FİKİR VE VİZYON DERGİSİ

AYNI VATAN

SAYI 3
EKİM 2026

Farklı Sesler, Ortak Gelecek

DOSYA KONUSU

AİLE ve AİLE ANAYASASI

AİLEYİ KORUMAK, ADALETİ KURMAK, GELECEĞİ BİRLİKTE YAZMAK

AYNI EVDEYİZ
Gerçekten birlikte miyiz?

ÇOCUĞU KİM BÜYÜTÜYOR?
Biz mi, algoritma mı?

AİLE EKONOMİSİ NEDEN KIRILGANLAŞTI?
Gelir, yaşam maliyeti ve gelecek kaygısı

6284 TARTIŞMASI
Aile, hukuk ve koruma dengesi

AİLE DOSTU ŞEHİR NASIL OLMALI?
Yaşam alanları, ulaşım, eğitim, sosyal destek

DİJİTAL HAYAT VE AİLE
Ekranlar arasında kaybolan bağlar

SOSYOLOJİ
Aile toplumu kurar, toplum da aileyi biçimlendirir.

PSİKOLOJİ
Bağ, güven ve iyi oluş

EKONOMİ
Aile bütçesi ve gelecek

EĞİTİM
Değerler ve nesil inşası

HUKUK
6284 ve koruma

ŞEHİR PLANLAMA
Aile dostu yaşam alanları

KÜLTÜR VE SİNEMA
Hikâyelerle daha güçlü aile

BAŞLARKEN

Cevdet Tellioğlu

Genel Yayın Yönetmeni

Bu sayı, aileyi yalnız duygusal bir birliktelik olarak değil; toplumu kuran, nesli yetiştiren, ekonomiyi taşıyan ve değerleri aktaran temel yapı olarak ele alıyor. Bugün aileyi konuşmak; kira baskısını, çalışma düzenini, okulla ilişkileri, dijital hayatı ve şehirleşmeyi birlikte konuşmak demektir. Dosya konumuz "Aile ve Aile Anayasası". Kapakta sorduğumuz soruların içeride karşılığı var: Aynı evde gerçekten birlikte miyiz? Çocuğu kim büyütüyor? Aile ekonomisi neden kırılganlaştı? 6284 tartışması hukuken nasıl okunmalı? Aile dostu şehir nasıl olmalı? Bu sayıda farklı alanlardan yazarlar bir araya geliyor: sosyoloji, psikoloji, ekonomi, eğitim, hukuk, şehir planlama, kültür ve sinema... Amacımız aileyi yalnız nostaljiyle savunmak değil; bugünün şartlarında aile olmayı yeniden mümkün kılan bir çerçeve üretmek. Emeği geçen tüm yazarlarımıza, katkı sunan paydaşlarımıza ve en büyük güç kaynağımız olan siz değerli okurlarımıza teşekkür ediyorum.

İyi okumalar.

> **Aile toplumu kurar, toplum da aileyi biçimlendirir.**

AYNIVATAN
FİKİR VE VİZYON DERGİSİ

SAYI 3 • EKİM 2026

JENERİK

“Dergi; sadece yazıların değil, emeğin, niyetin ve sorumluluğun da kayıt defteridir.”

/ KÜNYE

Yayınkimliği,ekipbilgileri ve bu sayının akış planı

Yayın Adresi: www.cevdettellioglu.com/

YAYIN KİMLİĞİ

Dergi Adı
AYNIVATAN
Yayın Türü
Fikir ve vizyon dergisi

Sayı 3 22
Dosya Konusu
Aile ve Anayasası
Yayın Periyodu
Üç aylık

Dil
Türkçe

YAYIN EKİBİ

Başlarken
Genel Yayın Yönetmeni

Editör
Esra Nur Gencal

Editör Y.
Berra Tellioğlu
Görsel Yönetmen
Buse Kurt

Yönetim
Cemal Tellioğlu
Gündem Araştırma
Ahmet Kerem Gencal

İLETİŞİM
whatsapp
0552 877 08 77
Bize yazın

Yayın Kurulu
İ. Uzm. Cevdet Tellioğlu.
Prf.Dr. Mustafa Koç
Prf.Dr. Ali Arslan
Klnk. Psk. Esra Nur Gencal.
AB. Uzm. Ahmet Aydınlı.
Prof. Dr. Niyazi Eruslu
Prof. Dr. Emin Özyurt
Prof.Dr. Tuncay Ayas
Doç. Dr. Hüseyin Korkut
Prof.Dr. Cemal Zehir

Yayın ve Strateji Yönetimi
İletişim Uzm. Cevdet Tellioğlu.
Prof.Dr. Mustafa Koç
Prof.Dr. Ali Arslan
Klnk. Psk. Esra Nur Gencal.
AB. Uzm. Ahmet Aydınlı.

Yasal Not

Dergide yer alan yazı, görüş ve değerlendirmeler yazarlarının, mahlas isim kullanmış olsa dahi, iletişim yoluyla gönderdiği mecra esas alınarak kendi sorumluluğundadır.
Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.

BU SAYININ AKIŞI

Kapak
G.Y. Yönetmeninden
Jenerik / Künye
Kitap
İçindekiler
Dosya Giriş Spread’i
Dosya Yazıları
Tarihte Bugün
Dosya Devam Sayfaları
Karikatür
Dosya Devam Sayfaları
Geçiş Sayfası
AynıVatan Nabzı
Fotoğraf
Yarına Dair

KAPAKTAN KAPANIŞA

AYNI VATAN
FİKİR VE VİZYON DERGİSİ
SAYI 3 • EKİM 2026

Bireysel kazancı toplumsal refaha dönüştüren şeffaf bir kalkınma modeli; yerel potansiyeli ortak geleceğe taşıyan yeni nesil yönetim sistemi.

AYNIVATAN
FİKİR VE VİZYON DERGİSİ

SAYI 3 • EKİM 2026

İçindekiler

02 Başlarken
G.Y.Y

10 Hem Ağlarım Hem Giderim
Dr. Mehmet Güçlü

12 Ailemizi İnternet Dolandırıcılığından Koruyalım
Seyfullah Ekşi

14 Geleceğin Geçmişi: Psikolojik Miras
Prof.Dr. Mustafa Koç

18 Tarhiçi
veysi Karasu

22 Aile Toplumu Kurar: Toplum Aileyi Biçimlendirir
Prof.Dr. Ali Arslan

25 Ailenin, Sosyolojik Önemi
Prof.Dr. Ali Güneş

30 Tarihte Bu Ay

31 Uygur'da Aile Olmak
Ahmet Karahan Uygur

32 Aile Şirketlerinde Sürdürülebilir İhracat
Süleyman Çakıroğlu

36 YÜZYILIMIZDA AİLE YAPISI ÜZERİNDE BATI'NIN ETKİSİ
Hatice Balin

38 Modern Çağın manevi Fırtınalarında Bir Sığınak: Aile
Prof.Dr. Niyazi Eruslu

40 ÇOCUKLARA PSİKOLOJİK ŞİDDET VE BOŞANMA DOLANDIRICILIĞI
Av. Dr. Ahmet Keşli

44 Aynı Evde Birbirimizin Sığınağı mıyız?
Klinik psk. Esra Nur Gencal

47 Çalışma Hayatının Aile Yapısına Etkisi
Prof.Dr. Emin Özyurt

49 AynıVatan Nabzı

50 Devletim Aileye Ne Zaman Yetişecek?
Reşat Nuri Erol

54 Şirketin Kasası ile Ailenin Cüzdanı Aynı Değildir
Cevdet Tellioğlu

60 GÖRSEL MEDYA VE AİLE TASAVVURU
İhsan Kabil

Sorumluluk ve Görüş

Aynıvatan Dergisi, farklı fikirlerin bir arada tartışıldığı çoğulcu bir yayın ortamıdır.

Yayımlanan yazılardaki sorumluluk tamamen yazarlarına aittir;

ortaya konulan görüşler, derginin genel görüşü olarak kabul edilemez.

AİLE VE ANAYASASI

Toplumun temeli olan aile, sadece bireylerin değil, ülkelerin de geleceğini şekillendirir. Anayasamız, aileyi koruyarak güçlü bir toplumun teminatını altına alır.

BERRA TELLİOĞLU

1 AİLE TOPLUMUN TEMELİDİR

Anayasamızın 41. maddesinde "aile, Türk toplumunun temelidir" denilerek ailenin toplumun en önemli yapı taşı olduğu vurgulanmıştır. Güçlü aileler, güçlü bireyler ve güçlü bir toplumun temelini oluşturur.

2 DEVLET AİLEYİ KORUR

Anayasa, ailenin huzur ve refahı için gerekli tedbirlerin devlet tarafından alınmasını öngörür. Devlet, ailenin korunması ve güçlendirilmesi için sosyal, ekonomik ve hukuki düzenlemeler yapar.

3 EVLİLİK KADIN VE ERKEĞİN BİRLİĞİDİR

Anayasamızın 41. maddesine göre evlilik, kadın ve erkeğin eşit haklara sahip olarak kurduğu bir birlikteliktir. Devlet, ailenin kuruluşunu kolaylaştırıcı tedbirleri alır ve evliliğin devamını destekler.

4 ÇOCUKLAR ÖZEL KORUMA ALTINDADIR

Anayasa, çocukların bedensel, ruhsal ve ahlaki gelişimlerini sağlamak için devletin gerekli tedbirleri almasını emreder. Çocuklar, ailenin ve toplumun en değerli emanetidir ve özel koruma altındadır.

5 ANNE VE BABANIN HAKLARI GÖZETİLİR

Anayasa, anne ve babanın çocuklarının yetiştirilmesinde daha fazla hak ve sorumluluğa sahip olduğunu belirtir. Aile bireylerinin haklarının korunması, sağlıklı nesillerin yetişmesi için gereklidir.

6 AİLEYE YÖNELİK SOSYAL POLİTİKALAR DESTEKLENİR

Devlet, ailenin refahını artırmak amacıyla sosyal güvenlik, eğitim, sağlık ve konut gibi alanlarda destekleyici politikalar geliştirir. Bu politikalar, ailelerin yaşam kalitesini yükseltir ve toplumun geleceğini güvence altına alır.

7 GÜÇLÜ AİLE, GÜÇLÜ TÜRKİYE

Ailenin korunması, sadece bireysel bir sorumluluk değil, aynı zamanda ulusal bir hedeftir. Sağlam aile yapısı, sosyal adaleti, toplumsal huzuru ve kalkınmayı destekler. Güçlü aile, güçlü Türkiye'nin en büyük güvencesidir.

VİZYON NOTU

Aile, geçmişle geleceği birbirine bağlayan en güçlü köprüdür. Anayasamızın aileye verdiği önem, sağlam bir toplumun inşasında en değerli rehberimizdir. Aileyi korumak, sadece bugünü değil, geleceğimizi de güvence altına almaktır.

FİKİR VE VİZYON DERGİSİ

AYNIVATAN

SAYI 3 — EKİM 2026

DOSYA KONUSU

AİLE: BUGÜNÜ KORU, YARINI İNŞA ET.

Güçlü aile, güçlü toplum, güçlü gelecek.

+

- AİLEYİ GÜÇLENDİREN 5 TEMEL ADIM
- DEĞİŞEN DÜNYADA AİLE OLMAK: FIRSATLAR VE RİSKLER
- SAĞLIKLI NESİLLER İÇİN AİLE EKOSİSTEMİ

BUGÜNÜ KORU, YARINI İNŞA ET

Yazan: Aynıvatan Yazıişleri

Kapsam

Güçlü aile, güçlü toplum, güçlü gelecek.
Bir toplumun geleceği, yalnızca ekonomik büyüklüğüyle, teknolojik gelişmişliğiyle veya sahip olduğu kurumlarla ölçülemez. O toplumun insan yetiştirme gücü, kuşaklar arasındaki bağı ve ortak değerlerini yaşatma becerisi de geleceğinin belirleyicisidir. Bu nedenle aile, sadece aynı çatı altında yaşayan insanların oluşturduğu bir birliktelik değil; insanın karakterinin, güven duygusunun, sorumluluk bilincinin ve toplumsal aidiyetinin şekillendiği ilk hayat okuludur.
Ancak bugün aile, tarihin belki de en hızlı değişim dönemlerinden birini yaşamaktadır. Dijitalleşme, ekonomik belirsizlikler, değişen çalışma koşulları, bireyselleşme ve yeni yaşam alışkanlıkları aile ilişkilerini doğrudan etkilemektedir. Birbirine fiziksel olarak yakın fakat duygusal olarak uzak bireylerin sayısı artarken, aynı evde yaşamak her zaman birlikte yaşamak anlamına gelmemektedir.
Bu değişimi yalnızca bir tehdit olarak görmek de doğru değildir. Çünkü her dönüşüm, beraberinde yeni imkânlar ve yeni çözümler getirir. Önemli olan, geçmişin değerlerini bugünün ihtiyaçlarıyla buluşturabilmek ve aileyi değişime karşı savunmasız bırakmak yerine değişimi yönetebilen bir yapıya kavuşturmaktır.

AİLEYİ GÜÇLENDİREN 5 TEMEL ADIM
Aileyi güçlendirmek için büyük söylemlerden önce günlük hayatın içinde uygulanabilecek kalıcı adımlara ihtiyaç vardır.
Birinci adım, güveni yeniden inşa etmektir. Güven, aile bireylerinin birbirinden korkmadan konuşabilmesi, düşüncelerini ifade edebilmesi ve hata yaptığında dışlanmayacağını bilmesidir. Güvenin olmadığı yerde ilişkiler zamanla sevgiye değil, zorunluluklara dayanır.
İkinci adım, iletişimi güçlendirmektir. Aynı evde bulunmak, birbirini dinlemek anlamına gelmez. Çocukların, gençlerin, anne babaların ve yaşlıların düşüncelerine değer verilen bir aile ortamı, sorunları büyümeden çözebilmenin en etkili yoludur.
Üçüncü adım, sorumluluğu adaletli paylaşmaktır. Ailenin ekonomik yükü, ev içindeki görevler, çocukların yetiştirilmesi ve yaşlıların ihtiyaçları ortak sorumluluk bilinciyle ele alınmalıdır. Her bireyin yaşına ve imkânına uygun katkı sunması, ailede aidiyeti güçlendirir.
Dördüncü adım, birlikte öğrenmeyi sürdürmektir. Eğitim yalnızca çocukların meselesi değildir. Anne babaların da dijital dünya, psikoloji, iletişim, sağlık ve değişen toplumsal şartlar konusunda kendilerini geliştirmesi gerekir. Öğrenmeye açık aile, değişime daha kolay uyum sağlar.
Beşinci adım, ortak değerleri yaşatmaktır. Sevgi, saygı, merhamet, dürüstlük, yardımlaşma ve adalet yalnızca öğütlerle değil, aile içindeki davranışlarla kuşaktan kuşağa aktarılır. Çocuklar çoğu zaman kendilerine söyleneni değil, çevrelerinde gördüklerini hayatlarına taşır.

Bu beş adımın ortak noktası, aileyi bir otorite mücadelesinden çıkarıp karşılıklı güven, anlayış ve sorumluluk üzerine kurulmuş bir beraberliğe dönüştürmesidir.

> **“Aileyi güçlendirmek için büyük söylemlerden önce günlük hayatın içinde uygulanabilecek kalıcı adımlara ihtiyaç vardır.**

Yazan: Aynıvatan Yazıişleri

Devam

DEĞİŞEN DÜNYADA AİLE OLMAK: FIRSATLAR VE RİSKLER

Modern dünya aileye daha önce sahip olmadığı imkânlar sunmaktadır. Teknoloji sayesinde bilgiye erişim kolaylaşmış, uzaktan eğitim ve çalışma modelleri gelişmiş, sağlık ve iletişim hizmetleri yaygınlaşmıştır. Farklı şehirlerde ve ülkelerde yaşayan aile bireyleri artık birbirleriyle anlık iletişim kurabilmektedir.

Ancak bu imkânlar doğru yönetilmediğinde yeni sorunlar da doğurmaktadır. Dijital bağımlılık, sosyal medya üzerinden oluşan gerçek dışı hayat beklentileri, çocukların kontrolsüz içeriklerle karşılaşması ve aile içindeki yüz yüze iletişimin azalması önemli risklerdir.

Ekonomik şartlar da aile hayatını derinden etkilemektedir. Barınma giderleri, geçim sıkıntısı, işsizlik ve gelecek kaygısı yalnızca bireylerin maddi durumunu değil, aile içindeki huzuru ve ilişkileri de zorlamaktadır. Bu nedenle aile sorunlarını yalnızca bireysel davranışlarla açıklamak eksik bir yaklaşımdır. Aileyi güçlendirmek, aynı zamanda onu etkileyen ekonomik ve toplumsal şartları iyileştirmeyi gerektirir.

Değişen dünyada aileyi korumanın yolu, gelişmelere kapıları kapatmak değildir. Aksine teknolojiyi, eğitimi, ekonomik imkânları ve toplumsal dayanışmayı aile yararına kullanabilmektir.

Çocukları dijital dünyadan tamamen uzaklaştırmak yerine dijital okuryazarlık kazandırmak, gençlerin farklı düşüncelerini bastırmak yerine onları anlamaya çalışmak, kuşaklar arasındaki farklılıkları çatışma sebebi değil karşılıklı öğrenme fırsatı olarak değerlendirmek gerekir. Geleceğin güçlü ailesi, değişmeyen değerlerle değişen dünyanın imkânlarını buluşturabilen aile olacaktır.

SAĞLIKLI NESİLLER İÇİN AİLE EKOSİSTEMİ

Sağlıklı nesiller yetiştirmek yalnızca anne babaların sorumluluğuna bırakılamayacak kadar önemli bir toplumsal meseledir. Çünkü aile, çevresinden bağımsız yaşayan kapalı bir yapı değildir. Okul, mahalle, iş hayatı, medya, ekonomik düzen, sağlık hizmetleri ve kamu politikaları ailenin gücünü doğrudan etkiler. Bu nedenle aileyi güçlendirmek için bir aile ekosistemi oluşturulmalıdır.

Bu ekosistemde eğitim kurumları yalnızca akademik başarıyı değil, çocukların duygusal ve sosyal gelişimini de gözetmelidir. Yerel yönetimler aile danışmanlığı, sosyal destek, güvenli yaşam alanları ve kuşaklar arası dayanışmayı geliştiren çalışmalar yürütmelidir. Sivil toplum kuruluşları ise ailelerin karşılaştığı sorunları erken tespit eden, çözüm üreten ve ihtiyaç sahiplerini doğru destek mekanizmalarıyla buluşturan yapılar haline gelmelidir.

İş dünyasının da bu süreçte sorumluluğu bulunmaktadır. Çalışma hayatında aileyi gözeten uygulamalar, ebeveynlerin çocuklarıyla nitelikli zaman geçirebilmesini sağlayan düzenlemeler ve ekonomik güvenceyi güçlendiren politikalar sağlıklı aile hayatının önemli parçalarıdır. Ayrıca aile bireylerinin farklı öğrenme biçimleri, yetenekleri ve ihtiyaçları dikkate alınmalıdır. Her çocuğun aynı hızda ve aynı yöntemle öğrenmediği, her ailenin aynı ekonomik ve sosyal imkânlara sahip olmadığı unutulmamalıdır. Destek sistemleri bu farklılıklara uyum sağlayabilecek esneklikte kurulmalıdır.

Sağlıklı aile ekosistemi, sorun ortaya çıktıktan sonra müdahale eden değil, sorunların oluşmasını önlemeye çalışan bir anlayış üzerine kurulmalıdır.

BUGÜNÜ KORUMADAN YARIN İNŞA EDİLEMEZ

Aileyi korumak, geçmişteki bütün alışkanlıkları değişmez kabul etmek değildir. Korunması gereken, insanı insan yapan değerlerdir. Değişmesi gereken ise bu değerlerin yaşanmasını zorlaştıran yanlış alışkanlıklar, adaletsiz ilişkiler ve işlevini kaybetmiş uygulamalardır.

Bugünün ailesini güçlendirmek, yarının toplumunu inşa etmektir. Bugün kendisini güvende hisseden bir çocuk, yarın başkalarına güven verebilen bir yetişkin olabilir. Bugün sorumluluk almayı öğrenen bir genç, yarın ailesine ve toplumuna karşı sorumluluk taşıyan bir bireye dönüşebilir. Bugün aile içinde adaleti yaşayan insan, yarın toplumsal adaletin önemini daha iyi kavrayabilir.

Aileyi yalnızca korunması gereken bir kurum olarak değil, sürekli gelişen, öğrenen, üreten ve topluma değer kazandıran canlı bir yapı olarak görmeliyiz.

Çünkü güçlü toplumlar tesadüfen ortaya çıkmaz. Güvenin, merhametin, sorumluluğun ve dayanışmanın günlük hayatın parçası haline geldiği ailelerde yetişen insanların ortak emeğiyle oluşur.

Bugünü korumak, yarını düşünmektir. Yarını inşa etmek ise bugünden sorumluluk almaktır. Güçlü aile, güçlü toplum, güçlü gelecek.

> **“Çocukları dijital dünyadan tamamen uzaklaştırmak yerine dijital okuryazarlık kazandırmak, gençlerin farklı düşüncelerini bastırmak yerine onları anlamaya çalışmak,**

Hem Ağlarım Hem Giderim: Türk Aile Yapısında Bağımsızlık Arzusu ve Bağımlılık Gerçeği

Yazan: Dr.Mehmet Güçlü
Ekonomist

Türkçede "hem ağlarım hem giderim" deyimi aslında bir veda sahnesini anlatır. Gelin baba evinden çıkar, bir yanda ailesinden kopmanın hüznü, diğer yanda yeni bir hayata başlamanın sevinci vardır. Ama bu deyim bugün yalnızca gelinler için değil, bütün bir gençlik kuşağı için geçerli hale gelmiştir. Gençler bir yandan birey olmak, kendi hayatlarını kurmak, özgürleşmek isterken diğer yandan ekonomik, sosyal ve duygusal olarak ailelerine bağımlı kalmaya devam etmektedir. Bu ikilik romantik bir hüzün değil, yapısal bir sıkışmadır.

Ayrılamamanın Ekonomik Temeli
Türkiye'de gençlerin aileden ayrılma yaşı Batı ülkelerine kıyasla oldukça yüksektir. Bunun birinci nedeni ekonomiktir. Kiralar, enflasyon, işsizlik ve güvencesiz çalışma, gençlerin kendi evlerini kurmasını oldukça zorlu bir hale getirmiştir. Birçok genç tam zamanlı bir işte çalışsa bile tek başına kirayı, faturaları ve geçim masraflarını karşılayamamaktadır. Bu nedenle aile evi bir "geçici barınak" olmaktan çıkıp kalıcı bir sığınağa dönüşmektedir.
Ayrıca sağlık güvencesi, sosyal sigorta ve emeklilik gibi hakların büyük ölçüde aile üzerinden yürümesi, genci aileye bağımlı kılan diğer yapısal etkenlerdir. Genç "kendi ayakları üzerinde durmak" istese bile, sistem onu aileye geri bağlamaktadır. Bu nedenle "hem ağlarım hem giderim" hali çoğu zaman gidememek halidir.

Kültürel Beklentiler ve Kuşak Çatışması
Ekonomik bağımlılık kültürel beklentilerle birleşince tablo daha da karmaşıklaşır. Türk aile yapısında gençten beklenen şey hem itaat hem de başarıdır. Aile çocuğunun iyi bir eğitim almasını, iyi bir işe girmesini, "kendi yuvasını kurmasını" ister. Ama aynı zamanda onun üzerindeki denetimini de bırakmak istemez. Anne babalar çocuklarının bağımsızlaşmasını destekler gibi görünürken aslında onların hayatlarına müdahale etmeyi sürdürür. Bu da gençte ciddi bir ikilem yaratır: Bir yandan "artık yetişkinim" demek ister, diğer yandan ailenin onayına ve desteğine mahkûm kalır.

Küresel Kültür ve Bağımsızlık Arzusu
Küreselleşme gençlerin zihninde güçlü bir "ideal birey" imgesi meydana getirdi: Kendi kararlarını veren, kendi parasını kazanan, kendi evinde yaşayan, hayatını kendi kurallarına göre düzenleyen bir özne. Sosyal medya bu imgeyi her gün yeniden üretiyor. Artık genç için başarı yalnızca iyi bir meslek sahibi olmak değil bağımsız olmak anlamına da geliyor.

Ancak bu arzu Türkiye'nin ekonomik ve sosyal gerçekliğiyle çarpıştığında ortaya çıkan tablo çelişkili. Genç bağımsız olmak istiyor ama bunun maddi ve sosyal koşullarına sahip değil. Bu nedenle çoğu zaman görüntüde bağımsız, gerçekte bağımlı bir hayat yaşar. Ailesiyle yaşamaya devam ederken sosyal medyada "kendi ayakları üzerinde duran" bir kimlik sergiler. Bu çelişki hem psikolojik bir yük hem de kuşaklararası bir gerilim üretir.

> **“Sağlık güvencesi, sosyal sigorta ve emeklilik gibi hakların büyük ölçüde aile üzerinden yürümesi, genci aileye bağımlı kılan diğer yapısal etkenlerdir.**

Dr.Mehmet Güçlü

/Devam

Cinsiyet Asimetrisi
"Hem ağlarım hem giderim" deyiminin asıl muhatabı kadınlardır. Türkiye'de kız çocuğu evlendiğinde "gider", erkek çocuğu ise "evini ayırır". Bu dilsel fark toplumsal algıyı da yansıtır. Kadın için ayrılık bir kopuştur gitmek, erkek için bir olgunlaşma. Bu nedenle genç kadınlar aileden ayrılma sürecinde daha fazla duygusal baskı ve suçluluk yaşar. Erkekler ise ekonomik bağımlılığı daha rahat sürdürebilir, çünkü onların ailede kalması "normal" karşılanır.

Aile: Hem Sığınak Hem Hapishane
Buraya kadar anlatılanlar Türk ailesinin ikili doğasını ortaya koyuyor. Aile bir yandan gence barınak, güvenlik, sermaye ve duygusal destek sağlıyor. Diğer yandan onun özgürleşmesini geciktiriyor, denetimini sürdürüyor ve bireyselleşme arzusunu baskılıyor. Bu ikili doğa "hem sığınak hem hapishane" metaforuyla özetlenebilir.
Peki bu durum yalnızca bir kriz mi? Yoksa içinde bir imkân da barındırıyor mu?

Limonata Yapmak: Krizden İmkâna
"Limonata yapmak"tan söz etmeden önce limonun gerçekten limon olduğunu kabul etmek gerekir. Türkiye'de gençlerin aileden bağımsızlaşamaması, romantik bir "biz bize yeteriz" hikâyesi değildir. Bu durum ekonomik yoksullaşma, sosyal özgürlüklerin kısıtlanması, psikolojik çatışma ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği anlamına gelir. Bu tabloyu pembe bir tabloya dönüştürmek, sorunu görmezden gelmek olur.
Ancak bireyselleşme arzusu ile aile bağlılığı arasındaki gerilim yalnızca bir tıkanma değil, aynı zamanda bir potansiyeldir. Çünkü Türkiye'nin elinde Batı'da kaybolmuş olan bir şey var: Güçlü kuşaklararası bağlar, karşılıklı dayanışma kültürü ve aile içi sosyal sermaye. Bu, doğru kanalize edilirse bir zayıflık değil bir üstünlük olabilir.

Kültürel Olarak: Melez Bir Aidiyet İnşası
Türk genci ne Batılı anlamda tam bağımsız bir birey olmak zorunda ne de geleneksel itaatin içinde erimek zorunda. Üçüncü bir yol mümkün: Bağlı ama özerk birey. Ailesiyle duygusal ve kültürel bağını koruyan ama kendi kararlarını verebilen, kendi kimliğini inşa edebilen bir gençlik. Bu "ya aile ya özgürlük" ikilemini aşan bir sentezdir. Küresel kültürü reddetmeden yerel kökleri koruyarak melez bir aidiyet kurmak mümkündür.
Sosyal Olarak: Dayanışma Ağlarının Yeniden Değerlendirilmesi
Batı'da yalnızlık ve sosyal izolasyon ciddi bir kriz haline gelmişken Türkiye'de aile hâlâ güçlü bir sosyal güvenlik ağıdır. Bu ağ bireyi ezen bir denetim mekanizması olarak değil, destekleyen bir altyapı olarak yeniden tasarlanabilir. Kuşaklararası dayanışma, yaşlı bakımı, çocuk bakımı, maddi destek gibi alanlarda zaten fiilen işliyor. Mesele bunu görünür, adil ve gönüllü kılmakta.

Dini ve Manevi Olarak: Birlikte Anlam Bulmak
Türk aile yapısının arkasında güçlü bir manevi miras var: İnsan yalnızca kendisi için değil ailesi, komşusu ve toplumu için de yaşar. Bu anlayış küresel tüketim kültürünün "sadece ben" merkezli bireyciliğine karşı ciddi bir alternatif sunar. Ancak bu mirasın baskı aracı değil anlam kaynağı olarak yeniden yorumlanması gerekir. Aile, bireyi ezen değil, ona kök ve yön veren bir yapı olarak yeniden düşünülmelidir.

Ekonomik Olarak: Aile Destekli Girişimcilik ve Ortak Kaynak Kullanımı
Ekonomik bağımlılık tek yönlü bir ilişki değildir. Aile gence sermaye, barınak, güvenlik ve zaman sağlar. Bu kaynaklar doğru kullanılırsa genç için bir girişimcilik ve kendini geliştirme platformu haline gelebilir. Örneğin; aile evinde yaşayan bir genç, kira derdi olmadan iş kurabilir, eğitimine yatırım yapabilir, birikim yapabilir. Burada kilit nokta aile desteğinin koşulsuz itaat değil, stratejik ortaklık olarak kurgulanmasıdır.

Sonuç: Kökü Geçmişte, Dalları Gelecekte
Amaç genci aileden koparmak ya da aileye mahkûm etmek değil, ikisi arasında sağlıklı bir denge kurmaktır. Türk aile yapısının gücü, köklerinin derinliğinde; zayıflığı ise bu köklerin bazen boğucu hale gelmesinde. Arzu edilen nesil kökünü inkâr etmeyen ama dallarını özgürce geleceğe uzatan bir nesildir. Bu nesil hem ağlar hem gider, ama artık ağlaması bir kopuşun değil, bir dönüşümün ifadesidir.

“Bağlı ama özerk birey. Ailesiyle duygusal ve kültürel bağını koruyan ama kendi kararlarını verebilen, kendi kimliğini inşa edebilen bir gençlik. Bu "ya aile ya özgürlük" ikilemini aşan bir sentezdir.

AİLEMİZİ İNTERNET DOLANDIRICILIĞINDAN KORUYALIM

Yazan: Seyfullah Ekşi
Yönetim ve Bilişim Danışmanı

İnternetten alışveriş yaparken bir anlık dikkatsizlik, aile bütçesini ve kişisel bilgilerimizi tehdit edebilir
İnternet, hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline geldi. Alışverişten bankacılığa, eğitimden iletişime kadar pek çok işlem artık birkaç dakika içerisinde internet üzerinden gerçekleştirilebiliyor. Özellikle yoğun çalışma hayatı, mağazaya gitmeden ürün satın alma kolaylığı ve geniş ürün seçenekleri, internet alışverişini aileler açısından son derece cazip hale getiriyor. Ancak bu kolaylıkların yanında önemli bir risk de bulunuyor: internet dolandırıcılığı.
Dolandırıcılar her geçen gün daha profesyonel yöntemler kullanıyor. Sahte alışveriş siteleri, sosyal medya reklamları, gerçek mağazaları taklit eden internet sayfaları, sahte kampanyalar, WhatsApp mesajları, SMS'ler ve e-postalar aracılığıyla vatandaşlar kandırılabiliyor. Bazen yalnızca birkaç dakika içerisinde kredi kartı bilgileri, banka hesapları veya kişisel bilgiler kötü niyetli kişilerin eline geçebiliyor.

> **İnternet dolandırıcılığında en sık kullanılan yöntemlerden biri, tüketicinin ucuz fiyat ve büyük indirim beklentisinden yararlanmaktır.**

"Çok Ucuz" Olan Her Ürün Gerçek Bir Fırsat Değildir
İnternet dolandırıcılığında en sık kullanılan yöntemlerden biri, tüketicinin ucuz fiyat ve büyük indirim beklentisinden yararlanmaktır. Piyasa değeri 50 bin lira olan bir ürünün 15 bin liraya satılması ilk bakışta büyük bir fırsat gibi görünebilir. Ancak olağan dışı fiyatlar, tüketicinin dikkatli olması gerektiğinin önemli bir işaretidir. "Son 3 ürün!", "Sadece 10 dakika kaldı!", "Bugüne özel yüzde 80 indirim!" gibi ifadeler kullanıcıyı hızlı karar vermeye zorlayabilir. Oysa güvenli alışverişte acele etmek yerine satıcının kim olduğu, internet sitesinin gerçekliği, iletişim bilgileri, şirket bilgileri ve ödeme yöntemleri mutlaka kontrol edilmelidir.

Sahte Siteler Gerçek Sitelerden Ayırt Edilmeli
Dolandırıcıların kullandığı yöntemlerden biri de bilinen markaların internet sitelerini taklit etmektir. Logo, renkler, ürün fotoğrafları ve tasarım gerçek siteye çok benzeyebilir. Ancak internet adresinde küçük bir farklılık bulunabilir.
Bu nedenle alışveriş yapmadan önce internet sitesinin adresi dikkatlice kontrol edilmelidir. Özellikle sosyal medya reklamlarından doğrudan alışveriş sitesine geçmek yerine, markanın resmi internet adresine kendimiz ulaşmak daha güvenlidir. Ayrıca yalnızca sitenin başında "https" bulunması, sitenin mutlaka güvenilir olduğu anlamına gelmez. Dolandırıcılar da güvenli bağlantı sertifikalarını kullanabilir. Bu nedenle firma bilgileri, açık adres, iletişim numarası, iade ve mesafeli satış koşulları gibi bilgiler de incelenmelidir.

Seyfullah Ekşi
/Devam

Aile İçerisinde Dijital Güvenlik Kültürü Oluşturulmalı
İnternet dolandırıcılığı yalnızca bireyin değil, bütün ailenin sorunudur. Özellikle çocuklar, gençler ve internet alışverişine yeni başlayan yaşlı bireyler dolandırıcıların hedefi haline gelebilir.
Aile içerisinde basit ama etkili kurallar belirlemek faydalıdır:
Şifreler paylaşılmamalı, banka ve kart bilgileri mesajla gönderilmemeli, tanımadığımız bağlantılara tıklanmamalı ve doğrulanmamış sitelerden ödeme yapılmamalıdır.
Özellikle aile büyüklerinin "bankadan arıyoruz", "kargonuz var", "ödül kazandınız", "hesabınız kapatılacak" gibi telefon ve mesajlara karşı bilinçlendirilmesi büyük önem taşır. Dolandırıcılar çoğu zaman karşı tarafı korkutarak veya heyecanlandırarak düşünmeden işlem yapmasını sağlamaya çalışır.

WhatsApp, SMS ve Sosyal Medyadaki Mesajlara Dikkat
Günümüzde dolandırıcılık yalnızca internet siteleriyle sınırlı değil. Sosyal medya ve mesajlaşma uygulamaları da yoğun şekilde kullanılabiliyor. Örneğin kullanıcıya: "Kargonuz teslim edilemedi. Yeniden teslimat için bağlantıya tıklayın." şeklinde bir SMS gönderilebilir. Mesajdaki bağlantı sahte bir ödeme sayfasına yönlendirebilir. Benzer şekilde sosyal medya üzerinden çok uygun fiyatlı ürün reklamları gösterilebilir ve kullanıcı sahte bir ödeme sayfasına yönlendirilebilir.
Bu nedenle mesajla gelen bağlantılara doğrudan tıklamak yerine ilgili kurumun veya firmanın resmi internet sitesine kendimiz girerek işlem yapmak daha güvenlidir.

Ödeme Yaparken Bir Kez Daha Düşünün
İnternetten alışverişte ödeme aşaması en kritik noktalardan biridir. Satıcının kişisel banka hesabına para gönderilmesi isteniyorsa özellikle dikkatli olunmalıdır. Satıcının güvenilirliği doğrulanmadan havale veya EFT yapılmamalıdır.
Mümkün olduğunca güvenilir ödeme altyapılarının kullanılması, kart bilgilerinin güvenliği açısından da önemlidir. Sanal kart ve işlem limiti gibi güvenlik özelliklerinden yararlanmak, olası zararın sınırlandırılmasına yardımcı olabilir.

Dolandırıldığımızı Düşünüyorsak Ne Yapmalıyız?
Her türlü tedbire rağmen dolandırıcılık mağduru olunabilir. Böyle bir durumda panik yapmadan hızlı hareket etmek gerekir.
Öncelikle banka veya kart kuruluşuyla iletişime geçilmeli, şüpheli işlem hakkında bilgi verilmelidir. Şifreler ele geçirilmiş olabileceği düşünülüyorsa ilgili hesapların şifreleri değiştirilmelidir. Mesajlar, e-postalar, ödeme dekontları, internet sitesi adresleri, telefon numaraları ve yazışmalar gibi kanıt niteliğindeki bilgiler silinmemeli ve saklanmalıdır.
Olayın niteliğine göre ilgili kolluk birimlerine ve yetkili mercilere başvurulmalıdır. Özellikle maddi kayıp söz konusu olduğunda zaman kaybetmeden profesyonel ve hukuki destek alınması önemlidir.

En Güçlü Güvenlik Aracımız Bilinçli Olmaktır
İnternetten alışveriş hayatımızı kolaylaştıran önemli bir teknolojidir. Ancak güvenli internet kullanımı yalnızca teknolojik önlemlerle sağlanamaz. Bilinçli kullanıcı davranışı, dolandırıcılığa karşı en önemli savunma mekanizmalarından biridir.
Aile içerisinde çocuklarımızı, gençlerimizi ve büyüklerimizi internet dolandırıcılığı konusunda bilinçlendirelim. "Çok ucuz", "hemen ödeme yapın", "hesabınız kapanacak", "ödül kazandınız" veya "linke tıklayın" gibi ifadeler karşısında durup düşünelim.
Unutmayalım:
İnternette bir fırsat gördüğümüzde önce ürünü değil, satıcıyı araştırmalıyız.
Çünkü güvenli alışveriş yalnızca iyi ürünü uygun fiyata almak değildir. Güvenli alışveriş; kimden alışveriş yaptığımızı bilmek, bilgilerimizi korumak ve ailemizin dijital güvenliğini birlikte sağlamaktır.

Aileniz İçin 10 Altın Kural
1. Bilmediğiniz bağlantılara tıklamayın.
2. Banka, kart ve şifre bilgilerinizi kimseyle paylaşmayın.
3. Olağan dışı ucuz fiyatlara karşı dikkatli olun.
4. Alışveriş yaptığınız firmanın gerçek olduğunu araştırın.
5. Sosyal medya reklamlarına güvenerek hemen ödeme yapmayın.
6. Kişisel banka hesaplarına ödeme yapmadan önce satıcıyı doğrulayın.
7. Sanal kart ve işlem limitlerinden yararlanın.
8. Çocuklarınızın internet alışverişlerini kontrol edin.
9. Aile büyüklerinizi telefon ve SMS dolandırıcılıklarına karşı bilgilendirin.
10. Şüpheli bir durumda panik yapmadan bankanız ve yetkili kurumlarla hemen iletişime geçin.

Dijital dünyada güvenlik, yalnızca bilgisayarımızı veya telefonumuzu korumak değildir; ailemizin emeğini, parasını, kişisel bilgilerini ve geleceğini korumaktır.

> **"güvenli alışveriş yalnızca iyi ürünü uygun fiyata almak değildir. Güvenli alışveriş; kimden alışveriş yaptığımızı bilmek, bilgilerimizi korumak ve ailemizin dijital güvenliğini birlikte sağlamaktır.**

GELECEĞİN GEÇMİŞİ: Psikolojik Miras

Yazan: Prof. Dr. Mustafa Koç
Eğitimci Akademisyen

İnsan, kendisi için iyi sonuçlar beklemeye; olumsuz ihtimalleri ise çoğu zaman kendinden uzak görmeye eğilimlidir. Başkalarının başına gelebileceğini kolayca kabul ettiği bir tehlikenin kendisini de etkileyebileceğini düşünmekte zorlanabilir. Bu tutum, gündelik hayatta sıkça karşımıza çıkar.

Sigara paketlerindeki sağlık uyarılarını düşünelim. Kişi, sigaranın ciddi hastalıklara yol açabileceğini bilir; buna rağmen, "Evet, böyle bir risk var ama benim başıma gelmez" diyerek tehlikeyi küçümseyebilir. Bir piyango bileti aldığında ise düşük bir kazanma ihtimalini kendi lehine yorumlayabilir. Her iki örnekte de aynı eğilimin izleri görülür: İyi ihtimali kendimize yakın, kötü ihtimali uzak saymak.

Bu bakış açısı, yalnızca riskleri değerlendirme biçimimizi değil, isteklerimizi de etkiler. Bir şeye sahip olduğumuzda duyduğumuz heyecan zamanla azalabilir; aynı duyguyu yeniden yaşamak için daha yenisini, daha fazlasını veya daha farklısını arayabiliriz. Ödül beklentisi ve motivasyonla ilişkili süreçler bu arayışta rol oynar. Ancak sürekli istemek, sürekli iyi hissetmek anlamına gelmez. İsteklerin hayatın merkezine yerleşmesi, insanı doyumsuzluğa ve huzursuzluğa sürükleyebilir.

Öyleyse asıl soru şudur: İnsan, isteklerinin peşinden sürüklenmeden onlarla nasıl sağlıklı bir ilişki kurabilir? Haz aldığı şeylerin tutsağı olmak yerine, kendi tercihlerini nasıl yönetebilir?

> **asıl soru şudur: İnsan, isteklerinin peşinden sürüklenmeden onlarla nasıl sağlıklı bir ilişki kurabilir? Haz aldığı şeylerin tutsağı olmak yerine, kendi tercihlerini nasıl yönetebilir?**

Çocuğa Bırakılan Üç Miras

Bu becerinin temelleri çocuklukta atılır; aile ortamında öğrenilir, ergenlikte gelişir ve yetişkinlik boyunca güçlenebilir. Çocuğun yanında bulunan yetişkinlerin tutumları bu nedenle önemlidir. Her isteğin anında karşılandığı, beklemenin ve vazgeçmenin hiç deneyimlenmediği bir ortamda büyüyen çocuk, dünyanın da her zaman kendi beklentilerine göre hareket edeceğini düşünebilir.

Bir ailenin çocuğuna bırakabileceği mirası üç başlıkta ele alabiliriz: Maddi miras, sosyal miras ve psikolojik miras. Maddi miras; ev, para, arsa ve benzeri imkânları içerir. Sosyal miras; akrabalık bağlarını, komşuluğu, paylaşmayı ve iş birliği kültürünü kapsar. Psikolojik miras ise kişinin kendisini yönetebilme, sorumluluk üstlenebilme, zorluklarla baş edebilme ve tercihinin sonuçlarını değerlendirebilme gücüdür.

Maddi ve sosyal imkânların nasıl kullanılacağını da büyük ölçüde bu üçüncü miras belirler. Elindekini koruyabilmek, gerektiğinde paylaşabilmek, arzusunu erteleyebilmek ve yanlışından dönebilmek, en az sahip olunan imkânlar kadar değerlidir.

Prof. Dr. Mustafa Koç
/Devam

İstek mi, İhtiyaç mı?
Çocuğa psikolojik miras kazandırmanın ilk adımlarından biri, istek ile ihtiyacı birbirinden ayırmaktır. Çocuğun bir şeyi arzulaması, o şeyin mutlaka gerekli olduğu anlamına gelmez. Öte yandan gerçek ihtiyaçları da sırf beklemeyi öğrensin diye geciktirmek doğru değildir.
Bu ayrım yapılırken çocuğun yaşı ve gelişim dönemi, söz konusu isteğin güvenliği ve yararı, daha önceki deneyimleri ve karşılanmamasının doğurabileceği sonuçlar dikkate alınmalıdır. Çocukla ilgilenen yetişkinlerin ortak ve tutarlı bir yaklaşım benimsemesi de önemlidir. Bir gün kesinlikle reddedilen isteğin ertesi gün yalnızca ağlandığı için kabul edilmesi, çocuğun sınırları anlamasını zorlaştırabilir.
Bir isteğin hemen karşılanmaması, bazen de ondan vazgeçilmesi gerekebilir. Böyle durumlarda çocuğun üzüntüsü küçümsenmeden, gerekçe açıkça anlatılmalıdır. İhtiyaç söz konusu olduğunda ise öncelik, onu uygun zamanda ve güvenli biçimde karşılamak olmalıdır. Çocuğun öğrenmesi gereken şey, mahrum kalmak değil; bekleyebileceği durumları, beklememesi gereken ihtiyaçları ve seçiminin sonuçlarını ayırt edebilmektir.
Düzenli, ölçülü ve şefkatli bir tutumla gelişen bu becerilere dürtü kontrolü ve öz düzenleme diyebiliriz. Gündelik dilde bunların önemli bir bölümünü "irade" kavramıyla anlatırız. Benim burada psikolojik miras olarak adlandırdığım değer de budur: Çocuğun yalnızca bir kurala uyması değil, zamanla kendi davranışına yön verebilmesi.

İçeriden Gelen Sorumluluk
Bu mirasın etkisi okulda ve sosyal hayatta görünür. Çocuk, ödevini ertelediğinde, sözünü tutamadığında, bir arkadaşını incittiğinde veya üzerine düşeni yapmadığında davranışını fark etmeye ve düzeltmeye yönelebilir. Bunun için her defasında bir yetişkinin "Haydi, yap!" diye hatırlatmasına ihtiyaç duymayabilir. Çünkü sorumluluk, dışarıdan verilen bir emir olmaktan çıkıp içeriden gelen bir sese dönüşmeye başlar.

Burada amaç, çocuğu sürekli suçluluk duygusuyla yaşatmak değildir. Asıl kazanım; hatayı görebilmek, telafi etmeyi öğrenmek ve yeniden denemek için istek duyabilmektir. Böyle yetişen bir insan, karşılaştığı sorunlarda yalnızca başkalarını işaret etmek yerine "Bu konuda benim payıma düşen nedir?" diye sorabilir.

Örneğin bir öğretmen, öğrencilerin okulla bağının zayıfladığını gördüğünde "Benim sınıfımda böyle bir sorun yaşanmaz" diye düşünmek yerine, öğrencilerini daha iyi anlamak için ne yapabileceğini sorgulayabilir. Bir mühendis ya da müteahhit de "Başka binalar zarar görebilir ama benim yaptığım bina görmez" rahatlığına sığınmak yerine, aynı risklerin kendi işi için de geçerli olduğunu kabul edip gerekli önlemleri alabilir. Psikolojik miras, işte bu gerçekçi sorumluluk anlayışını da besler.

> **Elindekini koruyabilmek, gerektiğinde paylaşabilmek, arzusunu erteleyebilmek ve yanlışından dönebilmek, en az sahip olunan imkânlar kadar değerlidir.**

Prof. Dr. Mustafa Koç
/Devam

Gündelik Hayatta Beklemeyi Öğrenmek
Geçmişin aile hayatında, farkında olmadan öz düzenlemeyi destekleyen alışkanlıklar vardı. Akşam yemeğinin belli bir saatte yenmesi, aile fertlerinin bir araya gelmesinin beklenmesi ve sofranın ortak bir zaman olarak görülmesi bunlardan biriydi. Herkesin kendi isteğine göre hareket etmediği bu düzen, beklemeyi ve başkalarını hesaba katmayı öğretebilirdi.

Elbette geçmişteki her uygulamayı olduğu gibi bugüne taşımak gerekmez. Değerli olan, katı kurallardan çok bu alışkanlıkların taşıdığı ortak zaman, karşılıklı saygı ve sorumluluk bilincidir. Bugünün aileleri de birlikte yemek yemek, ekranları belirli saatlerde kapatmak veya ortak bir iş için sırayla sorumluluk almak gibi küçük uygulamalarla benzer kazanımlar sağlayabilir.
Ramazan ayı da yaşa, gelişim düzeyine ve aile koşullarına uygun biçimde ele alındığında sabrı, paylaşmayı ve beklemenin anlamını konuşmak için bir fırsat sunar. Çocuk, iftar hazırlığına katılarak, bir başkasını gözeterek veya kendisine uygun küçük bir sorumluluğu yerine getirerek bir amaca emek vermenin sevincini yaşayabilir. Önemli olan baskı değil, davranışın anlamını kavrayarak kendi çabasıyla başardığını hissetmesidir.

Kumbara ile para biriktirmek, almak istediği bir eşya için belli bir süre beklemek, yaşına uygun bir bütçeyle seçenekler arasında karar vermek de aynı beceriyi geliştirir. Böylece çocuk, her isteğin hemen gerçekleşmediğini; bazı hedeflerin emek, zaman ve tercih gerektirdiğini öğrenir.
Geleceğe bırakacağımız en değerli miras, çocuklarımızın önündeki bütün güçlükleri ortadan kaldırmak değildir. Onlara, güçlüklerle karşılaştıklarında kendilerine güvenebilecekleri, kararlarını düşünebilecekleri ve gerektiğinde yollarını düzeltebilecekleri bir iç dayanak kazandırmaktır. Çünkü bugünün aile alışkanlıkları, yarının yetişkininin davranışlarında yaşamaya devam eder.

“Çocuklarımızın ayaklarına batan dikenleri ya biz ekmişizdir ya da bu dikenleri biçmemişizdir.”

“Çocuklarımızın ayaklarına batan dikenleri ya biz ekmişizdir ya da bu dikenleri biçmemişizdir.”

AYNI VATAN
FİKİR VE VİZYON DERGİSİ
SAYI 3 • EKİM 2026

AİLE BİZİMLE GÜÇLENİYOR!

Bu bölümde; aile bağını, aile anayasasını, kuşaklar arası dengeyi ve ortak sorumluluğu gençlerin ve toplumun gözünden ele alıyoruz.

1 AİLE BAĞI

Sevgi, güven ve birlikte büyümek

Aynı evde yaşamak yetmez; aynı kalpte buluşmak gerekir.

Konuşmak, aileyi ayakta tutan ilk köprüdür.

Birlikte zaman geçirmek, çocuğun görünmeyen güvencesidir.

Güçlü aile, güçlü nesillerin başlangıcıdır.

Aile, sadece aynı çatı değil; ortak hayat sorumluluğudur.

2 İLETİŞİM VE SORUMLULUK

Anlamak, paylaşmak, birlikte karar vermek

Dinlemek, aile içi güvenin temelidir.
Karşımızdakini gerçekten dinlemek, anlaşılmayı ve kendini değerli hissetmeyi sağlar.

Görev paylaşımı evde düzen ve adalet duygusu kurar.
Herkesin sorumluluğu olduğunda aile daha dengeli ve güçlü olur.

Çocuk, nasihatten önce örneğe bakar.
Sözler kadar davranışlar da yol gösterir.

Sorunları ertelemek değil, konuşarak çözmek gerekir.
Açık ve saygılı iletişim kalıcı çözümler üretir.

Ailede iletişim güçlenirse çatışma azalır.

3 KUŞAKLAR VE KÜLTÜR

Geçmişten güç alarak yarına yürümek

Büyükler, tecrübenin yaşayan hafızasıdır.

Gelenek, aileyi geçmişe değil köke bağlar.

Ortak değerler, kuşaklar arasında dil kurar.

Miras, yalnız mal değil; ahlak ve sorumluluktur.

Köklerinden güç alan aile, geleceğini daha sağlam kurar.

4 AİLE ANAYASASI

Kuralla değil baskiyla değil; adaletle süreklilik

Aile anayasası, ailenin değerlerini, hedeflerini ve birlikte yaşam kurallarını belirleyen bir yol haritasıdır.

1. **Değerleri belirle**
   Ailenin ortak ilkelerini açıkça yaz.
2. **Görevleri netleştir**
   Kim, neyi, hangi sorumlulukla üstlenecek belirle.
3. **Karar usulü kur**
   Önemli konularda nasıl karar alınacağı belli olsun.
4. **Uyuşmazlığı çöz**
   Sorun büyümeden konuşma ve hakem yolu oluştur.
5. **Geleceği planla**
   Eğitim, miras, şirket ve kuşak devrini şimdiden düşün.

Sen de düşün!

Kendi ailenin hangi değerlerini, görevlerini ve ortak kararlarını görünür kılmak istersin?

SEN DE KATIL!

FİKRİNİ YAZ
Aileyi güçlendirecek önerini bize gönder.

FOTOĞRAF GÖNDER
Aile, kuşak ve dayanışma karelerini bizimle paylaş.

SESİNİ SÖYLE
Görüşünü, tecrübeni yaz; başkalarına ilham ol.

GÜÇLÜ AİLE, GÜÇLÜ GELECEK!

HANE EKONOMİSİNDEN SOSYAL DEVLETE: AİLEYİ KİM AYAKTA TUTTU?

Yazan:Veysi Karasu
Tarihçi

Aile politikası yalnız bugünün sosyal yardım meselesi değildir. Osmanlı'dan bugüne hane, mahalle, vakıf, piyasa ve devlet arasında değişen bir sorumluluk paylaşımının hikâyesidir. Bu hikâyeyi doğru okumadan bugünün aile meselesini de yalnız gelir desteği üzerinden anlamak mümkün değildir.

Aile, tarih boyunca yalnızca insanların aynı çatı altında yaşadığı özel bir alan olmadı. Üretimin, tüketimin, bakımın, eğitimin, dayanışmanın ve kuşaklar arasındaki aktarımın temel birimlerinden biri olarak işlev gördü. Bugün devlet kurumları, belediyeler, okullar, hastaneler veya sosyal hizmet kuruluşları tarafından yürütülen pek çok iş, geçmişte doğrudan hane içerisinde ya da hanenin çevresindeki toplumsal yapıların desteğiyle karşılanıyordu.

Bu nedenle aile tarihini yalnız evlilik, çocuk veya nüfus politikaları üzerinden okumak eksik kalır. Asıl mesele, toplumun yükünü kimin taşıdığıdır.

Geçmişte hane ekonomisi çok daha geniş bir anlam taşıyordu. Ev, yalnız tüketilen değil aynı zamanda üretilen bir mekândı. Tarım toplumunda toprak, hayvan, zanaat ve küçük ticaret ailenin ekonomik düzeninin bir parçasıydı. Çocuklar erken yaşlardan itibaren üretimin içinde yer alıyor, yaşlılar bilgi ve tecrübelerini yeni kuşaklara aktarıyor, bakım hizmetleri büyük ölçüde aile içerisinde çözülüyordu.

Ancak aile hiçbir dönemde tamamen yalnız değildi. Mahalle, akrabalık ağı, komşuluk ilişkileri, vakıflar, loncalar ve dini-toplumsal dayanışma mekanizmaları hanenin taşıyamadığı yüklerin paylaşılmasını sağlıyordu. Bir başka ifadeyle sosyal hayatın yükü yalnız bireyin veya yalnız devletin omuzlarında değildi. Arada güçlü bir toplumsal alan bulunuyordu.

Osmanlı şehirlerinde mahalle bu bakımdan yalnızca coğrafi bir yerleşim birimi değildi. İnsanların birbirini tanıdığı, ihtiyaç sahibinin fark edildiği, dayanışmanın gündelik hayat içerisinde üretildiği bir sosyal çevreydi. Vakıflar ise eğitimden sağlığa, yoksulun korunmasından yol ve su hizmetlerine kadar geniş bir alanda toplumsal ihtiyaçların karşılanmasına katkıda bulunuyordu. Loncalar yalnız ekonomik teşkilatlar değil, aynı zamanda üyeleri arasında dayanışmayı sağlayan yapılardı.

Dolayısıyla bugünün sosyal devletinin yerine geçmişte tek bir kurum koymak doğru değildir. Ailenin etrafında birbirini tamamlayan halkalar vardı.

“Tarım toplumunda toprak, hayvan, zanaat ve küçük ticaret ailenin ekonomik düzeninin bir parçasıydı. Çocuklar erken yaşlardan itibaren üretimin içinde yer alıyor, yaşlılar bilgi ve tecrübelerini yeni kuşaklara aktarıyor, bakım hizmetleri büyük ölçüde aile içerisinde çözülüyordu.

Veysi Karasu
/ D e v a m

Ailenin Yükü Neden Arttı?
Sanayileşme ve şehirleşme bu yapıyı köklü biçimde değiştirdi. Üretim evden fabrikaya, atölyeye ve daha sonra büyük işletmelere taşındı. Ücretli çalışma yaygınlaştı. İnsanlar doğdukları mahalleden ve geniş aile çevresinden uzaklaşarak büyük şehirlere yöneldi. Konut küçüldü, çalışma saatleri hayatın merkezine yerleşti, bakım ve eğitim gibi hizmetler giderek profesyonelleşti.
Bu dönüşümün en önemli sonuçlarından biri, geniş ailenin daralması oldu.
Eskiden aynı evde veya yakın çevrede yaşayan birkaç kuşak birbirinin yükünü paylaşabiliyordu. Çocuğa büyükanne bakabiliyor, yaşlıya aile içerisinden biri destek olabiliyor, işsiz kalan kişinin geçici ihtiyaçlarını akrabaları karşılayabiliyordu. Şehirleşmeyle birlikte aile küçüldükçe bu destek ağı da zayıfladı.
Fakat ihtiyaçlar ortadan kalkmadı.
Çocuğun bakılması, yaşlının korunması, hastanın tedavi edilmesi, gencin eğitilmesi, ailenin barınması gerekiyordu. Hane artık bütün bu ihtiyaçları tek başına karşılayamaz hâle gelince devletin sosyal alandaki sorumluluğu genişledi.
Sosyal devlet biraz da bu dönüşümün sonucudur.
Eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, emeklilik, işsizlik desteği, çocuk ve yaşlı bakım hizmetleri zaman içerisinde kamunun daha fazla sorumluluk üstlendiği alanlara dönüştü. Çünkü modern ekonomik düzen insanı geleneksel dayanışma ağlarından uzaklaştırırken yeni riskler de ortaya çıkardı.

Mesele Sadece Para Değil
Bugün aile politikası denildiğinde çoğu zaman ilk akla gelen başlık sosyal yardımlardır. Elbette gelir desteği önemlidir. Ancak ailenin meselesi yalnız gelir değildir. Bir aile için konut maliyeti, ulaşım süresi, okul imkânları, sağlık hizmetlerine erişim ve çalışma saatleri en az doğrudan maddi destek kadar belirleyicidir. Sabah erkenden evden çıkan ve akşam saatlerinde dönebilen anne-babanın çocuklarıyla geçirebildiği zaman azalır. İş yerine ulaşmak için günde birkaç saatini yolda geçiren insanın aile hayatı doğrudan etkilenir. Kreş ücretinin yüksekliği veya bakım hizmetinin bulunamaması özellikle küçük çocuklu ailelerin hayatını zorlaştırır. Yüksek konut maliyetleri gençlerin evlilik kararlarını geciktirebilir. Yaşlı bakımının yalnız aileye bırakılması ise özellikle orta yaş kuşağının üzerine ağır bir sorumluluk yükleyebilir. Bunların tamamı aile politikasıdır.

Bu nedenle güçlü bir aile politikası yalnız yardım miktarını tartışmaz; şehrin nasıl kurulduğuna, çalışma hayatının nasıl düzenlendiğine, konutun ulaşılabilir olup olmadığına ve bakım yükünün toplum içerisinde nasıl paylaşıldığına da bakar.

“
Bir aile için konut maliyeti, ulaşım süresi, okul imkânları, sağlık hizmetlerine erişim ve çalışma saatleri en az doğrudan maddi destek kadar belirleyicidir.

Veysi Karasu
/ D e v a m

Devlet Her Şeyi Yapabilir mi?
Burada başka bir tehlike daha vardır: Tarihte ailenin ve toplumun üstlendiği bütün sorumlulukların devlete devredilmesi.
Devletin sosyal sorumluluğunun güçlenmesi önemlidir. Ancak devlet aileyi ortadan kaldırarak onun yerine geçemez. Aynı şekilde aile de devletin bütün sosyal sorumluluklarını tek başına taşıyamaz.
Sağlıklı sistem bu iki alanın birbirini desteklediği sistemdir.
Ailenin sorumluluğunu korurken onu ekonomik baskı, piyasanın acımasızlığı ve toplumsal yalnızlık karşısında savunmasız bırakmamak gerekir. Devletin görevi yalnız yardım dağıtmak değil, ailenin kendi gücüyle ayakta kalabileceği şartları oluşturmaktır.

Mahalle ve yerel dayanışma ağlarının yeniden güçlendirilmesi de bu nedenle önemlidir. Çünkü insan yalnızca merkezi kurumlarla ilişki kurarak yaşayamaz. Komşuluk, gönüllülük, sivil toplum ve yerel yönetimler sosyal devlet ile aile arasındaki boşluğu doldurabilecek önemli yapılardır.
Modern toplumun belki de yeniden düşünmesi gereken mesele budur: Devlet büyürken toplum küçülmemeli, piyasa gelişirken aile yalnızlaşmamalıdır.
Tarih bize tek bir kurumun bütün yükü taşıyamayacağını gösteriyor. Dün hane, mahalle, vakıf ve lonca arasında paylaşılan sorumluluk bugün aile, devlet, yerel yönetim, sivil toplum ve piyasa arasında yeniden kurulmak zorunda.
Çünkü aile ne sadece devletin işi ne de yalnız bireyin kaderidir.
Onu ayakta tutan şey, sorumluluğun doğru paylaşılmasıdır.

“
Komşuluk, gönüllülük, sivil toplum ve yerel yönetimler sosyal devlet ile aile arasındaki boşluğu doldurabilecek önemli yapılardır.

AYNI VATAN
FİKİR VE VİZYON DERGİSİ

SAYI 3 • EKİM 2026

DOSYA KONUSU

AİLE: BUGÜNÜ KORU, YARINI İNŞA ET.

Güçlü aile, güçlü toplum, güçlü gelecek.

> Aile, değerlerin yaşandığı ilk okul, karakterin şekillendiği ilk ortam ve daha iyi bir geleceğin en güçlü temelidir.

DAHA GÜÇLÜ BİR AİLE İÇİN: 5 ADIM

1. **DEĞERLERİ YAŞAT**
   Sevgi, dürüstlük, sorumluluk ve saygıyı günlük hayatta göster.
2. **İLETİŞİM KUR**
   Dinle, anlamaya çalış, açık ve samimi bir iletişim ortamı oluştur.
3. **ÖRNEK OL**
   Sözlerinden çok davranışlarınla yol göster. Çocuklar en çok gördüklerini öğrenir.
4. **BİRLİKTE VAKİT GEÇİR**
   Teknolojiye kapılmadan, kaliteli zamanla aile bağlarını güçlendir.
5. **GELECEĞİ PLANLA**
   Eğitim, kültür, sağlık ve manevi gelişim için birlikte hedef belirle.

BİRLİKTE SEN DE DÜŞÜN

Ailende güçlendirilmesi gereken bir alan var mı?
Evde, okulda, mahallede aile bağlarını daha da güçlendirecek nasıl bir adım atılabilir?

Bu konuda ilk küçük adım ne olabilir?
Bugün senin yapabileceğin somut bir adım yaz.

Fikrini üç cümleyle yaz.
Kısa ama net ol. Fikrini anlat, başkalarına ilham ver!

> *Küçük bir aile adımı, büyük bir toplum değişiminin ilk adımı olabilir.*

BENİM FİKRİM

Fikrini Yaz
Fikirlerini bizimle paylaş. Yayınlanma fırsatı yakala.

Fotoğraf Gönder
Ailene dair anlamlı bir fotoğrafı bizimle paylaş.

Sesini Söyle
Ses kaydı ile düşüncelerini gönder. Senin sesin başkalarına ilham olabilir.

Birlikte Üret
Fikirler, insanlar ve kurumlar bir araya gelip daha güçlü aileler kurar.

Aile Toplumu Kurar; Toplum da Aileyi Biçimlendirir

Yazan: Prof.Dr. Ali Arslan
Sosyolog Yönetim Danışmanı

İlk insan bir aile olarak başladı; ilk babamız Hz. Adem ve annemiz Hz. Havva bir aile oldu. Böylece aile geçmişinin çekirdeği ve ilk örneği oluştu. Sonra çocuklar geldi; birisi Habil, öbürü Kabil oldu; fakat Habil iyilik yolunu Kabil ise kötülük yolunu seçti. Yaratılış programının bir hikmeti olarak şeytan Hz. Havva aracılığıyla aileyi etkilemeye çalıştı. Bütün Cennet kendilerine verilmiş olmasına rağmen aile ilk etkileşim altında Cennet'ten kovuldu, aile başka türlü şekillenmeye ve dünya hayatı gerçekleşmeye başladı. Burada tıpkı sıcak su ile soğuk suyun karışması gibi çeşitli tonlarda bir su meydana gelmeye başladı. Eğer sıcak suyun dozu fazla olursa çok sıcak, soğuk suyun dozu fazla olursa çok soğuk su oluşmasındaki fizik ve kimya kanunları örneği aile çeşitli şekillerde ve tonlarda şekillenmektedir.
İlk ailenin şekillenmesi şeytanla; cennetten mahrum kalması ve dünyanın çeşitli güçlüklerini yaşamakla başlarken ilerleyen zaman içerisinde ailenin oluşumunu ve şekillenmesini etkileyen o kadar çok faktör ortaya çıktı ki bunların her birisi ayrı bir renk ve ayrı bir karakter meydana getirmektedir. Tıpkı renklerin karışması örneğinde olduğu gibi ana renkler ne kadar fazla karışır ise yeni renk de ona göre biçim almaktadır. Kırmızının, siyahın veya diğer renklerin farklı tonlarda karışması bambaşka bir renk ortaya çıkarmaktadır.

Sözü uzatmadan aileye ve topluma odaklarsak, değişimin her alanda söz konusu olduğunu görürüz. Ancak geçmişten günümüze aileyi şekillendiren o kadar çok faktör devreye girmiştir ki bunları saymak ve tek tek açıklamak bu yazının hacmini aşar.Özetle söylersek coğrafi şartlar, aile fertlerinin bilgisi ve eğitimi, cinsiyeti, yaşı, aile bireylerinin sayısı, teknoloji, üst düzey katmanda ülkenin siyaseti, ideolojisi, kültürü, eğitim tarzı bunların her biri değişik şekillerde aileyi etkilemekte ve şekillendirmektedir.

Kişinin bireysel yapısı ağırlıklı olarak psikolojinin konusu, genel toplumsal yapının incelenmesi sosyolojinin, birey ve toplum etkileşiminin birey bazında incelenmesi sosyal psikolojinin konusu olmak gibi farklı bilim dallarının incelediği çok fazla detay konular vardır.
Bu kadar çok etkileme faktörünün sadece bir tekinin etkisini incelemek bile bir hayli geniş bir konudur.

Bu bu yazının amacı, ailenin toplumu oluşturduğu fakat sonunda toplumun aileyi şekillendirdiğini göstermektir. Bunu Peygamber efendimiz (sav) de bir hadiste çok güzel ve özet bir şekilde şöyle açıklamıştır: "Her doğan çocuk İslam fıtratı üzerine doğar, sonra onu annesi, babası mecusi yapar, Hristiyan yapar, Yahudi yapar."

> **"Her doğan çocuk İslam fıtratı üzerine doğar, sonra onu annesi, babası mecusi yapar, Hristiyan yapar, Yahudi yapar."**

Prof.Dr.Ali Arslan
/Devam

Peki, toplum aileyi nasıl şekillendirir? Yukarıda da belirttiğimiz gibi bunun çok farklı örnekleri vardır. Biz birkaç örnek üzerinden bunu ortaya koymaya çalışalım. Örneğin anne ve babanın aynı anlayışa, aynı kültüre, aynı inanca sahip olması çocuğa farklı bir üslup kazandırırken, aynı anne ve babanın tamamen zıt bir mahalle kültüründe ve şehir ortamında yaşaması, farklı ideolojik bir tutuma sahip bir okulda yetişmesi ve farklı iş ortamlarında çalışması farklı sonuçlar doğuracaktır. Eskiden aile çok fazla sayıda çocuk ile bir üretim merkezi iken bugünkü hayatta çocuğu ve aileyi etkileyen çok faktör ortaya çıkmıştır. İlk eğitim uzun süre ailede başlarken bugün ortaya çıkan kreşler, okullar ile uzun süren eğitim hayatları sonucunda çocuk aileden uzaklaşmaya ve çocukların eğitimi başka ellerle ve kuruluşlarla şekillenmeye başlamıştır. Özellikle üniversitelerin şehir dışında olması, iki kişi ile başlayan aileler yapılan tayinler sonucu farklı şehirlere veya alanlara giderek değişik etkileri farklı biçimlerde yaşamaya başlamıştır. Kadının iş hayatına daha fazla iştirak etmesi ile evdeki fonksiyonlarını yeterince değerlendirememeye ve o fonksiyonları başkalarına devretmeye başlamıştır. Çocuklar artık başkalarının çarkında yetişmeye, yemekler lokantalarda yapılmaya ve yenmeye, çalışma için uzak yerlere ve ortamlara gidilmeye başlanmış; Geniş Aile kendisini çekirdek aileye terk etmek durumunda kalmıştır. Dış faktörler aileyi adeta parçalanmaya zorlamış fazla olan nüfus sayısı azalmış, çocuk sayısı azalınca ülke nüfusu da azalmaya başlamıştır. Bu da başka ülkelere karşı toplumsal bir felaketi ortaya çıkarmaktadır.

İki kişi ile başlayan ailede nüfusun kendisini koruyabilmesi için en az iki çocuk olması gerekirken artık iki kişi ile başlayan ve bir çocuk ile devam eden ailede ülke nüfusu da geriye gitmektedir. Bu tehlikeyi gören Devletimiz ve tabii ki sorumlu bütün devletler çeşitli tedbirlerle aile sayısını ve dolayısıyla ülke nüfus sayısını artıracak tedbirlere başvurmak zorunda kalmaktadır.

Kadının toplum hayatına girmesi bazı alanlarda bir zorunluluktur ama bunu kadın ailede sanki çalışmıyormuş gibi bir üslupla kadının değersizleştirilmesi onları da psikolojik baskı altında tutarak sonuçlar ne olursa olsun mutlaka çalışma mecburiyeti ile karşı karşıya bırakmaktadır. Halbuki asıl problem orada değildir; toplumumuzu sömüren ve kaynaklarımızı tüketen, kadını bir meta olarak kullanan o kadar çok ekonomik ve siyasi araç vardır ki öncelikle bu araçların yanlış kullanılması ortadan kaldırılmalıdır. Bu yanlış araçlar var olduğu müddetçe kadın ve sonuç olarak aile gerçek fonksiyonlarını kaybetmekte, çocukların eğitimi, ailenin bütünleşmesi, komşu ve akraba ilişkilerinin sağlıklı yürümesi olumsuz etkilenmekte ve bu da toplumsal bütünleşmeyi engellemektedir.

> **“biz bu ülkenin evlatları olarak büyük bir aileyiz; ümmet olarak daha büyük, insanlık olarak ise en büyük aileyiz. Ancak toplumları iyiye ve hayra sevk eden güçlerin yanında, kötülüğe ve yozlaşmaya sürükleyen yıkıcı odaklar da mevcuttur. Herkes kendi inanç ve zihniyetine göre bir mücadele vermektedir.**

Prof.Dr.Ali Arslan
/Devam

PÖzetle, olaya sadece sloganlarla ve emperyalist araçlarla değil ailenin bütünlüğünü oluşturacak tedbirlerle yol almak gerekmektedir. Teknoloji gibi doğal etkenlerle değişime kimse itiraz edemez ama bu sağlıklı bir şekilde yönlendirilebilir. Ahlaklı bir toplumun gelişmesi için din öğretimi ve eğitimi merkeze alınmalı, bununla birlikte dünyanın gelişmesine paralel olarak her türlü sosyal ve teknolojik iyileşme ve gelişmeler hem aileye hem bütün topluma kazandırılmalıdır.

Çocuklar sevgiyi, birlik ve beraberliği, aynı vatana ve millete bağlılığı sürdürebilmeleri için toplumu parçalayan dış emperyalist amaç ve hedeflerden uzak tutulmalıdır. Bunun için başta ailelerin kendisine görev düşmekte ama aileyi toplum biçimlendirdiği için onu oluşturan sosyal, ekonomik, siyasi, eğitim, iletişim ve ilgili diğer strateji ve politikalara özen gösterilmesi gerekmektedir. Teknolojik gelişmeler bu çerçevede yönlendirilmeli, ailenin ve toplumun bütünlüğü muhafaza edilmelidir. Bu çözüm ne tek başına aile ile ne de tek başına devlet ile halledilebilecek bir durum değildir. Burada çok yönlü bir etkileşim söz konusudur ve bir bütün olarak medya, eğitim ve siyaset kurumları, siyasi partiler herkes sorumludur; herkes elini taşın altına koymalıdır.

Unutmayalım aile toplumun en son kalesidir; bu kale kaybedilirse bütün olarak toplum kaybedilir. Onun için herkes ve her kurum, kuruluş kendi çapında aileyi parçalayıcı değil, aileyi bütünleştirici çalışma ve çabalar içerisine girmelidir.

“Çocuklar sevgiyi, birlik ve beraberliği, aynı vatana ve millete bağlılığı sürdürebilmeleri için toplumu parçalayan dış emperyalist amaç ve hedeflerden uzak tutulmalıdır.

Ailenin, Kimlik, Toplum ve Medeniyet İnşasında 21. Yüzyıldaki Sosyolojik Önemi

Yazan: Prof.Dr. Ali Güneş
Akademisyen

Ailenin sosyolojik olarak incelenmesi uzun zamandır dönüşüm, gerileme ve uyum anlatılarıyla ilgilenmiştir. 19. yüzyıldan beri, tarihsel olarak ataerkil, ekonomik olarak kendi kendine yeten ve çok kuşaklı birim olarak kavramsallaştırılan geleneksel aile yapısı, radikal yapısal ve işlevsel değişimler geçirmiştir. Çağdaş aileyi anlamak için öncelikle, geleneksel biçimini ortadan kaldıran makro düzeydeki güçleri eleştirel bir şekilde incelemek gerekir. Bu noktada, sosyolojik bir görüş olarak, sanayileşmenin, kadınların işgücüne girmesinin, modernizmin, feminist ve liberal hareketlerin geleneksel aile yapısını ve bu yapının tarihsel önemini nasıl temelden değiştirdiğini incelemekte fayda vardır.

İlk olarak, sanayileşme perspektifinden bakıldığında, Talcott Parsons (1955) gibi klasik kuramcılar, tarımsal ekonomiden sanayi ekonomisine geçişin geniş aileden izole çekirdek aileye geçişi zorunlu kıldığını savunmaktadır. Sanayileşme, aileyi ekonomik üretim ve eğitim birimi olarak geleneksel işlevlerinden arındırarak Parsons'ın "indirgenemez işlevler" olarak adlandırdığı bireyin birincil sosyalleşmesi, yetişkin kimliklerinin olgunluğa kavuşturulması ve kültürel mirasın nesilden nesile aktarılması görevlerini devlete ve resmî okullara devretti. Bu yapısal değişim, aileyi daha geniş akrabalık ağlarından uzaklaştırarak bireylerin zorluklar karşısında psikolojik olarak sığındığı bir güven alanı olmaktan çıkardı; hayatın karmaşıklığını, rekabetçiliğini, stresini ve gerginliğini artırarak huzur bulma alanını daralttı; bireyleri daha içe dönük ve yalnız hâle getirip hayatta kalmak için dış etmenlere ve kurumlara bağımlı kılarak ailenin sosyal önemini temelden değiştirdi.

İkinci olarak, kadınların işgücüne katılımıyla ilgili olarak, ekonomik ve demografik kuramcılar kadınların işgücüne katılımının geleneksel cinsiyete dayalı iş bölümünü kökten değiştirdiğini belirtmektedirler. Örneğin, Goldin'in (2006) gözlemlediği gibi, kadınların ekonomik bağımsızlığının sessiz devrimi hane içi güç dinamiklerini değiştirdi, ekonomik bağımlılığı azalttı ve bugün deneyimlediğimiz evliliklerin gecikmesine ve doğurganlık oranlarının ciddi oranda düşmesine yol açtı. Bu eleştirel bakış açısı, kadınların ekonomik özerkliğinin aileyi ekonomik zorunluluk kurumundan isteğe bağlı ortaklık kurumuna nasıl dönüştürdüğünü ve böylece geleneksel erkek geçim kaynağı modelini nasıl istikrarsızlaştırdığını vurgulamaktadır.

Üçüncüsü, 19. yüzyılın sonlarında başlayıp 1950'lere kadar devam eden modernizm akımı, aile bağlarında kültürel açıdan derin değişimlere yol açmıştır. Anthony Giddens (1992), modernliğin yakınlığı dönüştürdüğünü, kurumsal ve görev odaklı evliliğin yerini "birleşen sevgiye" dayalı "saf ilişki"nin aldığını öne sürmektedir. Bu görüşe göre aile yapıları doğası gereği daha kırılgan ve koşullu hâle gelmiştir. Çünkü ilişkiler ancak karşılıklı duygusal tatmin sağladıkları sürece sürdürülebiliyordu. Aile yaşamının bu bireyselleşmesi, ailenin önemini toplumsal bir yükümlülükten kişisel öz gerçekleştirme projesine kaydırmıştır. Ayrıca modernizmin ve kapitalist ekonomik sistemin gelişmesiyle aile artık bir üretim birimi (tarla, atölye) değil, yalnızca bir tüketim kurumu hâline gelmiştir. Eğitim okullara, sağlık hizmetleri hastanelere devredilmiş; çekirdek ailede karı ve kocanın çalışması, yaşlı ve muhtaç kişilerin bakımı ise modern sosyal devlet tarafından üstlenilmiştir. Aile, yalnızca daha önce bahsedilen iki "indirgenemez" işleve (çocukların birincil sosyalleşmesi ve yetişkin kişiliklerin dengelenmesi) odaklanmıştır. Parsons'a göre ailede roller de farklılaşmış ve eşitlik arayışı ön plana çıkmıştır. Yani erkek, dışarıda çalışan araçsal/enstrümantal lider (ekonomik sağlayıcı); kadın ise ev içinde duygusal/ekspresif lider (bakım ve destek sağlayan) rolünden çıkmıştır. Modernizm; bireyselleşme, bireysel özgürlük, rollerin çeşitlenmesi ve sekülerleşme (dini bağların zayıflaması) yoluyla evlilik ve aile algısını kökten değiştirmiştir. Evlilik artık dini veya ekonomik bir zorunluluktan ziyade duygusal tatmine dayalı bir sözleşme olarak görülmektedir. Bu durum, boşanma oranlarının artmasına; tek ebeveynli ailelerin, evlenmeden birlikte yaşayan çiftlerin ve çocuksuz aile modellerinin (aile çeşitliliğinin) artmasına yol açmıştır.

Dördüncüsü, feminist ve liberal hareketler, geleneksel aileyi ataerkil baskının kadın kimliğinde erozyona yol açtığı, kadının ikincil bir pozisyonda pasif ev işlerine mahkûm edildiği, dış dünyayla irtibatının kesildiği, ev işlerinde harcadığı emeğin karşılık görmediği, eşit eğitim fırsatlarından yararlanamadığı, ekonomik özgürlüğünün olmadığı vb. görüşleri tartışmanın odağına aldılar. Ann Oakley (1974) ve Kate Millett (1970) gibi akademisyenler, çekirdek aileyi cinsiyet eşitsizliklerini sürdürmek ve kadınların ev içi emeğini sömürmekle eleştirdiler. Bu eleştirel bakış açısı, geleneksel ailenin yıkılmasının bir trajedi olmayıp gerekli bir özgürleşme olduğunu ileri sürmektedir. Ataerkil evin kutsallığına meydan okuyarak feminizm, ev içi ve ev dışı rollerin yeniden müzakere edilmesini ve kadın-erkek kimliklerinin yeniden tanımlanmasını zorunlu hâle getirdi; bu da eğitimde, sosyal hayatta, siyasette ve iş hayatında daha eşitlikçi, ancak bazen daha çatışmalı aile dinamiklerinin oluşmasına ve ev dışı rollerde rekabete yol açtı. Erkeğin geleneksel rolü ve sorumluluğu yıkılarak kadın da erkek gibi eve ekmek getirmeye başladı; kamu alanını paylaşmaya, daha önce erkeklere atfedilen rol ve görevlerde yer almaya başladı. Kısacası, feminist ve liberal hareketler, kadını yüzyıllardır sözde "hapis" hayatından kurtararak gün yüzüne çıkardıklarını ve dış toplumsal hayatın her alanında erkeklerle eşit haklara sahip kılarak özgürleştirdiklerini iddia etmektedirler.

"feminist ve liberal hareketler, geleneksel aileyi ataerkil baskının kadın kimliğinde erozyona yol açtığı, kadının ikincil bir pozisyonda pasif ev işlerine mahkûm edildiği, dış dünyayla irtibatının kesildiği, ev işlerinde harcadığı emeğin karşılık görmediği, eşit eğitim fırsatlarından yararlanamadığı, ekonomik özgürlüğünün olmadığı vb. görüşleri tartışmanın odağına aldılar.

Prof.Dr.Ali Güneş
/Devam

Beşinci olarak, Ulrich Beck ve Elisabeth Beck-Gernsheim (1995) gibi akademisyenler tarafından dile getirilen postmodern ve risk toplumu perspektifleri, geleneksel aile normlarının tamamen kurumsallıktan arındırıldığını savunmaktadır. Bu görüşe göre, risk toplumunda "sevginin normal kaosu" hâkimdir ve Beck'in "zombi aile" olarak adlandırdığı, varlığını sürdürüyor gibi görünen zoraki birliktelikler, eski yapısal kesinliğinden yoksun, tarihsel işlevini kaybetmiş sözde bir birliktelik biçimine dönüşmüştür. Bu bakış açısı, evlilik dışı birlikte yaşamanın, tek ebeveynliğin ve çocuksuzluğun normalleştiği ve kanıksandığı aile yaşamının çoğullaşmasını vurgulayarak, geleneksel ailenin sosyal yaşamı düzenlemedeki hegemonik önemini kaybettiğini öne sürmektedir. Çevremize baktığımızda, toplumsal olayları incelediğimizde bu görüşün pratiğe dönüştüğünü; ailenin birincil okul olma, bireylerin kimlik kazanma ve olgunlaşma, kültür aktarımı vb. işlevlerini büyük ölçüde yitirdiğini görmek mümkündür.

Bu derin dönüşümlere ve geleneksel ailenin baskıcı ve ekonomik olarak eskimiş unsurlarına yönelik sert eleştirilere rağmen, ailenin "gerilemesi" veya "ölümü" anlatısı sosyolojik açıdan dar görüşlü bir yaklaşımdır. Aile, sanayileşme, feminizm veya modernizm tarafından yok edilmemiştir; aksine, katı tarihsel kısıtlamalarından kurtulmuş ve evrimleşmesine izin verilmiştir. 21. yüzyılda aile, sosyal yaşamdaki temel önemini her şeye rağmen korumaktadır. Yapılarını çağdaş ihtiyaçları karşılayacak şekilde uyarlamış ve ailenin "biçimi" çeşitlenirken "işlevi" ile sosyolojik öneminin her zamanki kadar hayati olduğunu göstermiştir.

Aile, sanayileşme, feminizm veya modernizm tarafından yok edilmemiştir; aksine, katı tarihsel kısıtlamalarından kurtulmuş ve evrimleşmesine izin verilmiştir.

Aile: Duygusal Dengeleme ve Psikolojik Destekleme

Giderek karmaşıklaşan, hızlanan ve çoğu zaman yabancılaştıran 21. yüzyıl dünyasında aile, duygusal desteğin ve psikolojik istikrarın temel merkezi olmaya devam etmektedir. Parsons'ın (1955) "ılık banyo" teorisi bu görüşü metaforik olarak desteklemektedir. Teoriye göre, nasıl yorgun olarak eve geldiğimizde sıcak bir duş alıp rahatlıyorsak, yoğun tempolu, stresli ve yorucu işyerinden eve gelen aile bireyleri de evlerine geldiklerinde ailenin sıcaklığı, sevgisi ve sıcak sohbetiyle günün yorgunluğunu atarak psikolojik olarak rahatlar. Robert Putnam'a (2000) göre aile, evrime uğrasa da modern zamanda azalan sosyal sermaye ve artan atomizasyonla tanımlanan bir toplumda hayati bir duygusal güvenlik sığınağı sağlamaktadır.

Günümüzde aile, ne olursa olsun, bireylerin ruh sağlığı krizlerine ve sosyal izolasyona karşı hayati bir tampon görevi görmektedir. Bu işlevin önemi savaş dönemlerinde, deprem zamanlarında veya küresel kriz dönemlerinde açıkça ortaya çıkmaktadır. Örneğin, COVID-19 pandemisi sırasında devlet kurumları, daha geniş sosyal hareketler ve ağlar kısıtlandığında aile birimi psikolojik sıkıntıya karşı birincil bir savunma mekanizması hâline geldi. Araştırmalar, güçlü ve destekleyici aile ağlarına sahip bireylerin sosyal olarak izole edilmiş olanlara kıyasla önemli ölçüde daha yüksek direnç ve daha düşük kaygı ile depresyon oranları sergilediğini göstermiştir (Prime vd., 2020). Dahası, güvencesiz geçici işler ve yüksek işsizlikle karakterize edilen çağdaş bir iş piyasasında aile, modern kapitalist ekonomik sistemin sıklıkla reddettiği koşulsuz duygusal desteği sağlamaktadır. Aile, ontolojik bir güvenlik duygusu ve güvenlik alanı sağlayarak aile üyelerinin psikolojik sürekliliğini, mutluluğunu ve refahını güvence altına alır; böylece toplumun daha geniş çaplı işleyişi, devamı ve sürdürülebilirliği için gerekli olan istikrarlı bir nüfus yapısını korur.

Prof.Dr.Ali Güneş
/Devam

Birincil Sosyalleşme ve Kültürel Sermayenin Aktarımı
Her türlü değişime ve evrilmeye rağmen, ailenin sosyalleşmenin birincil aracı/okulu olma rolü, tartışmasız en kalıcı ve kritik işlevi olmaya devam etmektedir. Devlet örgün eğitimi devralmış olsa da aile hâlâ bir çocuğun bilişsel, ahlaki ve sosyal gelişiminin ilk ve en derin biçimde şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. 21. yüzyılda bu süreç, Pierre Bourdieu'nün (1986) "kültürel sermaye" olarak adlandırdığı şeyin aktarımıyla derinden iç içe geçmiş olup tarihsel işlevini farklı bir biçimde sürdürmektedir. Daha önce de bahsedildiği gibi, aileler dilin, kültürel normların, eğitimsel hedeflerin ve sosyal alışkanlıkların bir sonraki nesillere aktarılmasında temel kanallardır. Örneğin, giderek küreselleşen bir dünyada iki dilli aileler, miras dillerini aktararak kültürel çeşitliliği korumada ve çocuklarına küresel pazarda farklı bilişsel ve ekonomik avantajlar sağlamada çok önemli bir rol oynarlar. Benzer şekilde, aileler çalışma ahlakı, adalet, sözünde durma, erdem ve toplumsal hayatta sağlıklı sosyal etkileşim gibi "gizli müfredat" kapsamındaki kültürel kodları, alışkanlıkları ve davranışları çocuklarına aşılarlar. Düzenli olarak okuyan, güncel olayları tartışan ve yüksek öğrenime değer veren bir aile, çocuklarının resmî eğitim kurumlarında başarılı olmaları için gerekli kültürel sermayeyi aktarır. Bu mikro düzeydeki sosyalleşmenin makro düzeydeki sonuçları zaman içinde ortaya çıkar; temel mekanizma, sosyal hareketliliğin kolaylaştırılması veya engellenmesidir. Bir sonraki neslin eğilimlerini ve yetkinliklerini şekillendiren aile, toplumsal sürekliliğin ve kültürlerin sürekli üretilmesi, yenilenmesi, yorumlanması ve yeniden yorumlanmasının temel taşı olmaya devam etmektedir ve edecektir de.

"giderek küreselleşen bir dünyada iki dilli aileler, miras dillerini aktararak kültürel çeşitliliği korumada ve çocuklarına küresel pazarda farklı bilişsel ve ekonomik avantajlar sağlamada çok önemli bir rol oynarlar.

Ekonomik İşbirliği ve Risk Havuzlaması
Aile artık tarımsal veya erken sanayi üretiminin bir birimi olmasa da günümüzde son derece gelişmiş bir tüketim, yatırım ve risk yönetimi birimine dönüşmüştür. Ekonomik eşitsizliğin giderek arttığı, ücretlerin durgunlaştığı ve yaşam maliyetlerinin yükseldiği 21. yüzyılda ailenin ekonomik iş birliğindeki rolü her zamankinden daha kritik bir öneme sahiptir. Çağdaş aile, kaynakların birleştirilmesi ve risklerin azaltılması için hayati bir mekanizma olarak işlev görmektedir. Bunun en belirgin örneklerinden biri, çok kuşaklı yaşam düzenlemelerinin yeniden canlanmasıdır. Küresel konut krizi ve öğrenci borçlarının yükü nedeniyle genç yetişkinler bağımsız yaşamayı giderek daha fazla erteliyor veya ebeveynlerinin evine geri dönüyor. Bu durum bazen olumsuz bir şekilde "geri dönen çocuklar" olarak adlandırılsa da, aile geleneksel ve tarihsel işlevini yeniden kazanmaya başlıyor. Bununla birlikte, sosyolojik bir bakış açısıyla bu durum rasyonel ve son derece etkili bir ekonomik uyum biçimini temsil etmektedir. Kaynakları birleştirerek aileler daha kaliteli konutlarda yaşayabilir, fatura giderlerini paylaşabilir ve savunmasız üyeler için finansal güvenlik ağları ve alanları oluşturabilir (Stone vd., 2019). Dahası, "anne ve baba bankası" şişirilmiş emlak piyasalarında ev peşinatlarını güvence altına almak için genç yetişkinler açısından yapısal bir zorunluluk hâline gelmiştir. Bu şekilde aile bireyleri yoksulluğa itebilecek finansal şokları önleyip etkilerini azaltarak gayriresmî bir ekonomik sigorta poliçesi gibi işlev görmektedir. Her ne kadar kapitalist ekonomik sistem bunu sevse de, bu karşılıklı ekonomik bağımlılık ailenin modern kapitalizmde temel bir ekonomik birim olarak kalıcı öneminin nasıl arttığını göstermektedir.

göçmenlerin kimlik oluşumu için bir çerçeve sağlayarak miras kültürleri ile ev sahibi ülke arasında bir köprü kurar. Seçilmiş ve uluslararası yapılanmaları içerecek şekilde uyum sağlayarak aile, giderek parçalanan bir dünyada kimlik ve aidiyetin hayati dayanağını sağlamaya devam etmektedir.

Prof.Dr.Ali Güneş

/Devam

Gayriresmi Bakım ve Refah Devletine Bir Tamamlayıcı
Neoliberal politikalar birçok Batı demokrasisinde refah devletinin küçülmesine yol açarken, aile sosyal bakımda giderek büyüyen boşlukları doldurmak için devreye girdi. Aile, toplumun en savunmasız üyeleri olan çocuklar, yaşlılar ve engelliler için gayriresmî bakımın birincil sağlayıcısı olmaya devam etmektedir. Bu işlev yalnızca özel bir mesele değil, aynı zamanda kamu sağlığı ve sosyal altyapının kritik bir sütunudur.

"Sandviç kuşağı" fenomeni – özellikle kadınlar olmak üzere hem yaşlanan ebeveynlerine hem de kendi çocuklarına aynı anda bakan orta yaşlı yetişkinler – aile bakımının muazzam sosyolojik önemini vurgulamaktadır. Japonya'da, İtalya ve Avrupa'nın büyük bir bölümünde olduğu gibi, yaşlanan toplumlarda gayriresmî aile bakımı yaşlı bakımının omurgasını oluşturmaktadır. Ülkemizde de bu alanda ciddi çalışmalar yapılmaktadır. Aile üyelerinin sağladığı ücretsiz emek olmadan (ülkemizde yaşlı bakımı ücretlidir; bu da çok büyük bir avantaj sağlamaktadır), devletin sağlık ve sosyal hizmet sistemleri anında çökecektir (Carmichael vd., 2010). Aile sadece fiziksel bakım sağlamakla kalmaz, aynı zamanda kurumsal bakımın genellikle eksik olduğu duygusal sürekliliği ve kişiselleştirilmiş ilgiyi de sunar. Cinsiyet rolleri evrim geçirse bile aile, bağımlılık gibi derin insani ihtiyaçların karşılandığı birincil bir yer olmaya devam etmektedir. Bu muazzam bakım yükünü üstlenerek aile, devletin savunmasız nüfusun hayatta kalmasını ve onurunu güvence altına almasına büyük katkı sağlar; böylece aile, sosyal refah ekosistemindeki yeri doldurulamaz değerini kanıtlar.

Kimlik Oluşumu, Aidiyet ve "Aile" Kavramının Genişlemesi

Son olarak, Zygmunt Bauman'ın (2000) "akışkan modernite" olarak adlandırdığı küreselleşmiş bir çağda—sosyal biçimlerin, işlerin ve ilişkilerin oluşabileceğinden daha hızlı eridiği bir dönemde—aile, kök salma, kimlik ve aidiyet duygusu açısından hayati bir öneme sahiptir. İnsanların ontolojik güvenlik ve tutarlı bir benlik anlatısı ihtiyacı, aile bağları aracılığıyla derinden karşılanır. En önemlisi, 21. yüzyıldaki aile anlayışı, katı biyolojik ve yasal tanımların ötesine geçerek tarihsel ve geleneksel ideal aile yapısından uzaklaşsa da "aile kavramının" dayanıklılığı ve geçerliliği korunmaktadır.

Bunun güçlü bir örneği, LGBTQ+ toplulukları içinde "seçilmiş ailelerin" oluşturulmasıdır. Biyolojik aileleri tarafından reddedilme riskiyle karşı karşıya kalan bireyler için seçilmiş aileler, geleneksel olarak akrabalıkla ilişkilendirilen temel duygusal, mali ve sosyal desteği sağlar (Weeks vd., 2001). Bu ağlar, geleneksel ailenin tüm sosyolojik işlevlerini yerine getirerek aile bağları kurma dürtüsünün temel bir insan ihtiyacı olduğunu kanıtlar. Benzer şekilde, uluslararası göçmen aileler dijital iletişim ve havaleler yoluyla geniş coğrafi mesafeler boyunca derin ve işlevsel aile bağlarını sürdürmektedir.

Bu aileler, ikinci nesil göçmenlerin kimlik oluşumu için bir çerçeve sağlayarak miras kültürleri ile ev sahibi ülke arasında bir köprü kurar. Seçilmiş ve uluslararası yapılanmaları içerecek şekilde uyum sağlayarak aile, giderek parçalanan bir dünyada kimlik ve aidiyetin hayati dayanağını sağlamaya devam etmektedir.

"LGBTQ+ toplulukları içinde "seçilmiş ailelerin" oluşturulmasıdır. Biyolojik aileleri tarafından reddedilme riskiyle karşı karşıya kalan bireyler için seçilmiş aileler, geleneksel olarak akrabalıkla ilişkilendirilen temel duygusal, mali ve sosyal desteği sağlar (Weeks vd., 2001).

Prof.Dr.Ali Güneş
/Devam

Sonuç

19. Yüzyıldan 21. yüzyıla kadar ailenin izlediği yol, bir gerileme öyküsü değil, derin bir uyum ve direnç öyküsüdür. Sanayileşme, kadınların işgücüne girişi, modernizm, feminizm, liberalizm ve postmodernizm etrafındaki eleştirel görüşler, geleneksel, ataerkil ve ekonomik olarak katı aile yapısının nasıl bir değişime uğradığını ve evrildiğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, bu özel tarihsel biçimin kaybını ailenin kendisinin yok olmasıyla eşitlemek, temel bir sosyolojik hata olarak ortada durmaktadır.

Aile yok edilmedi, edilemez de; aile biraz özgürleşti, çeşitlendi ve en önemlisi de hayatı çekilmez hâle getiren geleneksel, baskıcı unsurlardan arındırıldı. 21. yüzyılda aile vazgeçilmez bir sosyal kurum olmaya hâlâ devam ediyor. Hayatın atomize olduğu, insanların derin bir yalnızlaşma, yabancılaşma ve parçalanma sürecine girdiği bir dünyada aile hâlâ temel duygusal istikrarı sağlıyor, kültürel sermayenin kritik aktarımını kolaylaştırıyor, modern finansal belirsizliği aşmak için ekonomik kaynakları bir araya getiriyor, refah devletini sürdüren gayri resmî bakımı sağlıyor ve akışkan modern bir toplumda hayati bir kimlik ve aidiyet dayanağı sunmaya devam ediyor. Konut krizleriyle mücadele eden çok kuşaklı ailelerden hayati destek ağları sağlayan LGBTQ+ seçilmiş ailelere kadar uzanan örneklerle, ailenin her zaman onu tanımlayan temel insani ve toplumsal ihtiyaçları karşılamaya devam ettiği açıktır. Sonuç olarak, aile tarihin akıntıları tarafından sürekli yeniden şekillendirilen, değişen, evrilen; ancak insan hayatının ve deneyiminin merkezinde yer alan sosyal yaşamın temel yapı taşı olmaya devam ediyor.

“biz bu ülkenin evlatları olarak büyük bir aileyiz; ümmet olarak daha büyük, insanlık olarak ise en büyük aileyiz. Ancak toplumları iyiye ve hayra sevk eden güçlerin yanında, kötülüğe ve yozlaşmaya sürükleyen yıkıcı odaklar da mevcuttur. Herkes kendi inanç ve zihniyetine göre bir mücadele vermektedir.

Kaynakça
Bauman, Z. (2000). Liquid modernity. Polity Press.
Beck, U., & Beck-Gernsheim, E. (1995). The normal chaos of love. Polity Press.
Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J. Richardson (Ed.), Handbook of theory and research for the sociology of education (pp. 241–258). Greenwood.
Carmichael, F., Charles, S., & Hulme, C. (2010). Caregiving, employment and social inclusion: A review of the literature. Journal of Social Policy, 39 (1), 1–19.
https://doi.org/10.1017/S004727940999053X
Cherlin, A. J. (2004). The deinstitutionalisation of American marriage. Journal of Marriage and Family, 66(4), 848–861. https://doi.org/10.1111/j.0022-2445.2004.00058.x
Giddens, A. (1992). The transformation of intimacy: Sexual love and eroticism in modern societies. Stanford University Press.
Goldin, C. (2006). The quiet revolution that transformed women's employment, education, and family. American Economic Review, 96(2), 1–21. https://doi.org/10.1257/000282806777211865
Millett, K. (1970). Sexual politics. Doubleday.
Oakley, A. (1974). The sociology of housework. Martin Robertson.
Parsons, T. (1955). The American family: Its relations to personality and to the social structure. In T. Parsons & R. F. Bales (Eds.), Family, socialisation and interaction process (pp. 3–33). Free Press.
Prime, H., Wade, M., & Browne, D. T. (2020). Risk and resilience in family well-being during the COVID-19 pandemic. American Psychologist, 75(5), 631–643.
https://doi.org/10.1037/amp0000660
Putnam, R. D. (2000). Bowling alone: The collapse and revival of American community. Simon & Schuster.
Stone, J., Berrington, A., & Falkingham, J. (2019). Gender, turning points, and boomerang living in young adults' transition to adulthood. Demography, 56(1), 251–275.
https://doi.org/10.1007/s13524-018-0738-9
Weeks, J., Heaphy, B., & Donovan, C. (2001). Same sex intimacies: Families of choice and other life experiments. Routledge.

AYNI VATAN
FİKİR VE VİZYON DERGİSİ
SAYI 3 • EKİM 2026

TARİHTEN SATIRLAR

Tarihe Yön Veren Olaylar
Geçmişten Bugüne

Tarihe iz bırakan olaylar, bugünün dünyasını anlamamıza ışık tutar. Bilimden kültüre, siyasetten toplumsal hayata uzanan önemli gelişmeleri her sayıda kısa satırlarla hatırlıyoruz.

KASIM

10 KASIM 1938

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün Vefatı

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk, 10 Kasım 1938'de İstanbul'da vefat etti. Türk milleti, büyük bir lideri ve çağdaşlaşma yolculuğunun mimarını kaybetti.

16 KASIM 1945

UNESCO'nun Kuruluşu

Eğitim, bilim ve kültür yoluyla barışı güçlendirmek amacıyla Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) 16 Kasım 1945'te kuruldu.

22 KASIM 1963

John F. Kennedy'ye Suikast

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı John F. Kennedy, 22 Kasım 1963'te Dallas'ta suikasta uğradı. Olay, dünya siyasetinde derin etkiler bıraktı.

30 KASIM 1874

İstanbul'da Tünelin Açılışı

Dünyanın en eski metro sistemlerinden biri olan İstanbul Tüneli, 30 Kasım 1874'te hizmete girdi. Karaköy ile Beyoğlu arasında ulaşımı kolaylaştırarak şehrin modernleşmesinde önemli bir adım oldu.

ARALIK

2 ARALIK 1804

Napolyon'un İmparatorluğu

Napolyon Bonapart, 2 Aralık 1804'te Fransa İmparatoru ilan edildi. Bu olay, Avrupa'nın siyasi dengelerini derinden etkiledi.

7 ARALIK 1941

Pearl Harbor Saldırısı

Japonya, 7 Aralık 1941'de ABD'nin Pearl Harbor Deniz Üssü'ne saldırdı. Bu saldırı, Amerika'nın II. Dünya Savaşı'na girmesine ve savaşın dünya ölçeğinde genişlemesine neden oldu.

10 ARALIK 1948

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 10 Aralık 1948'de İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ni kabul etti. Bu belge, insan onuru, özgürlük ve eşitlik açısından tarihte bir dönüm noktası oldu.

25 ARALIK 1066

Malazgirt'e Giden Yolun Başlangıcı: Alparslan'ın Tahta Çıkışı

Sultan Alparslan, 25 Aralık 1066'da Büyük Selçuklu Devleti'nin tahtına geçti. Onun liderliğindeki Selçuklular, Anadolu'nun kapılarını Türklere açacak süreci başlattı.

Hazırlayan: **Ahmet Kerem Gencal**

UYGUR'DA AİLE OLMAK:BASKIYA KARŞI DİRENMEK, VE VARLIĞINI KORUMAK

Yazan: Ahmet Karahan Uygur
Uygur Türkü

Bugün Uygurda (DOĞU TÜRKISTANDA) Aile olmak sadece aynı çatıyı paylaşmak değil; kimliği, inançi ve kültürel hafızayı yok etmek istiyen bir baskı mekanizmasına direnmek demektir. çin yönetiminin yürüttüğü asimilasyon politikaları uygur aile yapısını temelinden sarsmayı ve kuşaklar arası bağları koparmayı amaçlamaktadır. Diğerlerin hedef alınması ve asimilasyon politikaları .

Ailelerin parçalanmasi: ebeveynlerin çeşitli adlarla toplama kampilarına alınması ve zorunlu işçi olarak uzak bölgeler sürülmesiyle aile dağıtılmaktadır. Nesillerin koparilmasi: çocuklar ailelerinden koparılarak "melekler evi" adi verilen devlet yatılık yerlerine yerleştirilip dinlerinden,inançlarından ve öz kültürlerinden uzaklaştırmaktadır.

Özel hayatin ihlali ve kardaş aile pirojesi:Ailelerin evlerine "kardeş aile" adiyla çinli memurların zorla yerleştirilmesiyle mahremiyet tamamen yok edilmekte ve kültürek/dini pratikler doğrudan denetlenmekte ve 7/24 saat gözlemlenmektedir.

Dil ve Inanç yasaği: Doğuştan gelen anadil kullanımı, dini ibadetler, geleneksel düğün ve cenaze törenleri suç unsuru sayılarak unutturulmaya çalışılmaktadır.

Ailelerin Direnişi ve Değerleri yaşatma Mucadelesi: Tüm bu baskılara ve dijital gözetim mekanizmalarına rağmen Uygur Aileleri varlıklarını ve değerlerini korumak için büyük birdireniş mücadelesi sergilemektedir:.Ortülü kültür aktarimi: ebeveynler ve büyükanneler/ büyükbabalar Çinçe egitimin gölgesinde ev ortamında ana dillerini, sözlü edebiyatı,masalları ve duaları çocuklarına fisildayarak aktarmaya çalışmaktadır.

Manen bağlı olmak: inanç ve gelenekler açıkça yaşanamasa da aile içi dayanışma ve ortak hafıza bir kimlik kalkanı olarak varlığını sürdürmektedir ve hakeza...

kisaçasi bugün uyğurlarda 1000 yillarçe devam etmiş olan inanç, din ve geleneksel kültürel mirası yaşamak ölüm ya kalım mücadelesi vermek demektir.

“Çinçe egitimin gölgesinde ev ortamında ana dillerini, sözlü edebiyatı,masalları ve duaları çocuklarına fisildayarak aktarmaya çalışmaktadır.

Aile Şirketlerinde Sürdürülebilir İhracat

Yazan: Süleyman Çakıroğlu
Yönetici

Aile kültüründen kurumsallaşmaya, aile ve şirket olmanın zor dengesi
Şirketlerin birincil önceliğinin sürdürülebilir başarı olduğu açıktır. Bir şirketi kurmak ve büyütmek önemlidir; fakat asıl başarı, değişen şartlara uyum sağlayabilen ve nesiller boyunca varlığını sürdürebilen bir yapı kurabilmektir.

Aile şirketlerinde mesele biraz daha karmaşıktır. Çünkü aynı yapı içinde sermaye ile aile bağı, şirket hedefleri ile kişisel beklentiler, geçmişten gelen alışkanlıklarla geleceğe ilişkin tercihler yan yana yaşar. Ortak paydada bir şirket ve o şirketten sağlanan gelir olduğunda aile içi dinamiklerin şirket yönetimini etkilememesi neredeyse mümkün değildir. Bu nedenle sorunları ortaya çıktıktan sonra çözmeye çalışmak yerine, aile ile şirket arasındaki ilişkinin mümkün olduğunca önceden konuşulması ve üzerinde mutabık kalınan ilkelerin belirlenmesi önemlidir.

Belki de aile şirketlerinin en büyük gücü ile en önemli riski aynı yerde başlıyor: aile olmakta. Aile olmak güven, dayanışma, fedakârlık ve kendi sermayesine sahip çıkma duygusu getirir. Karar alma süreçlerini hızlandırabilir; serveti yalnız bugünün değil gelecek nesillerin emaneti olarak görme motivasyonu yaratabilir. Ancak aile olmak biraz da birbirine katlanabilmektir. Profesyonel hayatta anlaşamayan iki yönetici yollarını ayırabilir; aile şirketinde ise şirkette tartıştığınız kişi akşam aynı sofraya oturduğunuz kardeşiniz, babanız, çocuğunuz veya kuzeniniz olabilir.
Tam da burada iki yaklaşım karşımıza çıkıyor. Birinci yaklaşım, aile şirketinin devamlılığı için Aile Anayasasını önemli bir araç olarak görüyor. Aile üyelerinin şirkette hangi şartlarda görev alacağı, yetki ve sorumlulukların nasıl dağıtılacağı, ortaklık ilişkileri ve nesil geçişinin temel esasları mümkün olduğunca önceden belirleniyor.

> “Anayasa yazıldı da uyulmadıysa ne olacak?

Diğer yaklaşım ise haklı olarak şu soruyu soruyor: Anayasa yazıldı da uyulmadıysa ne olacak? Kimin kimi sorumlu tutacağı, güçlü bir aile ferdinin talebiyle yazılı kurallar çatıştığında hangi iradenin üstün geleceği veya sonraki kuşakların bugünkü kuralları kabul edip etmeyeceği kolay cevaplanabilecek sorular değildir. Dolayısıyla Aile Anayasası olmazsa olmaz değildir; asıl mesele nesil geçişini sağlayabilecek, liyakati esas alan ve kişilere göre değişmeyen bir yönetim kültürü oluşturabilmektir.

Bana göre iki yaklaşımı birbirinin karşıtı görmek gerekmiyor. Aile Anayasası bir amaç değil araçtır. Asıl olan şirketin kurumsallaşması; aile değerleriyle profesyonel yönetim ilkelerinin birbirini boğmadan yan yana yaşayabilmesidir.

Süleyman Çakıroğlu

/ DEVAM

Aileyi değil, şirketi yönetmek
Aile şirketinde en zor ayrımlardan biri mülkiyet ile yönetim arasındadır. Aile üyeleri organizasyonda kabiliyetleri, eğitimleri, tecrübeleri ve şirkete sağlayabilecekleri katkı ölçüsünde görev almalıdır.
Bizim kültürümüzde yaşın doğal bir ağırlığı vardır. Ailede büyüğe saygı esastır. Fakat ailede yaş kıdem olabilirken şirkette liyakatle yaş her zaman örtüşmez.
Bu noktada aile dışından profesyonellerin ve bağımsız yönetim kurulu üyelerinin rolü önem kazanır. Bağımsız üye aileyi dışlamak için değil, şirketi güçlendirmek için vardır. Şirketin kültürünü ve aile yapısının hassasiyetlerini anlayan; fakat karar verirken şirketin uzun vadeli menfaatini, teknolojik dönüşümü, piyasa şartlarını ve stratejik ihtiyaçlarını esas alabilen bağımsız üyeler yönetim kalitesini yükseltebilir. Mesele aileyi yönetmek değil, şirketi doğru yönetmektir.

Aile anayasası bir amaçmı, araçmı?"
Aile Anayasasının en önemli işlevlerinden biri, sorun çıkmadan önce konuşulması zor meseleleri masaya getirmesidir. Kim şirkette çalışabilir? Hangi eğitim ve tecrübe aranacaktır? Ücret nasıl belirlenecektir? Yönetim kuruluna kimler girecektir? Hissedar olmak ile yönetici olmak arasındaki sınır nerede başlayacaktır? Bu soruların cevaplarını kriz anına bırakmamak değerlidir.
Öte yandan hiçbir anayasa değişmez de değildir. Şirketin faaliyet alanı, teknolojisi, ölçeği ve rekabet ortamı değişirken aile yapısı da değişir; yeni kuşaklar, yeni ortaklar ve yeni beklentiler ortaya çıkar. Bu nedenle aile anayasası varsa yaşayan bir metin olmalı, şirketin ve zamanın ihtiyaçlarına göre gözden geçirilmelidir.
Nesil geçişi, anahtarı değil, yetkiyi devretmek
Aile şirketlerinin en hassas dönemi çoğu zaman nesil geçişidir. Kurucu, şirketi yalnızca kurmamış; hayatının önemli bir bölümünü ona vermiştir. Bu yüzden şirket yönetimini genç nesle zamanında bırakmayı becerebilmelidir.
Diğer taraftan her yeni nesil aile şirketinde çalışmak zorunda da değildir. Yönetimde yer almak isteyen kişinin önce istemesi, sonra buna hazırlanması gerekir. Eğitim altyapısını şirketin faaliyet alanına uygun biçimde geliştirmesi, gerekiyorsa ilave eğitim ve deneyim kazanması, önceki kuşaklarla iletişim kanallarını açık tutması ve aile ile şirket değerlerini tanıması önemlidir. Soyadı kapıyı açabilir; fakat o koltukta kalmayı liyakat sağlamalıdır.
Yeni kuşak ile eski kuşak arasındaki bakış farkını da bir çatışma sebebi değil, doğru yönetildiğinde bir imkân olarak görmek gerekir. Kurucu kuşağın müşteri ilişkileri, kriz tecrübesi ve sektör hafızası ile yeni kuşağın teknolojiye, dijitalleşmeye ve yeni iş modellerine yatkınlığı aynı masada buluşabilirse nesil geçişi bir kopuş değil dönüşüm fırsatına dönüşebilir.
Yeni kuşağın teknolojiyle kurduğu yakın ilişki, şirketin yeni teknolojilere uyumu açısından önemli bir fırsattır. Kurucu kuşağın pazardaki güvenilirliği ile yeni kuşağın dijital teknolojilere ve küresel trendlere hâkimiyetinden doğan vizyon birleştiğinde, aile şirketinin yerel bir oyuncudan küresel bir markaya dönüşmesinin önü açılabilir.

Aile Şirketinin Gücü de Riski de Aynı Yerde
Aile şirketlerinin güçlü tarafları açıktır: güven, hızlı karar alma, uzun vadeli düşünme, zor zamanlarda fedakârlık, sermayeye sahip çıkma ve şirket kültürünü kuşaktan kuşağa aktarma kabiliyeti. Aile servetinin yönetilmesi kavramı da burada önemlidir. Şirket yalnız mevcut hissedarların gelir kaynağı değil, sonraki kuşaklara aktarılması beklenen ortak bir değer olarak görülür.
Fakat aynı özelliklerin zayıf tarafa dönüşmesi de mümkündür. Akrabalığın liyakatin önüne geçmesi, aile bütçesiyle şirket kasasının birbirine karışması, profesyonellere alan açmada tutuculuk, kararların tek kişiye bağlı kalması ve aile içi kırgınlıkların şirkete taşınması şirketi zayıflatabilir. Kuşaklar ilerledikçe hissedar sayısının artması da beklentileri ve karar süreçlerini daha karmaşık hâle getirir.

“Aile şirketlerinin güçlü tarafları açıktır: güven, hızlı karar alma, uzun vadeli düşünme, zor zamanlarda fedakârlık, sermayeye sahip çıkma ve şirket kültürünü kuşaktan kuşağa aktarma kabiliyeti.

Süleyman Çakıroğlu

/ DEVAM

İhracatta Sürdürülebilirlik

Bugün aile şirketlerimizin önemli hedeflerinden biri küresel pazarlarda kalıcı olmak ve ihracatı sürdürülebilir biçimde artırmaktır. Uluslararası pazarlarda rekabet yalnızca ürün kalitesiyle değil; kurumsal güvenilirlik, hızlı karar alma ve profesyonel yönetimle de ilgilidir. Aile içi belirsizlikler nedeniyle stratejik kararların geciktiği yapılarda fırsatlar kaçırılabilir. Ülkemizin geleneksel ihracat pazarlarında önemli rekabet avantajlarından biri olan hızlı teslim kabiliyetini koruyabilmek için aile vizyonunun, teknolojik dönüşümün ve profesyonel kadroların uluslararası pazarların hızına uyum sağlaması gerekir.

Pazar değişiyor, teknoloji değişiyor, müşteriler ve çalışanların beklentileri değişiyor. Dijitalleşme artık düşünme, karar alma ve iş yapma biçimini de dönüştürmektedir. Bu nedenle yönetim kurulunda teknolojiye uyum sağlayabilen, dijitalleşme ile vizyonu birleştirebilen ve stratejiyi değişen konjonktüre göre kurabilen insanların bulunmasını önemli buluyorum.

Fakat şirketi dönüştürürken aileyi yerinde bırakmak mümkün değildir. Burada aileyi dönüştürmekten kastım aile değerlerinden vazgeçmek değildir. Tam tersine; güveni, dayanışmayı, geçmiş kuşaklara vefayı ve sahiplenme duygusunu korurken yönetim alışkanlıklarını çağın ihtiyaçlarına göre yenileyebilmektir.

Özellikle küresel pazarlara açılan ve ihracat odaklı büyüyen aile şirketlerinde bu dönüşüm bir tercih olmaktan çıkar. Yabancı alıcılar, uluslararası ortaklar ve küresel tedarik zincirleri ürün kalitesinin yanında şirketin sürdürülebilirliğine, şeffaflığına ve yönetim yapısının kişilere ne ölçüde bağımlı olduğuna da önem verir. Aile içi belirsizliklerin ve liyakat sorunlarının yönetilemediği bir yapının uluslararası pazarlarda uzun vadeli güven yaratması da zorlaşır. Bu nedenle ihracatta süreklilik ile yönetimde kurumsallaşma birbirini tamamlayan iki unsurdur.

Coğrafya ve Kültürün Şirketlere Etkisi

İçinde yetiştiğimiz kültür; aileye, yaşa, otoriteye, mirasa ve dayanışmaya bakışımızı kuşkusuz etkiler. Büyüğe saygı, aile kültürüne bağlılık, aile malına sahip çıkma ve meseleleri aile içinde çözme eğilimi şirket yönetimine de taşınır. Bunların bir kısmı önemli bir güçtür. Fakat aile içindeki doğal hiyerarşi şirket organizasyonuna aynen taşındığında güç olarak başlayan özellikler riske dönüşebilir.

Bu nedenle aile şirketlerinde kurumsallaşmayı aile olmaktan vazgeçmek şeklinde görmemek gerekir. Asıl başarı; güveni kaybetmeden denetimi, dayanışmayı kaybetmeden liyakati, büyüğe saygıyı kaybetmeden yetkinliği, geçmişe vefayı kaybetmeden değişimi ve aile bağlarını koparmadan profesyonel yönetimi kurabilmektir.

Aile Anayasası bu yolculuğun araçlarından biri olabilir; fakat tek başına çözüm değildir. Bağımsız yöneticiler değerlidir; fakat aile kültürünü yok sayarak başarı sağlanamaz. Yeni kuşak gereklidir; fakat eski kuşağın tecrübesi de değersizleştirilemez.

Belki mesele aile ile şirket arasında tercih yapmak değil, ikisinin sınırlarını doğru çizebilmektir. Coğrafya ve kültür bize başlangıç şartlarını verir. Aileden devraldığımız değerler kimliğimizin bir parçasıdır. Ama şirketi nasıl yöneteceğimiz, değişime nasıl uyum sağlayacağımız ve şirketi gelecek kuşağa nasıl devredeceğimiz bizim kararımızdır.

Aile şirketini korumak ve sağlıklı bir yönetim yapısıyla geleceğe taşımak, yalnızca aile servetinin devamlılığını değil; şirketin sürdürülebilir üretim yapabilmesini, istihdamını koruyabilmesini ve ihracatını nesiller boyunca devam ettirebilmesini de sağlar. Bu yönüyle aile şirketlerinde sürdürülebilirlik, aile ile sınırlı bir mesele değil; üretim, istihdam ve ülke ekonomisine sağlanan katkının devamlılığı meselesidir.

Sonuçta coğrafya ve kültür başlangıç şartlarımızı belirleyebilir; ancak aile şirketlerimizin geleceğini belirleyen, bu değerleri değişen dünyanın şartlarıyla nasıl buluşturabildiğimizdir.

> **“aile içindeki doğal hiyerarşi şirket organizasyonun a aynen taşındığında güç olarak başlayan özellikler riske dönüşebilir.**

AYNI VATAN
FİKİR VE VİZYON DERGİSİ
SAYI 3 • EKİM 2026

KARİKATÜR

Aile şirketlerinde en büyük risk, belirsiz roller ve kişiye göre değişen kararlardır.
Aile anayasası; ortak değerleri, görev sınırlarını, karar usullerini ve nesil devrini netleştirir.
Şirketin devamlılığı, sadece mirasla değil; kuralla, liyakatle ve güvenle korunur.

Aileyi koruyan kural, şirketi geleceğe taşır.

YÜZYILIMIZDA AİLE YAPISI ÜZERİNDE BATI'NIN ETKİSİ

Yazan: Uzm. Sosyolog Hatice Balin
Mutlu aile Derneği Başkanı

Aile, insanın ilk sosyal çevresi, değerleri ve toplumsal sorumlulukları öğrendiği temel kurumdur. Din, gelenek ve ortak yaşam kültürüyle güçlenen bu yapı, aynı zamanda toplumsal sürekliliği sağlayan başlıca bağlardan biridir. Bununla birlikte aile, çevresindeki ekonomik ve kültürel değişimlerden bağımsız değildir. Aydınlanma, sanayileşme ve modernleşme, aile üyelerinin rollerini, beklentilerini ve birbirleriyle kurdukları ilişkileri dönüştürmüştür. Günümüzde Batı kaynaklı yaşam anlayışları ve küreselleşme bu değişimi hızlandırırken, aileyi ayakta tutan ortak değerlerin nasıl korunacağı sorusu daha önemli hâle gelmiştir. Bu nedenle ailede yaşanan dönüşümü yalnızca kurumun zayıflaması olarak değil, toplumsal hayatın bütün alanlarında ortaya çıkan yeni bir uyum arayışı olarak değerlendirmek gerekir.

Dönüşümün belirgin alanlarından biri kadınların toplumsal konumudur. Üretim biçimlerinin değişmesiyle kadınların çalışma hayatına katılımı artmış; eşitlik, özgürlük ve hak arayışları daha güçlü karşılık bulmuştur. Kadınların geçmişte sınırlandırılan haklarının genişlemesi olumlu bir kazanımdır. Ancak bu gelişmeler, aile içindeki görev ve sorumlulukların yeniden paylaşılmasını da gerekli kılmıştır. Dolayısıyla mesele, değişime karşı çıkmak değil; hakların güçlendiği bir düzende karşılıklı sorumluluğu ve aile dayanışmasını sürdürebilmektir (Fukuyama, 2009).

İletişim ve ulaşım teknolojileri, kültürler arasındaki sınırları azaltarak McLuhan'ın "küresel köy" olarak tanımladığı dünyayı görünür kılmıştır (McLuhan, 1962). İnsanlar uzak coğrafyalardaki gelişmelerden anında haberdar olabilmektedir. Ne var ki iletişim imkânlarının çoğalması, her zaman yakınlık ve güven duygusunu güçlendirmemektedir. Sanal bağların yaygınlaşmasıyla yüz yüze ilişkiler zayıflayabilmekte; insanlar dünyanın öbür ucuyla iletişim kurarken aynı evdeki aile bireylerine giderek uzaklaşabilmektedir.
Küreselleşmenin aile üzerindeki etkisi yalnızca iletişimle sınırlı değildir. Batı merkezli bireyci kültürün yaygınlaşması, geleneksel ailedeki "biz" anlayışının karşısına daha güçlü bir "ben" anlayışını çıkarmıştır. Bireysel haklar önemli olmakla birlikte, bireyciliğin ortak sorumluluğu gölgede bırakması fedakârlık, sabır ve dayanışmayı zayıflatabilmektedir. Üstelik geleneksel toplumda üretim ve tüketimi birlikte yürüten aile, modern ekonomide büyük ölçüde tüketim birimine dönüşmüştür. Küresel markalar ve medya tarafından beslenen gösterişçi tüketim, ihtiyaçlarla beklentiler arasındaki mesafeyi büyütmekte; aile bütçesi ve ilişkileri üzerinde yeni baskılar oluşturmaktadır. Tüketim giderek temel ihtiyaçların karşılanmasından çıkıp statü ve aidiyet göstergesi hâline geldiğinde, aile bireylerinin beklentileri arasındaki mesafe de açılabilmektedir. Bu durum, ekonomik dayanışmanın yanı sıra ortak hedef belirleme becerisini de zorlamaktadır.

Bu süreçte ortak değerlerin ve toplumsal normların aşınması da önem taşımaktadır. Normlar yalnızca kurallardan ibaret değildir; güveni, aidiyeti ve kuşaklar arasındaki değer aktarımını besler. Ortak sorumluluk duygusu zayıfladığında birey kendisini daha yalnız hissedebilmekte, aile üyeleri arasındaki yükümlülükler ikinci plana düşebilmektedir (Aydemir, 2011). Geleneksel değerlerle küresel yaşam biçimleri arasındaki gerilim ise özellikle kuşaklar arasında anlaşmazlıkları artırabilmektedir. Aile içindeki otorite, karar alma ve görev paylaşımı gibi konuların çatışma alanına dönüşmesi, üyelerin birbirini dinleme ve ortak bir zeminde buluşma ihtiyacını daha da belirginleştirmektedir.

> **"Üretim biçimlerinin değişmesiyle kadınların çalışma hayatına katılımı artmış; eşitlik, özgürlük ve hak arayışları daha güçlü karşılık bulmuştur.**

Uzm. Sosyolg Hatice Balin

/Devam

Dijital kültür, bu dönüşümün en görünür boyutudur. İnternet ve sosyal ağlar bilgiye erişimi kolaylaştırırken, aile içi ortak zamanı da azaltabilmektedir. Aynı evdeki bireylerin kendi ekranlarına yönelmesi, fiziksel birlikteliği duygusal uzaklığa dönüştürebilmektedir. Çocuklar ve gençler artık yalnızca ailelerinden değil; çevrimiçi içeriklerden, akranlarından ve sosyal medya figürlerinden de etkilenmektedir. Böylece ailenin rehberlik ve değer aktarımındaki rolü yeni bir rekabetle karşılaşmaktadır.

Özellikle ergenlikte kimlik oluşumu daha karmaşık hâle gelmektedir. Erikson'un yaklaşımında bu dönem, kimlik kazanımı ile rol karmaşası arasındaki kritik arayıştır (Erikson, 1968). Dijital dünya gençlere kendilerini ifade etme imkânı sağlasa da sürekli karşılaştırma, beğenilme ve görünür olma baskısını da beraberinde getirebilmektedir. Kimliğin içsel değerler yerine dışarıdan gelen onaya dayanması, bireyi kırılganlaştırabilmektedir. Bununla birlikte sorun teknolojinin kendisi değil, onun sınırsız ve bilinçsiz kullanımıdır.

Salgın döneminde çevrimiçi iletişimin günlük hayatın merkezine yerleşmesi, bu alışkanlıkların ne kadar hızlı yayılabildiğini de göstermiştir. Aile içinde dijital okuryazarlığın ve nitelikli birlikte zamanın güçlendirilmesi bu nedenle önemlidir. Çocukların karşılaştığı dijital içeriklerin aile içinde konuşulabilmesi, yasaklamanın ötesinde güvene dayalı bir rehberlik gerektirir.

Aile yapısındaki değişimin bir başka göstergesi, gençlerin evliliğe yaklaşımıdır. Ekonomik güvensizlik, eş seçimine ilişkin kaygılar ve sorumluluk alma konusundaki tereddütler evlilik kararlarını etkileyebilmektedir. Bireysel özgürlük ve güvenlik arayışı da bu tercihlerde belirleyici olabilmektedir. Türkiye'de 2025'in "Aile Yılı", 2026–2035 döneminin ise "Aile ve Nüfus On Yılı" olarak ilan edilmesi, meselenin kamu politikalarında önem kazandığını göstermektedir. Bu dönem, 2 Mayıs 2026 tarihli ve 33241 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2026/4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile yürürlüğe girmiştir. Ancak yalnızca ekonomik teşvikler ve nüfus odaklı tedbirler yeterli değildir; aile eğitimi, gençlerin psikolojik ve ekonomik güvenliği, kuşaklar arası iletişim ve dijital bilinç birlikte ele alınmalıdır.

Sonuçta aile ortadan kalkmamakta, fakat modernleşme, küreselleşme ve dijitalleşmenin etkisiyle yeniden biçimlenmektedir. Bu değişimin olumlu kazanımları korunurken bireycilik, tüketim baskısı, güven kaybı ve dijital bağımlılığın aile ilişkilerinde doğurduğu sorunlar göz ardı edilmemelidir. Sağlıklı bir aile yapısının yalnızca aynı çatı altında yaşamaktan ibaret olmadığı; güven, sevgi, ortak karar ve karşılıklı emek gerektirdiği yeniden hatırlanmalıdır. Ailenin geleceği, değişimi reddetmekte değil; hak ve özgürlüklerle dayanışmayı, teknolojik imkânlarla yüz yüze iletişimi, bireysel gelişimle ortak sorumluluğu dengeli biçimde yaşatmakta aranmalıdır.

> **Salgın döneminde çevrimiçi iletişimin günlük hayatın merkezine yerleşmesi, bu alışkanlıkların ne kadar hızlı yayılabildiğini de göstermiştir.**

Kaynakça
Aydemir, M. A. (2011). Sosyal sermaye: Topluluk duygusu ve sosyal sermaye araştırması. Çizgi Kitabevi Yayınları.
Erikson, E. H. (1968). Identity: Youth and crisis. W. W. Norton & Company.
Fukuyama, F. (2009). Büyük çözülme: İnsanın doğası ve toplumsal düzenin yeniden oluşması (Z. Avcı ve A. T. Aydemir, Çev.; E. Kayılı, Yay. Haz.). Profil Yayıncılık. (Orijinal eser 1999'da yayımlanmıştır.)
McLuhan, M. (1962). The Gutenberg galaxy: The making of typographic man. University of Toronto Press.

Modern Çağın Manevi Fırtınalarında Bir Sığınak: Aile

Yazan: Prof.Dr. Niyazi Eruslu
metalurji ve malzeme mühendisi,

Aile, bir prova sahnesidir. Çatışmayı, sevgiyi, hayal kırıklığını ve affetmeyi ilk kez orada prova edersin. Bu provayı ciddiye almazsan, hayat seni çok daha sert sahnelerde sınava sokar. Cemiyetin manevi direklerini sarsmak amacıyla perde altında faaliyet gösteren tahrip odakları ve gizli komiteler bulunmaktadır. Bu odakların ana stratejisi iki ayaklıdır: Bir yanda gençleri gençlik hevesatıyla gayr-ı meşru heveslere ve sefahete sürüklemek; diğer yanda ise kadınların gafil kısmını medeniyet fantezileri perdesi altında fıtratlarındaki ulvî seciyelerden uzaklaştırarak yanlış yollara sevk etmektir.
Bir erkek, sekiz dakikalık gayr-ı meşru bir zevk uğruna sefahete girse ancak sekiz lira kadar maddi bir zarara uğrar. Fakat bir kadın, sekiz dakikalık sefahet lezzetinin cezası olarak dünyada dahi sekiz ay ağır bir yükü karnında taşımaya ve sekiz yıl o hamisiz çocuğun terbiyesinin meşakkatine girmeye mecbur kalır. Müslüman toplumun sarsılmaz kalesi olan aile kurumu, bu sistemli tahribatın hedefi haline geldiğinde, toplumun temeli sarsılmaktadır.

Ailen sana sonsuza kadar yetecek bir cüzdan, bir ev ya da bir çözüm sunmayacak.. Ama sana üç şeyi her zaman verebilir: Nereden geldiğini, nereye ait olduğunu ve düştüğünde kalkman için bir el. Bugün yapman gereken şey, aileni idealize etmek de değil, isyan edip tamamen silmek de değil.
aile; yalnızca hukuki bir akit, sosyo-ekonomik bir iş bölümü veya biyolojik bir birliktelikten ibaret değildir. Aile; insani saadet için en cemiyetli merkez, sosyal hayatın en esaslı zenbereği ve mülteci ruhların sığınacağı yegâne manevi kaledir:
Aile hayatı, dış dünyanın dağdağalı, kararsız, günahlı ve fırtınalı dalgalarına karşı erkeği ve kadını muhafaza eden, imanî değerleri koruyup besleyen manevi bir sığınaktır. İnsanın en temel fıtri ihtiyacı, kendi kalbine mukabil bir kalbin bulunmasıdır. Aile; gamlı, kederli zamanların ferah ve sürura tebdil edildiği, karşılıklı emniyet ve samimi ünsiyetin inşa edildiği bir melcedir.
Bu dünyevi cennetin muhafaza edilmesi ve kadındaki ulvî seciyelerin inkişaf etmesi, ancak daire-i İslâmiyedeki terbiye-i diniye ve âdâb-ı İslâmiyet ile mümkündür.
Modern çağın fırtınalarına karşı ailenin neden aşılmaz bir sığınak olduğu gerçeği, bu yuvanın kurucu mimarları olan karı-koca arasındaki ebedi bağın hakiki zeminini kavramayı gerekli kılmaktadır.

Evlilikte muhabbet ve hüsn-ü muaşeretin üzerine bina edildiği temel, o yuvanın ömrünü ve niteliğini belirler. Sevgisini 5-10 senelik geçici, fani ve zahiri yüz güzelliğine (hüsn-ü suret) bina eden bir erkeğin sevgisi, fiziki güzelliğin zevaliyle çabuk bozulur ve yerini şiddetli bir geçimsizliğe bırakır. Aklı başında bir insan, muhabbetini kadının fıtri şefkatine ve kadınlığa mahsus ahlak güzelliğine (hüsn-ü siret) bina etmelidir.
Eşler birbirini sadece muvakkat dünya hayatında geçici bir yardımcı değil, ebedi hayatta da "sevimli bir refika-i hayat" olarak görmelidir. İmanî bir akideye dayanan bu bakış açısı, yaşlılık ve hastalık döneminde fiziki cazibe kaybolsa dahi, hürmet, merhamet ve sevgiyi daha da katmerleştirir.

Aile müessesesi bir fabrikadır; bu fabrikanın düzgün çalışması rol dağılımının fıtrata uygunluğuyla mümkündür. Kadın, ev içinde iç müdür olmak haysiyetiyle kocasının malını, evladını ve namusunu muhafazaya memur bir emniyet görevlisidir. Bu sebeple kadının en esaslı fıtri hasleti sadakat ve emniyettir. Sosyolojik ve fıtri açıdan dikkat çekici bir hakikat şudur ki: Erkekte övgüye değer birer erdem olan cesaret ve sehâvet (cömertlik/açıklık) gibi iki güzel haslet, kadında bulunacak olsa sadakat ve emniyete zarar vereceği için "ahlak-ı seyyie" (kötü ahlak) sayılır. Kadının zaafı ve fıtri korkusu, onu iffet kalesi olan hanesinde muhafaza eden fıtri bir zırhtır.

“Evlilikte muhabbet ve hüsn-ü muaşeretin üzerine bina edildiği temel, o yuvanın ömrünü ve niteliğini belirler. Sevgisini 5-10 senelik geçici, fani ve zahiri yüz güzelliğine (hüsn-ü suret) bina eden bir erkeğin sevgisi, fiziki güzelliğin zevaliyle çabuk bozulur ve yerini şiddetli bir geçimsizliğe bırakır.

Prof.Dr. Niyazi Eruslu
/Devam

Erkeğin vazifesi ise hazinedarlık ve sadakat muhafızlığından ziyade, hanımına karşı himaye, merhamet ve hürmettir. Eğer kadın kocasının kusuruna bakıp sadakatini bozarsa, askeriyedeki itaatin bozulması gibi aile fabrikası altüst olur. Kadın, kocasının kusurunu görünce inadına açıklık-saçıklığa kaçmamalı, ıslahına çalışarak ebedi arkadaşını kurtarmalıdır.
Eserlerde ayrıca maişet darlığı bahanesiyle serseri, ahlaksız ve frenkmeşrep kocaların tahakkümü altına girmektense, kadının fıtratındaki iktisat ve kanaatle kendi nafakasını temin etmesi; en ufak huzursuzlukta mahkemelere boşanmak için müracaat etmenin de "haysiyet-i İslamiye ve şeref-i milliyemize" yakışmadığı açıkça vurgulanmaktadır.
Karı-koca arasındaki bu sağlam ebediyet akidesi ve fıtri rol dengesi kurulduktan sonra, bu mesut yuvanın ilk meyvesi ve geleceği olan çocukların terbiyesi ve annelik şefkatinin doğru istikamete yönlendirilmesi hayatiyet kazanmaktadır.

Anne: İnsanın En Birinci ve Tesirli Muallimi
Çocuğun kişilik çekirdekleri ve mizacı anne kucağında şekillenir. Bediüzzaman Said Nursi, kendi şahsi hayatından verdiği misalle bu hakikati şöyle vurgular: Seksen yıllık ömründe seksen bin zatlardan ders aldığı halde, en esaslı, sarsılmaz ve her vakit dersini tazeler gibi merhum validesinden bir yaşındayken aldığı telkinat ve manevi dersleri gördüğünü ifade eder. O birinci yaş dersleri, vücudunda esas çekirdekler hükmüne geçmiş, sair bütün dersleri o çekirdekler üzerine bina edilmiştir.

Bediüzzaman'ın pedagojik tespitine göre: "Bir çocuk, küçüklüğünde kuvvetli bir ders-i imanî alamazsa, sonra pek zor ve müşkül bir tarzda İslâmiyet ve imanın erkânlarını ruhuna alabilir. Adeta gayr-ı müslim birisinin İslâmiyeti kabul etmek derecesinde zor oluyor, yabani düşer."
Çocuklara bu iman dersini verirken kurulan iletişimin dili hayati önem taşır. İşarat-ül İ'caz'da belirtildiği üzere, yüksek bir insan bir çocukla konuştuğunda çocuklaşmalı, çocukların şivesiyle ve çat-pat konuştuğu kelimelerle konuşmalıdır. Aksi takdirde çocukla zihinsel ünsiyet kurulamaz ve bilgi alışverişi gerçekleşmez. Nitekim "Bir çocukla konuşup söz anlatmak, bir feylesofla konuşmaktan aşağı değildir."

sosyolojik açılımında "Vatan dahi bir millî ailenin hanesidir ve şehir dahi geniş bir hanedir." Hakiki insaniyet saadeti önce hanede başlar, sonra şehre ve vatana yayılır.
Toplumsal Asayişin İmanî Temelleri

- Eğer Ahiret İmanı Hanelerde Hükmetmezse: Güzel ahlakın esasları çöker. Yerini garaz, menfaat, sahtekârlık, hodgâmlık, riya ve rüşvet alır. Zahiri asayiş altında anarşistlik ve vahşet hükmeder. Çocuklar haylazlığa, gençler sarhoşluğa, güçlüler zulme, ihtiyarlar ağlamaya başlar.
- Eğer Ahiret İmanı Hanelerde Hükmederse: Toplumda samimi hürmet, ciddi merhamet, rüşvetsiz muhabbet, hilesiz hizmet, riyasız ihsan ve enaniyetsiz büyüklük gelişir. Memleket genelinde hakiki huzur, asayiş ve toplumsal barış temin edilir.

Hane dairesinde parlayan iman nurunun toplumsal huzura dönüşmesi, modern çağın buhranlarına karşı sunulan reçetenin nihai sentezini ortaya koymaktadır.

Sonuç ve Genel Değerlendirme
Modern çağın manevi fırtınaları, cemiyetin kalbi olan aile müessesesini, kadın fıtratını ve gençliği hedef almaktadır. bu dehşetli tahrifata karşı aileyi kırılmaz bir aşılmazbir kaledir ve "küçük bir dünyevi cennet" olarak yeniden inşa etmenin haritasını sunar. Evlilikte geçici fiziki güzellikyerine ebedi arkadaşlığa dayanan ahlak güzelliği (hüsn-ü siret) esas alınmalı; karı-koca medeniyet fantezilerine teşvikle birbirini ateşe atmak yerine, imanî teavün ile ahiret saadetine teşvik etmelidir. Çocuk terbiyesinde ise annenin fıtri şefkati suistimal edilmeden ahirete yönlendirilmeli; evler birer "Medrese-i Nuriye" kılınarak çocuklara erken yaşta çocuk diliyle tahkiki iman dersleri verilmelidir. Ancak bu sayede evlatlar ahirette anne-babalarına davacı değil şefaatçi olacak, Bedreddin gibi hayr-ül halef nesiller yetişecek ve aileden başlayan manevi huzur tüm vatana ve topluma yayılacaktır.

> **“Çocuğun kişilik çekirdekleri ve mizacı anne kucağında şekillenir.**

ÇOCUKLARA PSİKOLOJİK ŞİDDET VE BOŞANMA DOLANDIRICILIĞI SEKTÖRÜ: "YEŞİL FEMİNİSTLERİN" ÜRÜNÜ 6284 SAYILI "YUVA YIKMA VE AİLE YAPISINI TAHRİP ETME" KANUNU UYGULAMASI

Yazan: Av. Dr. Ahmet Keşli
USPUM Başkan Yardımcısı

Dünya tarihine baktığımızda Türk ve İslam medeniyetinde kadın çok güçlü ve değerli bir yere oturtulmuştur. Kadın alimler, kadın tacirler, kadın liderler her zaman var olmuş ve teşvik edilmiştir. Batı toplumlarında kadının bir mal olarak görülüp alınıp satıldığı zamanlarda, bizim medeniyetimizin kadınları -Oğuz Kağan töresinde de belirtildiği ve Peygamberimizin uygulamasında görüldüğü gibi- her zaman değer görmüştür.

Batı medeniyetinden farklı olarak bizim medeniyetimizde kadın "eş" olarak görülmüş, erkek ve kadın birbirini tamamlayan iki birey olarak aile bütününü oluşturmuştur. Kadınla erkek arasında bir çatışma ve rekabet değil, bir işbölümü ve dayanışma üzerine kurulu modellemeler ve kurallar (örf - adet - töre) sosyal hayatı şekillendirmiştir.

Kadın ve erkek arasındaki fıtrattan kaynaklanan farklılıkların birlikte yaşandığı, sınırları olan iki "eşten" oluşan "aile" esaslı bir model oluşturulmuş ve asırlarca başarıyla yaşanmıştır. Kadın ve erkeğin "eş" olması, erkek gibi kadının da fıtratına uygun olarak temel insan haklarını, seçme ve seçilme özgürlüğünü, ekonomik ve sosyal hayattaki varlığını reddetmek demek değildir. Bu modelde, eş zamanlı olarak uyuşmazlık çözümlemesine ilişkin de çok köklü mekanizmalar oluşturulmuştur. Bu güçlü yapının ürünü olarak; dünya milletlerine, "aile" kavramını ve "kadının ve erkeğin değerini ve rollerini" bizim medeniyetimiz öğretmiştir. Bu nedenledir ki, dünya milletleri içinde aile kurumu ile ilgili kelime zenginliği en fazla olan millet bizim milletimizdir. Zira, bir dilde, hangi konuda kavram zenginliği varsa o medeniyet o konuda gelişmiş demektir.

Günümüz batı toplumları ise tarihsel süreçteki "kadınların pazarlarda satıldığı", bey hakkı adı altında "evlenecek kızların ilk gece derebeylerine peşkeş çekildiği", aile kavramı olmadığı için "babası meçhul (piç) çocukların" çok olduğu, "evlilik dışı çocukların" ve "piç gibi babasız büyüyen çocukların" olduğu, "nikah bağı olmadan birlikte yaşayıp zina eden bireyler" toplumu olmak gibi çarpık toplumsal yapıdan çıkamamıştır. Bu çarpık yapıya son dönem siyonist ve kapitalist etki de eklenince ortaya mutlak olarak "dağılmış aile yapısı üzerine kurulu, ahlaki zemini çökmüş" bir aile modeli çıkmıştır.

Bu yapının söylemsel temeli kadın erkek "eşitliği" ve kadının "özgürlüğü" adı altında kadın ve erkeğin fıtratına aykırı olan bir kısım hukuki düzenlemelerin küreselcilerce toplumlara dayatılması, kadının birey kimliği ile üretim faktörü ve tüketim toplumunun parçası olması misyonu öncelenmiştir. Bu yapı nihai olarak da "toplumsal cinsiyet eşitliği fitnesine" evrilen insan fıtratına aykırı bir model dayatmıştır. Özellikle kesişimsel feminizm, LGBT gibi bir sapıklığı da meyve vermiştir. Batı modelinin işleyişinde, hiyerarşide birinci sırada çocukların aile bağlarından kopartılmış bireysel kimliği, ikinci sırada birey olarak kadınlar, üçüncü sırada hayvanlar ve son sırada ise erkekler gelmektedir.

Bu çarpık yapının hukukun evrensel ilkelerini tersine çeviren ve en yıkıcı olan yanı ise "kadının tek taraflı beyanının her türlü delil ve belgeden üstün tutulması" uygulaması ve hatta bunun kanunla düzenlenmiş olmasıdır. Bu noktada çok yıkıcı sonuçlar doğmaktadır. Batıda, "kadının beyanı asıldır" uygulamasına bir denge mekanizması getirilmiştir. Bizde bu denge mekanizması getirilmediği için "vahşi feminizm" uygulamaları doğmuştur.

> **Bu yapı nihai olarak da "toplumsal cinsiyet eşitliği fitnesine" evrilen insan fıtratına aykırı bir model dayatmıştır.**

Av.Dr. Ahmet Keşli

Devam

Batıda, aile içinde bir problem varsa "aile tek başına" bırakılmaz. Aile İçi Şiddet (Domestic Violence) "iddiası" görüldüğü anda, sosyal hizmetler, polis, yargı vs kurumlar devreye girer ve normalleşme sağlanana kadar taraflar aile terapisti, psikolog, sosyal hizmet uzmanı vs uzmanlardan destek almak zorundadır. Kadının, hayati tehlikesi olduğu iddiası varsa, kadın alınır, hiç kimsenin bilmediği bir yerde korunur. Erkek sokağa atılıp da kadın açık hedef yapılmaz. Bunun suiistimal edildiği durumlar da çokça görülür. Kadınlar, babanın çocuklara erişimini engellemek için yalan ve iftiralar ile çocukları alıp kayıplara karışırlar. Baba ile çocukların iletişiminin sağlanması yıllarca süren hukuki süreçlerin işletilmesini gerektirir. Bu ilişki çok da önemsenmez. Ebeveyn yabancılaşması sendromunun (EYS)'nin psikolojik yıkımı yok sayılır.

Bizdeki yapısal çarpıklığın birinci ayağında 6284 Sayılı kanunun "Tedbir kararının verilmesi, tebliği ve gizlilik" başlıklı 8/(3) maddesindeki "delil veya belge aranmaz" hükmü çok yıkıcı şekilde uygulanmakta ve bu işi sektör edinmiş bazı kötüniyetli avukatlar ve kadınlarca suiistimal edilmektedir. Masumiyet karinesi, suçluluk karinesi şeklinde işletilmektedir. Bu kanunu uygulamakla görevli Aile Mahkemeleri de kadının beyanı dışında hiçbir delile dayanmadan; hunharca uzaklaştırma, elektronik kelepçe ve hapis cezaları vermekte ve bunu çok gereksiz sürelerde uzatmaktadır.

Uygulamada, boşanma düşüncesi olan kadınlar, bazı kötüniyetli avukatlarca yönlendirilmekte, bu kapsamda uzaklaştırma kararı almakta, kocasını evden atmaktadır. Ayrıca, kendi kendine bir darp izi oluşturup bunun için de gidip darp raporu almaktadır. Bu yalan ve iftiraya dayalı rapor ve uzaklaştırma kararını da boşanma davasında delil olarak kullanıp, boşanma davasını avantajına çevirme dolandırıcılığı yaygınlaştı. Ayrıca, çocukları da bu şekilde gasp edip çocuklara psikolojik şiddet (manipülasyon) uygulayıp, babaya ve baba tarafından akrabalarına düşman ederek EYS mağduru yapmaktadır. Bu uygulama velayet gaspına neden olmakta, çocuklarda travmalara neden olmaktadır. Bu uygulama Avrupa'da ve Türkiye'de bir dolandırıcılık sektörü haline gelmiş durumdadır. Bazı avukatlar adeta "boşanma senaristi" gibi "yalan ve iftira" üzerine kurulu standart argümanlara dayalı dilekçeler ile "mahkemeleri manipüle etmektedir".

Aile Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı da "yeşil feminist" bir kadın örgütünün aileyi tahrip etme politikalarının icra organı olarak çalışmakta; aileyi yıkmayı kendine görev edinmişçe çalışmakta olduğu için, kadın ve erkek fıtratına aykırı olan bu "vahşi feminizm" ile toplumsal yapıyı çökertmiştir. Bu çöküş artık bir "milli güvenlik meselesi" haline geldiği halde "etkililer ilgisiz, ilgililer etkisiz" olduğu için, toplumsal yapımız, milli ve manevi değerlerimiz, millet olma bilincimiz göz göre göre, planlı programlı bir şekilde çökertilmiştir. Bu "yeşil feminist" örgütün toplumumuza verdiği zararı "kızıl feministler" verememiştir. Binlerce yıllık köklü aile yapımız bu "vahşi feminist" yapı tarafından tahrip edilmiştir.

Bu kanun aileyi yıkmak için var gücü ile çalışıyor, normalleşme ve sorun çözme konusunda kör, sağır, elsiz, kolsuz, dilsiz....!!!

6284 Sayılı Kanun, kamuoyunda "Aileyi Yıkma Kanunu" olarak anılıyor. Teorik olarak baktığımızda bu kanun "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun" adıyla düzenlenmiş olduğu için iki konuyu düzenlemiş olması lazımdı. Birincisi "Ailenin Korunması", ikincisi ise "Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi". Bu kanunun bütününe baktığımızda "Ailenin Korunması" ile ilgili neredeyse hiçbir etkin düzenleme içermiyor. Oysa, aile ile ilgili düzenlemelere ilaveler yapılması lazımdır. Bir ailede sorun çıktığı zaman sosyal hizmetler anında re'sen devreye girip, öncelikle çocukların silah olarak kullanılmasını önleme, psikolojik ve fiziksel şidet/problem vs yaşamasını önleyici tedbirleri almalı, eşleri de "zorunlu rehabilitasyon" sürecine tabi tutmalıdır.

"6284 Sayılı Kanun, kamuoyunda "Aileyi Yıkma Kanunu" olarak anılıyor. Teorik olarak baktığımızda bu kanun "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun" adıyla düzenlenmiş olduğu için iki konuyu düzenlemiş olması lazımdı.

Av.Dr. Ahmet Keşli

Devam

Hatta bu süreçte velayetin bile eşlerden alınması değerlendirilmelidir. Normal zamanda problemlerini çözemediği için sorun yaşayan iki kişinin, problemli zamanda çatışma içinde yalnız bırakılması toplumsal barışı bozmaya neden olmaktadır. Kadının beyanının "mutlak olarak" esas alınması uygulaması kaldırılmalıdır: 6284 sayılı kanununda verilen ilk tedbir "önleyici niteliktedir" ve delile dayanmadan da verilebilmelidir zira, ilk anda delil aranırsa, kadının bürokrasiyle uğraşırken hayati tehlikeye atılmasına neden olur, fakat bu durumda, kadının risk altında olduğu önkabulü mevcut olduğu için, kadın koruma altına alınmalı güvenli başka bir yere nakli yapılmalı, zarar görmesi mutlak olarak önlenmelidir, fakat erkek kesinlikle aile konutundan uzaklaştırılmamalıdır. Ancak, ondan sonraki tedbirlerin tamamı "koruyucu niteliktedir" dolayısıyla koruyucu tedbirler delile dayalı olmak zorundadır; farazi tehlike riski koruyucu tedbir için yeterli değildir. Ayrıca, aile yapısının yıkılmasını önlemek polis ile değil, sosyal hizmetler, aile danışmanları vs ile mümkündür; sosyal hizmetler, güvenlik nedeniyle kolluktan yararlanabilir olmalıdır. Polisi devreye sorup adamı evden atmak yerine aile psikoloğu, aile terapisti gibi uzman kişiler ile görüşmeyi zorunlu hale getirip aynı gün bu görüşmeleri yapıp yanlışın tamiri, yanlış anlaşılmanın açıklanması sağlanmalı, bu uzmanın görüşü alınmadan da bir işlem yapılmamalıdır.

Uygulama o kadar hatalıdır ki, akıl sağlığını yitirmiş bir kadının bile beyanı ile neler neler yapılmaktadır. Bunu otomatik denetleyen bir mekanizma da yoktur.Ayrıca, kadının, ilk şikayetinden sonra kocasından şiddet görmediğini ve hatta iftira attığını beyan etmesine rağmen "şikayetten vazgeçme kabul edilmediği için pek çok yuva göz göre göre yıkılmaktadır". Sosyal hizmetler devreye girip, şikayetten vazgeçmenin kabul edildiği, model getirilmelidir. Ayrıca, kadının beyanının esas alınması "masumiyet karinesini" de ihlal etmektedir. Kadına ve erkeğe, iddia ve savunma anlamında mutlak eşitlik kuralı uygulanıp, özellikle ceza yargılamasında kadın beyanına üstünlük tanıyan evrensel hukuk ilkelerini ihlal eden uygulamalara son verilmelidir. Zorunlu arabuluculuk ve/veya hakemlik gibi uyuşmazlık çözüm mekanizmaları oluşturulup, aileyi ayakta tutmaya çalışmak gereklidir. Bu mümkün olamıyorsa boşanmanın sulh ile ve psikolojik travmalara neden olmadan yapılması sağlanmalıdır. Ayrıca, çekişmeli boşanma sistemi kaldırılıp, bu iftira, yalan ve talan müessesesi yerine huzur toplumuna uygun modelleme yapılmalıdır. Evlilik sözleşmesi de zorunlu ve bağlayıcı hale getirilip, bu sözleşme hükümlerine göre uyuşmazlık çözüm mekanizmaları uygulanmalıdır. Mal ayrılığı rejimine geri dönülmeli, nafaka da 3-4 ay ile sınırlı olarak verilmelidir. Aile avukatlığı özel bir uzmanlık alanı olarak düzenlenmeli, etik ve ahlaki standartları olan ve çok ciddi şekilde denetlenen bir model kurgulanmalıdır. Toplumumuzun temeli olan ailenin, senarist avukatların yalan ve talan mecrası olması önlenmelidir.

Aileyi yıkmak için herkes seferber oluyor, ayakta tutmak için kanun herkesi karşınıza getirmiş. Bu kanunu yapanları da, uygulayanları da, destek olanları da tarih affetmeyecektir...!!! Aileyi ayakta tutmanın yolu, tıkanan diyalog ve aklı selim kanallarını açmaktır, polisi değil, acilen aile terapisti veya aile psikoloğunu devreye sokmaktır. Akli selim sahibi aile büyüklerinden veya ortak dostlardan da yardım alarak sorunu, aile içinde, profesyonelleri de sürece dahil ederek çözmektir. Çözülemiyorsa da, bütün taraflar için sonsuz bir elemdense elemli bir son evladır... Feminist bakış açısı, bireylerin evli olup olmadığına bakmaksızın bağımsız olarak çocuk doğurma, aile kurma veya yalnız yaşama haklarını savunur. Cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim gözetmeksizin tüm bireylerin eşitliğini savunur. Kadını "aile ve çevresinden bağımsız birey" olarak veya "aile ve sosyal hayat içindeki sorumlukları ile bir eş" rolüyle görme arasında bir tercih meselesidir bu. Şiddet karşısında, "kadının beyanını asıl alıp, onun dışındaki her türlü hukuku yok sayan" veya "kadının can güvenliğini" ve "aile bütünlüğünü" birlikte koruyan bir model tercihi meselesidir bu. Kadın erkek, mutlak olarak mı eşittir, yoksa kanun önünde mi eşittir yıksa kadın erkekten üstün müdür meselesidir bu. Bu konuda modern dünyanın öne çıkardığı ana unsur "eşitlik"tir. Türk kültüründe ise bunun karşılığı "eşdeğerlilik" ve "tamamlayıcılık"tır. Kadın ve erkek arasında, "eşdeğerlilik ve tamamlayıcılık" vardır; birbirlerine karşı bir takım üstünlüklere sahiptirler. Eşitlikte iki şey bir bütünün iki yarısıdır, aynı özelliklere sahiptir. Ve birisi diğerinin yerine konulabilir. Kadın ve erkek, toplumdaki rolleri itibarıyla eşdeğerdir, birlikte bir bütün olurlar.

Binlerce yıllık medeniyetimizin aile kültürü huzur toplumunu esaslarına göre şekillenmiştir. Özümüze dönüş sağlanmalıdır. Bize "kırmızı çizgisi" aileyi yıkmak değil, tamir etmek ve geliştirmek olan toplumsal değerlerine ve kültürüne bağlı model lazımdır.

Aileyi yıkmak için herkes seferber oluyor, ayakta tutmak için kanun herkesi karşınıza getirmiş. Bu kanunu yapanları da, uygulayanları da, destek olanları da tarih affetmeyecektir

FOTOĞRAF

AYNIVATAN KARESİ

Bir kare, bazen bir evin hafızasını; bazen de aidiyet, emek ve kuşaklar arası sürekliliği tek bir ışıkta görünür kılar.

Fotoğraf, görüneni değil; görünmeyen bağı da yakalar.

Mekânlar susar; ışık konuşur.

İz bırakan her eşya, bir hikâyeyi taşır.

Sessiz ayrıntılar, büyük anlamlar kurar.

Sizin Kareniz

Yaşadığınız yerde sizi etkileyen, düşündüren, umutlandıran kareleri, bizimle paylaşın. Birlikte görünür kılalım.

Ailede Psikolojik Güven: Aynı Evde Birbirimizin Sığınağı mıyız?

Yazan: Klinik Psk. Esra Nur Gencal
Mutlu Aile Bşk. Yrd.

Aile, yalnızca aynı çatı altında bir araya gelmiş bireylerin oluşturduğu biyolojik ya da hukuki bir birliktelik değildir; insanın dünyadaki ilk sığınağı, duygusal varoluşunun ilk aynası ve ruhunun biçimlendiği en temel iklimdir. İnsanoğlu hayata gözlerini açtığı andan itibaren aidiyet, görülme ve güvende olma ihtiyacını ilk olarak aile içinde tecrübe eder. Ancak aileyi gerçek bir "yuva" yapan şey; taş duvarlar veya ortak paylaşılan fiziksel mekânlar değil, bireylerin birbirinin varlığına sunduğu koşulsuz kabul ve güven duygusudur. İnsanın dış dünyadaki tüm fırtınalara karşı sığınabileceği ilk ve en güçlü liman, aile içindeki o görünmez ama derinden hissedilen bağdır.

Günümüzün hızla akan, başarı odaklı ve zaman zaman belirsizliklerle dolu karmaşasında hepimiz günün sonunda tek bir temel ihtiyacın peşinde koşuyoruz: Güvende hissetmek. Sabırsız beklentilerin, performans kriterlerinin ve görünmez sınavların hüküm sürdüğü dış dünyada sürekli bir uyum sağlama çabası içindeyiz. Peki, gün bitip de dışarıdaki maskeleri kapının eşiğinde bıraktığımızda bizi karşılayan atmosfer nasıl bir atmosferdir? Evimiz; tüm kırılganlıklarımız, eksiklerimiz ve insan olmaktan gelen hatalarımızla yargılanma korkusu olmadan var olabildiğimiz bir sığınak mı, yoksa savunma mekanizmalarımızı sürdürmek zorunda kaldığımız ikinci bir alan mı?

Son yıllarda kurumsal hayattan eğitim sistemlerine kadar sıklıkla gündeme gelen "psikolojik güvenlik" kavramı, aslında en somut, derin ve hayati karşılığını aile çatısı altında bulur. Literatürde yer alan ve bireylerin cezalandırılma, aşağılanma veya reddedilme korkusu olmaksızın kendilerini riske atabilmesi, zayıflıklarını paylaşabilmesi olarak tanımlanan bu kavram; ailede yalnızca bir huzur unsuru değil, ruhsal gelişimin ana omurgasıdır. Aynı evde yaşamak, aynı masayı paylaşmak ya da aynı odayı bölüşmek otomatik olarak güvenli bir bağ kurulduğu anlamına gelmez. Fiziksel bir yakınlık, duygusal bir sığınak olmaya yetmez. Bir evde psikolojik güvenin varlığından söz edebilmek için aile bireylerinin zihninde şu soruların cevabının koşulsuz bir kabulle karşılık bulması gerekir: "Bu evde hata yaptığımda sevgiyi ve kabulü kaybeder miyim?", "Zor bir duygu yaşadığımda bu duygum küçümsenmeden kapsanır mı?", "Farklı düşündüğümde dışlanır mıyım?"
Psikolojik güven, ailenin içinde hiç çatışma çıkmaması veya her anın kusursuz bir uyumla geçmesi demek değildir. Aksine; fırtınanın sadece dışarıda tutulması değil, evin içinde kopan fırtınalarda da birbirinin elini bırakmama iradesidir. Zayıflıkların bir koz olarak kullanılmadığı, aksine bağ kurma vesilesi haline geldiği bir zemindir.

> **“Günümüzün hızla akan, başarı odaklı ve zaman zaman belirsizliklerle dolu karmaşasında hepimiz günün sonunda tek bir temel ihtiyacın peşinde koşuyoruz: Güvende hissetmek.**

Esra Nur Gencal

/Devam

Ebeveyn-çocuk ilişkisi açısından bakıldığında, güvenli bir sığınak olmak çocuğun tüm dünyasını şekillendiren temel faktördür. Bir çocuğun gözünde dış dünya son derece karmaşık, bazen ürkütücü ve kurallarla doludur. Çocuğun bu dünyayı keşfetmesi, merakının peşinden gitmesi, cesur adımlar atabilmesi ve öğrenebilmesi ancak arkasında "güvenli bir liman" "güvenli bir üs" olduğunu bilmesiyle mümkündür. Eğer bir çocuk yaptığı bir hatayı, kırılan bir eşyayı ya da okuldaki bir başarısızlığı ailesinden gizleme ihtiyacı duyuyorsa, orada fiziksel bir çatı var ama psikolojik bir sığınak inşa edilememiş demektir.

Çocuğun içselleştirmesi gereken en temel mesaj şudur: "Hata yapabilirsin, yanlış adımlar atabilirsin; ama bu senin benim gözümdeki değerini ve sana olan sevgimi asla değiştirmez." Duygu düzenleme becerisi henüz gelişmekte olan çocuk, yetişkinin sakinliğine ve kabulüne sığınarak kendi içsel dengesini bulur. Ebeveynin çocuğa sunduğu bu psikolojik güvenlik, çocuğun yetişkinlik hayatında kuracağı tüm ilişkilerin ve özsaygısının da temel şablonunu oluşturur.Öte yandan psikolojik güvenlik, sadece çocuk yetiştirme süreciyle sınırlı bir kavram değildir; eşler arasındaki bağın da can damarıdır. Bir ilişkide eşlerin birbirine sığınak olabilmesi, kelimenin tam anlamıyla "gardını indirebilmesi" demektir.

Dışarıda sürekli güçlü durmak, profesyonel kalmak ve mücadele etmek zorunda olan bir yetişkinin, evinde de anlaşılmama ve yargılanma kaygısı taşıması yıpratıcı bir duygusal yüktür. Günün yorgunluğu ve stresiyle eve gelindiğinde verilen tepkiler, ilişkinin güven haritasını çizer. "Yine mi aynı şeyi yaptın?", "Sen de hep böylesin" gibi savunmacı, etiketleyici ve geçmişi bugüne taşıyan dil; eşler arasındaki duygusal mesafeyi açar ve kapıları kapatır. Bunun yerine "Bugün seni en çok ne zorladı?", "Şu an sana nasıl destek olabilirim?" yaklaşımı, duygusal sığınağın kapılarını aralar. Birbirinin eksiğini kapatmaya çalışmak değil, o eksiklikle birlikte bir arada güvenle durabilmek gerçek sığınak olmanın özüdür.
Peki, bir evi adım adım gerçek bir sığınağa dönüştürmek nasıl mümkündür? Bu dönüşüm, büyük nutuklarla değil, gündelik hayatın küçük ve tutarlı anlarında saklıdır:

İlk olarak, "yargısız dinleme ve onaylama" becerisini geliştirmek gerekir. Bir aile bireyi zorlandığı bir anı paylaşırken çoğu zaman ilk ihtiyaç duyduğu şey çözüm veya tavsiye değil, hissettiği duygunun görülmesidir. Çocuğun veya eşin anlattığı bir meselede hemen müdahale etmek yerine, "Bu durum seni gerçekten çok üzmüş ve yormuş görünüyor" diyerek duyguyu kapsamak, karşı tarafa "Görülüyorsun ve yalnız değilsin" mesajı verir.

İkinci olarak, hataları birer tehdit veya suçlama konusu yapmak yerine, öğrenme ve gelişim fırsatına dönüştürmek şarttır. Akış bozulduğunda "Bunu nasıl yaparsın?" tepkisi yerine, "Şu an bir aksilik yaşadık, bunu birlikte nasıl çözebiliriz ve buradan ne öğrenebiliriz?" sorusunu sorabilmek, ailedeki korku kültürünü güven kültürüne tahvil eder.

“Çocuğun içselleştirmesi gereken en temel mesaj şudur: "Hata yapabilirsin, yanlış adımlar atabilirsin; ama bu senin benim gözümdeki değerini ve sana olan sevgimi asla değiştirmez."

Esra Nur Gencal
/Devam

Üçüncü olarak, ebeveynlerin ve eşlerin kendi insani sınırlarını ve kırılganlıklarını göstermekten kaçınmaması gerekir. Sürekli mükemmel, hiç yorulmayan ve hiç hata yapmayan bir figür çizmek, diğer aile bireylerinde yetersizlik hissi yaratabilir. "Bugün benim için de zor bir gündü, ben de biraz yoruldum" diyebilmek, evdeki diğer bireylere de kendi insani sınırlarını yaşama ve ifade etme hakkı tanır.
Son olarak, evde her duyguya alan açmak hayati önem taşır. Öfke, korku, hayal kırıklığı ve üzüntü de tıpkı sevinç gibi doğal duygulardır. "Bunda ağlayacak ne var?", "Kocaman insan oldun, yapma" gibi duyguyu bastıran ve değersizleştiren ifadeler yerine; her duygunun kabul gördüğü, ancak davranışların sınırlandırıldığı (örneğin "Öfkelenebilirsin ama zarar veremezsin") bir iletişim dili benimsenmelidir.

Psikolojik güven, yalnızca çocuk büyütürken veya evlilik ilişkisini sürdürürken ihtiyaç duyduğumuz bir zemin değildir; yetişkin birer birey olarak kök ailemizle (anne-baba ve kardeşlerimizle) sürdürdüğümüz ilişkilerin de en hayati ihtiyacıdır. Yaşımız kaç olursa olsun, kendi hayatımızı, kararlarımızı ve hatta hatalarımızı inşa ederken çocukluğumuzun geçtiği o ilk evde hâlâ "kabul görüp görmediğimizi" hissederiz. Yetişkin kardeşlerin birbirinin başarısıyla rekabet etmek yerine birbirine dayanak olabilmesi, yetişkin çocukların anne-babalarının yanında kendi fikirlerini yargılanma veya suçluluk hissetme korkusu olmadan ifade edebilmesi, ailenin zamanla olgunlaşan en üst seviyedeki psikolojik sığınağıdır. Birbirimizin yetişkin kimliklerine ve yaşam seçimlerine saygı duyabildiğimiz, geçmişin kalıplarına sıkışmadan birbirimizi "olduğumuz gibi" kucaklayabildiğimiz ölçüde, yaşımız kaç olursa olsun o çatının altında güvende hissederiz.

Bir evi "yuva" yapan şey, yapının mimari sağlamlığı değil; içindeki ilişkilerin duygusal dokusudur. Birbirimizin kusurlarına şefkatli birer ayna, yorgunluklarına dinlenme yeri ve hatalarına rehber olabildiğimizde evimiz gerçek bir sığınağa dönüşür. Günün sonunda eve döndüğümüzde veya sevdiklerimizin yüzüne baktığımızda kendimize sormamız gereken en derin soru belki de şudur: "Bugün sevdiklerim için sakin, yargısız ve güvenli bir liman olabildim mi?"

Sonuç olarak psikolojik güven, aile bireylerine sunduğumuz hazır bir konfor değil; her gün yeniden emekle, sabırla ve şefkatle inşa ettiğimiz canlı bir iklimdir. Mükemmel ebeveynler, hatasız eşler ya da sorunsuz çocuklar olmak zorunda değiliz; ama birbirimizin kırılganlıklarına nezaketle dokunan, fırtınalarda sığınılacak güvenli bir liman olmayı seçen bireyler olabiliriz. Zira hayatın karmaşası içinde yankılanan en huzurlu ses; tüm hatalarımıza, eksiklerimize ve yorgunluklarımıza rağmen bir evin kapısından içeri girdiğimizde duyduğumuz "Buradasın ve güvendesin" fısıltısıdır.

“Bir evi "yuva" yapan şey, yapının mimari sağlamlığı değil; içindeki ilişkilerin duygusal dokusudur.

ÇALIŞMA HAYATININ AİLE YAPISINA ETKİSİ

Yazan: Prof.Dr.Emin Özyurt
Beyin Cerrahı

Toplumsal cinsiyet kavramını benimseyen ve toplumsal cinsiyette kendi rollerini içtenlikle yerine getiren gerek erkek gerekse kadın, iş hayatında olduğu için aile yapısını olumsuz yönde etkilemektedir görüşüne pek katılmıyorum. Şüphesiz bu değerlendirme bana aittir, eleştiriye açık olduğu gibi diğer arkadaşlar farklı yorumlarda bulunabilirler.
Çalışma hayatının aile yapısı üzerine etkisi konusuna geçmeden önce, aile yapısıyla yakından ilgili şu sorulara cevap aramayı daha doğru buluyorum. Aileye en az zarar verenden başlayıp, en yıkıcı olana doğru sıralayarak, sorduğum sorulara genellikle literatürden kısmen de kendi değerlendirmelerimle ilerlemek istiyorum.

1- Ben 75 yaşındayım ve 65 -70 sene öncesini gayet iyi hatırlıyorum. Benim de yaşadığım İstanbul Maltepe'nin kırsalında daha çok orta gelirin altında, alt gelir grubuna yakın kişilerin oturduğu aileler yaşıyordu. Tabii ki birtakım ihtiyaçları vardı ama bugünle kıyaslandığında, hiçbiri ciddi bir geçim sıkıntısı içinde değildi. Neden acaba? Çoğunluk, o gün enflasyon çok düşük paranın alım gücü yüksekti diyebilirler katılıyorum ama asıl neden ailenin gereksiz masraflarının olmamasıydı.

"İstanbul Maltepe'nin kırsalında daha çok orta gelirin altında, alt gelir grubuna yakın kişilerin oturduğu aileler yaşıyordu.

Thedor W.Adorno ve Max Horkheimer birlikte yayınladıkları Kültür Endüstrisine Genel Bir Bakış (1963) adlı eserlerinde şunu vurgulamışlardır: Modern kapitalist toplumun yarattığı ve ürettiği müzik, edebiyat sanayi ürünlerini metalaştırarak ve sizin rızanızı alarak cebinizdeki parayla onları nasıl ne şekilde alacağınızı size sunarlar. Siz de o metaya sahip olduğunuz için mutlu olursunuz ... Yani size güzel bir kadını kurgularlar, kuaför ihtiyaç olur, mini eteği özendirir, bacaklarınızdaki kılların lazerle alınmasını önerir veyahut cep telefonunun en pahalısını pazarlar ve öyle reklamını yaparlar ki mahalle baskısıyla maaşınız kadar parayı vermek zorunda kalırsınız. Örnekler çoğaltılabilir. Liberal kapitalist toplum cebinizdeki paraya hükmederek tüketimi kamçılar, bu durum dar gelirli olanlar için ekonomik olarak yıkım demektir. Onun için istek ve arzularımıza gem vurmamız lazım ama nasıl?

2- Bugün itibariyle gençlerimiz, anne ve babalarının onları görmeyi en çok beklediği günlerde, özellikle dini bayramlarda bazen kerhen telefonla haber vererek, bazen umursamayarak bayram tatiline niye giderler?
Bu soruya ne cevap verirsiniz bilmem ama benim düşüncem post modernizm ve feminizmin aile bağlarını ağır şekilde aşındırmış olmasından kaynaklanmaktadır. Post modernizm feminizmle beraber din karşıtlığı, sorumsuz yaşam, gelenek ve görenekleri hiçe sayan, sadece imaja önem veren bir toplum oluşturdu. Bu ideoloji Türk Milletinin aile yapısını önemli ölçüde örseledi ve aile bağlarını zayıflattı.

Prof.Emin Özyurt
/Devam

3- Televizyon haberlerinde ve dijital kitle iletişim araçlarında sıkça yer alan, genelde 15 yaştan küçük öldürme amaçlı çocuk saldırganların sayısı nasıl oluyor da artıyor?

Klasik olarak sosyal gelişimi etkileyen ilk kurum ailedir. Bebekler doğdukları zaman anne baba ya da bakım verenle yakın duygusal ilişkiler kurar. Bu alandaki davranışları açıklayan en popüler kavramlardan biri J. BOWLBY'nin bağlanma kuramıdır. Burada kurulan duygusal bağ, yerine bir başkası konulamayan ve eşsiz bir birey olarak partnerle kurulan görece uzun süreli bir bağ olarak tanımlanır. Bebeğiyle tutarlı ve güvenilir bir ilişki kuran anne ileriki dönemlerde bebeğin diğerleriyle sağlıklı iletişim kurmasını sağlar. Anne babadan ayrılan ya da kötü muamele gören ya da yetiştirme yurdunda yetiştirilen çocuklarda yapılan araştırmalarda, bağlanma bozuklukluları, bunun sonucunda da ciddi ruhsal problemler ortaya çıktığını göstermişlerdir. Bunlar arasında ağır depresyon, saldırgan davranışlar sıklıkla görülmektedir.

Kötü bağlanma sonucu oluşan saldırganlık ve ağır ruhsal bunalımları bir ölçüde azaltmak için annenin 0-5 yaş arası çocukla çok yakın ilişki içinde olması için ya işi bırakmalı ya da esnek çalışma modeliyle çocukla beraber olma sürelerini artırmalıdır.
Sonuçta modernizm, postmodernizm bunlarla beraber feminizm özellikle Türk toplumunda aile bağları üzerinde ağır tahribatlar oluşturmuştur.

Benzer şekilde aynı tahribat Avrupa'da da olmuştur. Başta Nietzsche'nin "Şen Bilim" isimli kitabında , Adorno ve Horkheimer in "Aydınlanmanın diyalektiği" isimli kitabında, modernizm ve postmodernizm şiddetli şekilde eleştirilmiştir. Nietzsche kitabında adamların Tanrısını öldürdünüz, yerine ne koydunuz insanları hiçliğe sürüklediniz demiştir. Aydınlanmanın diyalektiği isimli kitapta, yazarlar insanlara özgürlük, mutluluk zenginlik vaat ettiniz, yücelttiğiniz akıl iki dünya savaşı meydana getirerek milyonlarca insanın ölümüne, mutluluğun yerine karamsarlık, zenginliğin yerine sefalet getirdiniz demişlerdir. Çok sayıda dünya çapında sosyolog ve filozof benzer eleştirileri yapmışlardır.

Yer dar olduğu için onlardan bahsetmeyeceğim. İşin garip ve tuhaf tarafı, bizim aydın ve entelektüel kesimin hayran oldukları Avrupa'nın kötü olan bu yanını eleştirememeleridir.
Sevgi ve Selamlar

saldırganlık ve ağır ruhsal bunalımları bir ölçüde azaltmak için annenin 0-5 yaş arası çocukla çok yakın ilişki içinde olması için ya işi bırakmalı ya da esnek çalışma modeliyle çocukla beraber olma sürelerini artırmalıdır.

AYNIVATAN NABZI

Farklı ailelerden kısa notlar,ortak sorular

Bu ay ailelerden, kuşaklardan ve aile şirketlerinden bize ulaşan kısa cümleler

Bu ayın cümleleri

"Bir evde herkes konuşabiliyor ama kimse birbirini dinlemiyorsa, sorun eksik sevgide değil eksik düzendedir.

— Samsun / Psikolojik Danışman

"Aile anayasası, sevgiyi resmileştirmek değil; belirsizliği azaltmaktır.

— Bursa / İş İnsanı

"Kuşaklar arası bağ, sadece mirasla değil; adalet duygusuyla korunur.

— Gaziantep / Dede

Gelen aile notu
184

Katkı sunan mahalle
73

Temsil edilen şehir
46

DEVLETİM AİLEYE NE ZAMAN YETİŞECEK?

Yazan: Reşat Nuri Erol
Adil Düzen Kurucusu

Sağlıklı bir toplumun temeli sağlıklı ailedir. Çünkü insanın karakteri, ahlakı, güven duygusu, aidiyeti ve sorumluluk anlayışı ilk olarak aile içinde şekillenir. Bir toplum geleceğini korumak istiyorsa önce aile kurumunu korumak zorundadır. Ancak aileyi korumak yalnızca evliliğin devamını istemek değildir. Ailenin ekonomik, sosyal, hukuki ve manevi bakımdan ayakta kalabileceği şartları hazırlamak gerekir. Aile kendi sorunlarıyla baş başa bırakılıp ancak kriz büyüdüğünde devlet devreye giriyorsa burada koruyucu bir aile politikasından söz etmek güçleşir.
Adil Düzen'in aile anlayışının temelinde şu düşünce vardır: Aile sorumluluk sahibidir fakat yalnız değildir. Devletin görevi aileye nasıl yaşayacağını dayatmak değil, ailenin kendi sorumluluklarını yerine getirebileceği adil şartları oluşturmaktır. İnsan güç yetiremediği yerde desteklenmeli, haksızlığa uğradığında korunmalı, ekonomik veya hukuki sıkıntı sebebiyle aile düzeni çökmeye terk edilmemelidir. Devlet aileye yalnızca boşanma, şiddet veya mahkeme kapısında yetişmemeli; geçim sıkıntısı başladığında, çocuk büyütmenin yükü ağırlaştığında, yaşlıya ve hastaya bakmak zorlaştığında da aileye ulaşabilmelidir.

Bugün ailelerin yaşadığı birçok problemin arkasında ekonomik şartlar vardır. İşsizlik, ağır borçluluk, yüksek konut giderleri, geçim endişesi ve geleceğe ilişkin belirsizlik aile içindeki huzursuzlukları büyütmektedir. Adil Düzen bu nedenle aile politikasını ekonomik düzenden ayrı değerlendirmez. Çalışabilecek durumda olan kadın ve erkeğin üretime katılması faizsiz iş ve üretim kredileriyle desteklenir. İnsan sermayesi olmadığı için çalışma ve üretme imkânından mahrum bırakılmaz. Çalışmasına rağmen ailesini geçindiremeyenler de kendi kaderlerine terk edilmez.
Ailenin geliri temel ihtiyaçlarını karşılamaya yetmiyorsa sosyal bütçe mekanizmaları devreye girer. Yaşlıya, engelliye, hastaya, yetime veya bakıma muhtaç bir kişiye bakan aile ekonomik olarak cezalandırılmamalıdır. Çünkü bakım da toplumsal bir hizmettir. Bir insan annesine, babasına, engelli çocuğuna veya bakıma muhtaç yakınına bakıyorsa toplum bu fedakârlığı görmelidir. Devletin görevi o kişiyi ailesinden koparıp başka bir kuruma teslim etmek değil, mümkün olduğu ölçüde kendi ailesi içinde yaşayabilmesini sağlayacak desteği vermektir. Aile böyle korunur.
Kadının korunması da yalnızca çalışma hayatına katılım üzerinden ele alınamaz. Elbette kadın çalışabilir, üretebilir, meslek sahibi olabilir ve ekonomik hayata katılabilir. Adil Düzen'de de bunun önünde bir engel yoktur. Ancak kadın çalışmaya ekonomik mecburiyet sebebiyle sürükleniyorsa ve aynı zamanda evin, çocuğun, yaşlının bütün sorumluluğunu taşımaya devam ediyorsa burada adaletten söz etmek güçleşir.

Adil Düzen kadına çalışma hakkının yanında seçebilme imkânı da sunmayı amaçlar. Çalışmak isteyen kadın desteklenir, aynı işi yapan kadın ve erkek üretimden aynı karşılığı alır. Fakat kadın ailesi geçinemediği için istemediği bir çalışma düzenine mecbur bırakılmaz. Çalışan annenin çocuğundan kopmaması için çalışma alanlarının yaşadığı çevreye yakın olması, okul öncesi çocuklar için bakım birimlerinin işyerleriyle birlikte planlanması ve uygun mesleklerde evden çalışma modellerinin geliştirilmesi gerekir. Çalışma hayatı aileyi dağıtan değil, aile hayatını kolaylaştıran bir yapıya kavuşmalıdır.

Burada adalet ile eşitliği birbirine karıştırmamak gerekir. Adalet herkese her durumda aynı görevi vermek değildir. Adalet, kişinin üstlendiği sorumlulukla uyumlu yetkiye ve hakka sahip olmasıdır. Aile de bir ortaklıktır. Her ortaklıkta olduğu gibi burada da kimin hangi sorumluluğu üstlendiği, hangi konuda karar yetkisine sahip olduğu ve tarafların birbirlerinden ne beklediği açık olmalıdır.
Bu nedenle Adil Düzen'de evlilik yalnızca iyi niyete ve örfe bırakılmaz. Tarafların karşılıklı rızasıyla hazırlanan bir eşlik sözleşmesiyle hakların, görevlerin ve sorumlulukların açık hâle getirilmesi önemlidir. Aile bütçesinden çocukların bakım ve eğitimine, çalışma hayatından mal rejimine, mirastan boşanma şartlarına, mihr veya boşanma tazminatından ihtilafların nasıl çözüleceğine kadar temel meseleler bu sözleşmede yer alabilir. Bunun amacı aileyi bir ticari sözleşmeye dönüştürmek değildir. Tam tersine, evlenirken konuşulmayan meselelerin yıllar sonra ağır çatışmalara dönüşmesini önlemektir.

> **Aileyi korumak, kriz çıktıktan sonra müdahale etmek değil; daha sorun doğmadan yanında olmaktır**

Reşat Nuri Erol

/Devam

İnsan hangi sorumluluğu üstlendiğini, karşısındaki kişinin hangi haklara sahip olduğunu bilmelidir. Adil Düzen tek tip aile sözleşmesi dayatmaz. İnsanların inançlarına, içtihatlarına, örflerine ve karşılıklı tercihlerine göre farklı sözleşmeler oluşturulabilir. Ancak karşılıklı rıza, açıklık, hukuki güvence ve taraflardan birinin açık biçimde mağdur edilmemesi esastır. Devletin görevi insanların aile hayatını tek kalıba sokmak değil, üzerinde anlaştıkları hukuku güvence altına almaktır.

Fakat aile yalnızca kadın ile erkeğin omuzlarına da bırakılmamalıdır. Modern hayatın en ağır sonuçlarından biri insanın giderek yalnızlaşmasıdır. Eşler çoğu zaman sorunlarını anlatabilecekleri, yardım alabilecekleri, güvenebilecekleri bir mekanizma bulamamaktadır. Mesele büyüdüğünde sistemle ilk ciddi karşılaşma mahkeme kapısında yaşanmaktadır. Oysa devlet aileye mahkemede değil, çok daha önce yetişmelidir.
Adil Düzen'in dayanışma ortaklıkları anlayışı bu noktada önem kazanır. İnsanların ahlaki, ilmî, meslekî ve hukuki alanlarda bağlı bulundukları dayanışma yapıları bulunur. Bunların görevi problem çıktıktan sonra yalnızca müdahale etmek değildir. İnsanları evlilik öncesinde hazırlamak, aile danışmanlığı vermek, eğitim sağlamak, mesleki ve ekonomik sıkıntılarda yol göstermek, ihtilafları büyümeden çözmeye çalışmak ve gerektiğinde hakemlik yapmak da sorumlulukları arasındadır.

Bir insan bilgisizlikten hata yapıyorsa ona bilgi verecek, beceri eksikliği varsa eğitim sağlayacak, ekonomik olarak güç yetiremiyorsa destekleyecek, hukuki bir ihtilaf yaşıyorsa ona yol gösterecek bir toplumsal yapı bulunmalıdır. Devlet aileye hükmeden değil, ailenin hadimi olan bir kurum olarak hareket etmelidir. Sorun çıktıktan sonra ceza veren devletten önce, sorun çıkmasın diye aileyi güçlendiren devlete ihtiyaç vardır.
Aile içi şiddet, taciz ve istismar konusunda ise hiçbir tereddüt olamaz. Şiddet kimden gelirse gelsin mağdur korunmalı ve gerekli yaptırım uygulanmalıdır. Ancak yalnızca sonuç ortaya çıktığında ceza vermek yeterli değildir. Alkol ve uyuşturucu bağımlılığı, kumar, işsizlik, ağır borçluluk, psikolojik sorunlar, çocukluk travmaları, sosyal çevrenin baskısı ve aile içindeki iletişim bozuklukları gibi şiddeti besleyen sebepler de ortadan kaldırılmalıdır. Gerçek aile politikası yalnızca sonucu cezalandırmaz, sebebi de ortadan kaldırmaya çalışır.

Her aile uyuşmazlığının ilk adresi mahkeme de olmamalıdır. Çözülebilecek ihtilaflar için aile danışmanlığı, hakemlik ve uzlaştırma mekanizmaları devreye girmelidir. Kur'an'ın aile uyuşmazlıklarında taraflardan hakemlerin devreye sokulmasına verdiği önem bu açıdan dikkate değerdir. Amaç her ne pahasına olursa olsun evliliği devam ettirmek değildir. Zulüm veya sürdürülemez bir birliktelik varsa ayrılık da mümkündür. Fakat çözülebilecek bir problemi ilgisizlik yüzünden boşanmaya götürmek de doğru değildir. Devletin ve toplumun görevi mümkün olan yerde onarmak, mümkün olmayan yerde ise adaletle ayırmaktır.
Bütün bu meselenin merkezinde çocuk bulunmaktadır. Anne ve baba arasındaki ağır çatışmaların görünmeyen bedelini çoğu zaman çocuklar öder. Çocuğun eğitimi, sağlığı, güvenliği ve geçimi anne-babanın ekonomik durumuna veya medeni hâline bağlı hâle getirilemez. Anne veya baba güç yetiremiyorsa devlet ve topluluk devreye girmelidir. Çünkü çocuk anne-babasının yoksulluğunu, işsizliğini veya ayrılığını seçmemiştir. Büyüklerin yaşadığı problemin bedelini çocuğa ödetmek adalet değildir.

Aileyi korumak yalnızca kurulmuş aileleri korumak da değildir. Evlenmek isteyen gençlerin önündeki ekonomik engelleri kaldırmak aile politikasının başlangıç noktalarından biri olmalıdır. Bugün birçok genç evlilikten değil, evliliğin maliyetinden korkmaktadır. Konut, eşya, düğün ve geçim giderleri gençleri evliliği ertelemeye zorlamaktadır. Gençlerin eğitim sırasında meslek edinmeleri, faizsiz iş ve üretim imkânlarıyla desteklenmeleri, uygun konut modellerinin oluşturulması ve başlangıç maliyetlerinin azaltılması gerekir. Evliliği teşvik etmek yalnızca nasihat vermekle olmaz; evlenmek isteyen gencin önündeki ekonomik duvarları da kaldırmak gerekir.

Adil Düzen'in aile anlayışının özü burada ortaya çıkmaktadır: Kadın, erkek ve çocuk birbirinin rakibi değildir. Aile sorumluluk sahibidir fakat yalnız değildir. Ekonomik düzen aileyi eziyorsa ekonomi düzeltilmelidir. Çalışma hayatı anne ile çocuğu birbirinden koparıyorsa çalışma düzeni değiştirilmelidir. Hukuk ihtilafları büyütüyorsa uyuşmazlık çözüm sistemi yeniden kurulmalıdır. Gençler ekonomik sebeplerle evlenemiyorsa onların önündeki engeller kaldırılmalıdır.
Devlet aileye yalnızca dağıldıktan sonra yetişmemelidir. Asıl soru budur: İşsiz kalan babaya, çocuğunu büyütürken yorulan anneye, bakım yükünün altında kalan aileye, evlenemeyen gence, yalnızlaşan eşlere devlet ne zaman yetişecektir?

Aile dağıldıktan sonra değil, dağılmasın diye yetiştiği gün gerçek anlamda aileyi koruyan bir düzenden söz edebiliriz.

> **Aileyi korumak, kriz çıktıktan sonra müdahale etmek değil; daha sorun doğmadan yanında olmaktır**

AYNI VATAN
FİKİR VE VİZYON DERGİSİ
SAYI 3 • EKİM 2026

ÇOCUĞU KİM BÜYÜTÜYOR: BİZ Mİ, ALGORİTMA MI?

"Çocuğumu hangi dijital dünya büyütüyor?"

Yazan: CEVDET TELLİOĞLU

Ekran artık yalnızca çocuğun elindeki bir cihaz değil. Ne göreceğine, neye güleceğine, kimi örnek alacağına, neyi arzulayacağına ve dünyayı nasıl algılayacağına kadar uzanan görünmez bir eğitim alanı. Bu yüzden mesele yalnızca 'Çocuğum kaç saat ekrana bakıyor?' meselesi değildir. Asıl soru şudur: "Çocuğumu hangi dijital dünya büyütüyor?"

Bir zamanlar çocuklarımızı kimlerin etkilediğini az çok biliyorduk. Aileyi biliyorduk, öğretmeni tanıyorduk, arkadaş çevresini görüyorduk. Mahalle belliydi. Çocuğun kimlerle konuştuğunu, nerede oynadığını, hangi kitaba baktığını takip etmek daha mümkündü. Şimdi evimizin içine yeni bir misafir girdi. Üstelik bu misafir kapıyı çalmadan geliyor. Adı algoritma.

Algoritma, çocuğumuzun ne izlediğini görüyor, ne kadar süre baktığını ölçüyor, hangi görüntüde durduğunu kaydediyor, neyi beğendiğini öğreniyor ve sonra karşısına benzerlerini getiriyor. Bir süre sonra çocuk ekranın karşısında ne arayacağını kendisi seçtiğini zannediyor. Oysa ekran da çocuğu tanımaya, yönlendirmeye ve tercihlerini bicimlendirmeye başlamış oluyor.

> *"Ekran süresi kadar, çocuğun hangi dijital dünyada büyüdüğü de önemlidir."*

Anne babalar çoğunlukla ekran süresini konuşuyor. Elbette süre önemlidir. Fakat tek başına yeterli değildir. Bir çocuk bir saat boyunca ne izliyor? Kimleri örnek alıyor? Hangi dili öğreniyor? Neye gülüyor? Hangi hayat tarzını normal kabul etmeye başlıyor? Başarıyı neyle ölçüyor? Asıl mesele budur. Çünkü dijital dünya çocuğa yalnızca bilgi vermiyor, aynı zamanda bir hayat modeli de sunuyor.

Biz akşam eve geldiğimizde "Bugün okul nasıl geçti?" diye soruyoruz. Çocuk "İyi" diyor ve konuşma bitiyor. Ama telefon onun gün boyunca onlarca tercihine şahit olmuş durumda. İşte aile ile algoritma arasındaki fark burada ortaya çıkıyor.

Çözüm çocuğu dijital dünyadan koparmak değil, o dünyada rehbersiz bırakmamaktır. Çocuk teknolojiyi mi kullanıyor, teknoloji çocuğu mu kullanıyor?

Dijital çağın anne babalığı, yalnızca telefonu yasaklamakla ölçülemez. Asıl mesele, çocuğa ekranın dışında da güçlü bir hayat sunabilmektir. Belki de soruyu şöyle sormalıyız: "Çocuğu algoritma mı büyütüyor, aile mi?" yerine, "Çocuğumun dünyasında aile olarak ne kadar yer kaplıyoruz?"

AYNI VATAN
FİKİR VE VİZYON DERGİSİ

SAYI 3 • EKİM 2026

ÇİZGİ ANLATI

Aile Şirketinin Geleceği

Aile Anayasasıyla Güvence Altında

Bir aile şirketi büyürken ortaklar, yetkiler ve nesil devri de netleşmelidir. Altı karede kurallarla güçlenen bir şirketin hikâyesi...

1 NEDEN AİLE ANAYASASI?

Birçok aile şirketi, belirsiz kurallar, yetki karmaşası ve kuşaklar arası anlaşmazlıklar nedeniyle zamanla güç kaybedebiliyor.

- ✓ Açık ilkeler
- ✓ Daha az kriz
- ✓ Daha sağlam kurumsal yapı
- ✓ Gelecek kuşaklara güvenle devir

2 NELERİ KAPSAR?

Aile anayasası, şirketin uzun vadeli geleceği için temel konuları belirler.

- Ailenin ortak değerleri
- Mülkiyet yapısı
- Yönetim ve karar süreçleri
- Aile üyelerinin şirketteki rolleri
- Ücretlendirme ve performans
- Uyuşmazlık çözüm yöntemleri
- Nesil devri planı

3 KİM İÇİN?

Aile anayasası tüm aile bireylerini, bugün ve gelecekteki nesilleri kapsar. Amaç, aile bağlarını zayıflatmak değil; şirketi ve aile birliğini daha güçlü hale getirmektir.

4 NASIL OLUŞTURULUR?

Aile anayasası, ailenin tüm kesimlerinin katılımıyla, uzman desteği alınarak hazırlanır ve düzenli olarak gözden geçirilir.

- Aile içi istişare
- Uzman desteği (hukuk, finans, yönetim)
- Ortak çalışma ve taslak
- Yazılı metin
- Düzenli değerlendirme ve gün güncelleme

5 HANGİ SORUNLARI AZALTIR?

Aile anayasası, ileride ortaya çıkabilecek birçok riski önceden görmeyi ve sağlıklı yönetmeyi sağlar.

6 DAHA GÜÇLÜ YARINLAR

Açık kurallarla yönetilen aile şirketleri, yalnız bugünü değil, gelecek nesilleri de düşünerek yoluna devam eder. Böylece ailenin birikimi topluma, çalışanlara ve ekonomiye daha fazla değer olarak döner.

HEDEFİMİZ:

- ✓ Nesiller boyu yaşayan şirketler
- ✓ Güvenen aileler
- ✓ Sürdürülebilir üretim
- ✓ Daha güçlü ekonomi
- ✓ Topluma daha fazla değer

> *“Gelecek, yalnız büyük yatırımlarla değil, değerlerini koruyarak birlikte yol alan ailelerle kurulur.”*

Şirketin kasası ile ailenin cüzdanı aynı değildir

AİLE ANAYASASI: İKİ FARKLI UYGULAMA ALANI
Aile anayasası, aile bireylerinin ortak değerlerini, haklarını, sorumluluklarını ve birlikte yaşama ilkelerini belirleyen bir uzlaşma metnidir. Temel amacı aile içindeki güveni, adaleti ve dayanışmayı güçlendirmektir. Aile şirketlerinde kullanılan aile anayasası ise bu anlayışın iş hayatına uyarlanmış biçimidir. Şirket yönetimi, görev dağılımı, ortaklık ilişkileri ve kuşaklar arası devir gibi konuları düzenler. Birincisi aile hayatını, ikincisi aileye ait işletmenin sürekliliğini esas alır. Her ikisinin ortak noktası, ilişkileri kişilerin değişen tercihlerine bırakmak yerine üzerinde uzlaşılmış ilkelere dayandırmaktır.

Yazan: Cevdet Tellioğlu
İletişim Stratejileri Uzmanı

Aile şirketlerinde ortaya çıkan önemli sorunlardan biri de şirketin ekonomik varlıkları ile aile bireylerinin kişisel harcamaları arasındaki sınırın belirsizleşmesidir.
Kurucu, yıllarca şirkete emek verdiği için şirketin kasasını kendi parası gibi görebilir. Çocuklarından biri kişisel ihtiyacı için şirketten para alabilir. Bir başka aile üyesi şirkete ait otomobili kendi özel kullanımına tahsis edebilir.
Başlangıçta küçük görülen bu uygulamalar zamanla ciddi adaletsizlikler doğurabilir.
Örneğin dört kardeşin ortak olduğu bir işletmede kardeşlerden biri şirkete ait kaynakları kullanarak kendisine konut satın alırken, diğerleri hiçbir kişisel harcamasını şirkete yüklemiyor olsun.
Bu durumda şirketin bilançosunda görünen harcama, gerçekte ortaklar arasındaki ekonomik dengeyi de etkilemektedir.

Aile Anayasası bu tür konularda açık ilkeler belirlemelidir.
Şirket varlıklarının kişisel kullanımına ilişkin kurallar önceden tanımlanmalı; aile üyelerine sağlanan ücretler, yan haklar, borçlar ve diğer menfaatler kayıt altına alınmalı; bütün işlemler yetkili organların onayına ve mevzuata uygun yürütülmelidir.
Ailenin ekonomik ihtiyaçları olabilir. Ancak bu ihtiyaçların nasıl karşılanacağı şeffaf, adil ve denetlenebilir bir sisteme bağlanmalıdır.
Çünkü şirketin kasasında bulunan her para, ortakların diledikleri anda kişisel harcamaları için kullanabilecekleri para değildir.
Kâr paylaşımı: Eşitlik ile adalet arasındaki fark
Aile şirketlerinde anlaşmazlıkların en fazla yaşanabildiği konulardan biri kârın kullanılmasıdır.
Bir ortak, elde edilen kazancın dağıtılmasını isterken diğer ortak şirketin yeni yatırımlara yönelmesini savunabilir. Örneğin bir aile şirketinin belirli bir yıl sonunda, yasal yükümlülükler ve gerekli ayırmalar dikkate alındıktan sonra 10 milyon liralık dağıtıma konu olabilecek kârı bulunduğunu varsayalım.
Ortaklardan biri bu tutarın tamamının dağıtılmasını isteyebilir. Çünkü kendi ekonomik ihtiyaçları vardır.
Diğer ortak ise yeni makine yatırımı yapılarak üretim kapasitesinin artırılmasını savunabilir.
İki yaklaşımın da kendi içinde gerekçeleri bulunabilir. Aile Anayasası bu konuda önceden kabul edilen bir politika oluşturabilir. Örneğin şirketin finansal durumu, yatırım ihtiyacı, nakit akışı ve ilgili hukuki koşullar değerlendirildikten sonra dağıtılabilir kârın belirli bir bölümünün ortaklara, kalan kısmının yatırımlara ayrılması hedeflenebilir. Bu oranların kesin ve değişmez olması gerekmez. Önemli olan kararın kişilerin o günkü ekonomik beklentilerine göre değil, önceden belirlenmiş ölçütlere dayanılarak alınmasıdır. Şirketin büyümesi kadar ortakların haklarının korunması da önemlidir.
Adalet yalnızca şirkette çalışan aile üyelerinin değil, şirkette çalışmayan ortakların da meşru haklarının gözetilmesini gerektirir.

Kuşak değişimi: Kurucunun yerini kim alacak?
Aile şirketlerinin en hassas dönemlerinden biri, kurucunun yönetimi sonraki kuşağa devretme sürecidir. Birçok kurucu için şirket yalnızca ekonomik bir varlık değildir. Yıllarca verilen emeğin, çekilen zorlukların ve elde edilen başarının temsilidir.
Bu nedenle kurucu, ilerleyen yaşına rağmen yetkilerini devretmekte zorlanabilir.
Diğer taraftan genç kuşak, mevcut yönetim anlayışının değişmesini ve yeni teknolojilerin kullanılmasını isteyebilir.
Örneğin bir tekstil şirketinin kurucusu, bütün siparişleri yıllardır kendi ilişkileri üzerinden yönetiyor olsun. Oğlu ise dijital pazarlama, yapay zekâ destekli üretim planlaması ve uluslararası elektronik ticaret sistemleriyle şirketin büyüyebileceğini düşünmektedir.
Kurucu, alışılmış yöntemlerden vazgeçmek istemeyebilir. Genç kuşak ise kendisine güvenilmediğini hissedebilir.
Bu mesele doğru yönetilmezse iş görüş ayrılığı, baba ile evlat arasında kişisel bir çatışmaya dönüşebilir.

> **Aile şirketlerinin en hassas dönemlerinden biri, kurucunun yönetimi sonraki kuşağa devretme sürecidir. Birçok kurucu için şirket yalnızca ekonomik bir varlık değildir.**

Cevdet Telllioğlu

/Devam

Aile Anayasası, yönetim devrinin hangi aşamalardan geçeceğini belirleyerek bu riski azaltabilir.
Örneğin genç kuşak önce belirli bölümlerde sorumluluk üstlenebilir. Ardından yönetim deneyimi kazanabilir. Bağımsız değerlendirmelerden geçerek üst yönetime aday olabilir. Kurucunun yöneticilik görevi ile ortaklık ve danışmanlık konumu birbirinden ayrılabilir.
Ayrıca beklenmedik hastalık, vefat veya görev yapamama durumlarında uygulanacak acil yönetim planı da önceden hazırlanmalıdır.

Böyle bir düzen, kurucunun emeğine saygıyı azaltmaz. Tam tersine, onun kurduğu yapının kendisinden sonra da ayakta kalabilmesini güvence altına almaya çalışır.
Bir kurucunun en büyük başarısı yalnızca güçlü bir şirket kurması değil, kendisi olmadan da doğru yönetilebilen bir şirket bırakabilmesidir.
Kardeşlik ilişkisi ortaklık hukukunun yerine geçebilir mi?
Aile şirketlerinde insanlar zaman zaman şu düşünceye kapılabilir:
"Biz kardeşiz, aramızda sözleşmeye ne gerek var?"

Oysa kardeş olmak ile ticari ortak olmak birbirinden farklı sorumluluklar doğurur.
Kardeşlik ilişkisi sevgi, yakınlık ve dayanışma üzerine kuruludur. Ortaklık ilişkisi ise bunlara ek olarak sermaye, hak, yükümlülük, yetki ve hesap verebilirlik gerektirir.
Bir kardeşin aldığı ekonomik karar bütün ortakların varlığını etkileyebilir.
Örneğin şirket ortaklarından biri, diğerlerine danışmadan yüksek tutarlı bir borçlanmaya yönelirse bu karar yalnızca kendisini değil, işletmenin geleceğini de riske atabilir.
Aile Anayasası, büyük yatırımların, önemli borçlanmaların, yeni ortak alımının ve şirket varlıklarının elden çıkarılmasının hangi karar süreçlerinden geçeceğine ilişkin aile mutabakatını tanımlamalıdır. Bu mutabakatın şirket organlarının kanuni yetkileriyle uyumlu olması gerekir.
Böylece kişilere duyulan güvenin yanına kurumsal denetim eklenmiş olur.
Unutulmamalıdır ki güven, denetimin bulunmadığı ortamda değil; herkesin neyi, hangi yetkiyle ve hangi sorumlulukla yaptığının bilindiği ortamda daha sağlam gelişir.
Aile Meclisi ve Aile Konseyi neden gereklidir?
Aile Anayasası'nın yalnızca bir metin olarak kalmaması için onu uygulayacak mekanizmaların da oluşturulması gerekir.

Bu mekanizmaların başında Aile Meclisi ve Aile Konseyi gelir.
Aile Meclisi, aile şirketinin geleceğiyle ilgili konularda aile bireylerinin görüşlerini paylaşabildiği daha geniş katılımlı bir platformdur.
Aile Konseyi ise belirlenen temsil ve çalışma ilkelerine göre oluşturulan, aile ile şirket yönetimi arasındaki ilişkileri koordine eden daha sınırlı bir yapıdır.
Örneğin geniş bir aile şirketinde kurucunun çocukları, torunları ve farklı aile kolları bulunabilir. Herkesin günlük şirket yönetiminde yer alması mümkün olmadığı gibi gerekli de değildir.
Ancak aile üyelerinin şirketin genel durumundan haberdar olmaları, gelecek planlarını öğrenmeleri ve görüşlerini uygun kanallardan ifade edebilmeleri önemlidir.
Aile Konseyi bu iletişimin düzenli yürütülmesine katkı sağlayabilir.
Bununla birlikte Aile Konseyi, şirketin yönetim kurulunun veya genel kurulunun yerine geçmemelidir.
Aileyle ilgili mutabakat ve istişare süreçleri ile şirketin hukuken yetkili organlarının kararları birbirinden ayrılmalıdır. Böylelikle aile bireyleri şirketin geleceği hakkında söz sahibi olabilecekleri bir iletişim düzenine kavuşurken, şirketin profesyonel yönetimi de kendi görev ve sorumluluk alanında çalışmaya devam eder.

Aile üyelerinin şirkette çalışması bir hak mı, sorumluluk mu?
Bir aile şirketinde doğan her çocuğun gelecekte o şirkette çalışması gerektiği düşüncesi doğru değildir.
Her bireyin yetenekleri, ilgileri ve tercihleri farklıdır.
Bir aile üyesi sanatla, bir başkası bilimle, diğeri ticaretle ilgilenebilir. Bazıları başka bir ülkede yaşayabilir veya kendi işini kurmayı tercih edebilir.
Aile Anayasası bu tercihleri yok saymamalıdır.
Ancak şirkette çalışmak isteyen aile bireyleri için objektif ölçütler ortaya koymalıdır.
Örneğin bir aile şirketi, yönetici adayı olan aile üyelerinin belirli eğitimleri tamamlamasını, mesleki deneyim kazanmasını, şirket dışındaki bir kurumda çalışmasını ve bağımsız değerlendirmelerden geçmesini öngörebilir.

Böyle bir sistem genç kuşakları cezalandırmaz, onları gelecekte üstlenecekleri sorumluluklara hazırlar.
Aynı ölçütlerin kadın ve erkek aile üyelerine hakkaniyetle uygulanması da önemlidir.
Kız çocuklarının veya farklı aile kollarından gelen bireylerin yalnızca geleneksel beklentiler nedeniyle şirket yönetiminden uzak tutulması hem adalet hem de şirketin yetenek havuzunun değerlendirilmesi açısından sorunludur.
Esas alınması gereken kişinin aile içindeki konumu değil, üstleneceği göreve uygunluğudur.

“Böyle bir sistem genç kuşakları cezalandırmaz, onları gelecekte üstlenecekleri sorumluluklara hazırlar. Aynı ölçütlerin kadın ve erkek aile üyelerine hakkaniyetle uygulanması da önemlidir.

Cevdet Telllioğlu

/Devam

Miras ve hisse devri önceden konuşulmalı mı?
Aile şirketlerinin geleceğini etkileyen hassas konulardan biri de ortaklık paylarının nesiller boyunca el değiştirmesidir. Kurucu kuşakta iki ortak bulunan şirket, sonraki kuşaklarda çok sayıda pay sahibine ulaşabilir. Bu pay sahiplerinin bir bölümü şirkette çalışırken diğerleri farklı mesleklerde bulunabilir. Zamanla bazı ortaklar hisselerini satmak isteyebilir. Bazıları yeni sermaye koymak isterken bazıları bundan kaçınabilir. Şirkete yeni yatırımcı alınması, ortakların kendi aralarında hisse devri veya ortaklıktan ayrılma gibi konular gündeme gelebilir.

Bütün bunlar önceden düşünülmediğinde aile ilişkilerini zorlayan tartışmalara dönüşebilir.
Aile Anayasası bu konularda temel yaklaşımı ortaya koymalıdır.
Örneğin ortaklıktan ayrılmak isteyen kişinin hisselerinin değerinin nasıl belirleneceği, diğer ortaklarla hangi görüşme süreçlerinin işletileceği, bağımsız değerleme yapılıp yapılmayacağı ve finansal anlaşmazlıklarda nasıl uzlaşma aranacağı önceden kararlaştırılabilir.
Ancak miras, mülkiyet ve hisse devri konularındaki düzenlemelerin kanuni haklarla uyumlu olması zorunludur. Aile Anayasası, tek başına mirasçıların haklarını ortadan kaldırabilecek bir belge olarak görülmemelidir.

Bu alanlarda aile üyelerinin üzerinde uzlaştıkları ilkeler, hukuk uzmanlarının katkısıyla geçerli sözleşmelere ve gerekli şirket düzenlemelerine dönüştürülmelidir.
Anlaşmazlıkları ortadan kaldırmak değil, doğru yönetmek
Hiçbir aile anayasası, aile bireyleri arasında gelecekte hiçbir görüş ayrılığı yaşanmayacağını garanti edemez. Böyle bir beklenti gerçekçi değildir. Çünkü şirketlerin ekonomik koşulları değişir, yeni kuşaklar yetişir, farklı düşünceler ortaya çıkar. Önemli olan anlaşmazlığın bulunmaması değil, anlaşmazlık ortaya çıktığında hangi yöntemlerin kullanılacağının önceden belirlenmesidir. Örneğin iki kardeş yeni bir fabrika yatırımı konusunda anlaşamıyor olsun. Biri şirketin büyümesi gerektiğini, diğeri mevcut borçların azaltılmasını savunmaktadır. Bu durumda tartışmanın yalnızca kişisel kanaatler üzerinden yürütülmesi yerine yatırımın maliyetinin, beklenen getirisinin, finansman ihtiyacının ve olası risklerinin hazırlanacak bağımsız bir rapor üzerinden değerlendirilmesi mümkün olabilir. Taraflar bu rapora rağmen uzlaşamazsa önceden belirlenmiş arabuluculuk veya diğer uygun uyuşmazlık çözüm yöntemlerine başvurabilir.

Buradaki temel ilke şudur:
Aile ilişkileri, ticari anlaşmazlıkların bedelini ödemek zorunda kalmamalıdır.
Bir yatırım kararında farklı düşünen kardeşler, bu nedenle birbirleriyle konuşamaz hale gelmemelidir.
Aile Anayasası, ticari sorunların kişisel kırgınlıklara dönüşmesini önlemeye yardımcı olacak bir iletişim ve uzlaşma zemini oluşturmalıdır.

Şeffaf süreç yönetimi: Yazılan kurallar nasıl uygulanacak?
Aile Anayasası hazırlanırken genellikle üzerinde durulan konuların başında adalet, güven, eşitlik ve sorumluluk gelir. Ancak bu kavramların metne yazılması tek başına yeterli değildir.
Adaletin nasıl sağlandığı, sorumlulukların nasıl yerine getirildiği ve kararların hangi usulle alındığı da görülebilmelidir. İşte burada şeffaf süreç yönetimi önem kazanır.
Aile şirketinin ortaklık ve yönetim süreçlerinde kimlerin hangi yetkilere sahip olduğu, kararların nasıl alındığı, uygulamaların kimler tarafından takip edildiği ve sonuçların nasıl değerlendirildiği belirlenmelidir.
Örneğin şirketin yeni bir tesise yatırım yapmasına karar verildiğinde bu yatırımın gerekçesi, bütçesi, sorumluları, takvimi ve beklenen sonuçları kayıt altına alınabilir.

Aile Konseyi belirli aralıklarla şirketin genel performansına ilişkin uygun kapsamda bilgilendirilebilir. Yönetim kurulu, görev alanına giren konularda düzenli raporlama yapabilir. Bağımsız denetim veya iç denetim mekanizmaları gerektiğinde devreye girebilir.

Dijital sistemler bu süreçlerin yürütülmesini kolaylaştırabilir.
Örneğin yetkilendirilmiş aile üyeleri ve pay sahipleri, kendileriyle ilgili toplantı kararlarına, ortaklık politikalarına ve belirlenmiş performans raporlarına güvenli bir dijital ortamdan erişebilirler.
Burada şeffaflık, şirketin bütün ticari sırlarının herkese açılması demek değildir. Bilginin, yetki ve gizlilik sınırları korunarak ilgili kişilere zamanında ve doğru biçimde ulaştırılmasıdır.
Ayrıca kişisel verilerin korunması, ticari gizlilik ve erişim yetkilerinin belirlenmesi de bu sistemin ayrılmaz parçası olmalıdır.

Böylece aile anayasası yalnızca hazırlanıp imzalanan bir metin olmaktan çıkar, yaşayan ve uygulanması takip edilebilen bir yönetim anlayışına dönüşür.

Aile Anayasası nasıl hazırlanmalıdır?
Sağlıklı bir aile anayasası oluşturmanın ilk şartı, aile bireylerinin gerçek sorunlarını ve beklentilerini doğru anlamaktır.
Sonuç: Gelecek nesillere yalnızca servet değil, sistem bırakmak.

“aile anayasası yalnızca hazırlanıp imzalanan bir metin olmaktan çıkar, yaşayan ve uygulanması takip edilebilen bir yönetim anlayışına dönüşür.

Cevdet Tellioğlu
/Devam

Örnek bir Aile Anayasası hangi ilkeleri taşıyabilir?
Bir aile şirketinin kendi yapısına uyarlayabileceği temel ilkeler şu şekilde ifade edilebilir:

1. Ortak değerler: Şirketin faaliyetlerinde dürüstlük, adalet, emek, güven, liyakat ve toplumsal sorumluluk esas alınır.
2. Yönetim: Şirket yönetiminde görevlendirmeler akrabalığa değil, yetkinlik ve performansa dayanır.
3. İstihdam: Aile üyeleri ancak şirketin ihtiyaç duyduğu ve yeterliliklerini karşıladıkları görevlerde çalışabilir.
4. Ücretlendirme: Ücret ve yan haklar, görev tanımlarına, sorumluluklara ve belirlenmiş objektif ölçütlere göre düzenlenir.
5. Kâr politikası: Kâr dağıtımında ortakların hakları, şirketin mali durumu ve gelecekteki yatırım ihtiyaçları birlikte değerlendirilir.
6. Kuşak geçişi: Yönetim devri önceden tanımlanmış yeterlilik, hazırlık ve değerlendirme süreçleriyle gerçekleştirilir.
7. Ortaklık ilişkileri: Pay sahiplerinin hakları korunur; hisse devri ve ortaklıktan ayrılma süreçleri mevzuata uygun biçimde düzenlenir.
8. Şeffaflık: Şirket yönetimindeki kararlar ve uygulamalar, ilgili paydaşların hakları ve gizlilik sınırları gözetilerek kayıt altına alınır ve denetlenir.
9. Uyuşmazlık çözümü: Aile ve şirketle ilgili anlaşmazlıklarda öncelikle görüşme, uzlaşma ve uygun bağımsız çözüm mekanizmaları işletilir.
10. Süreklilik: Aile Anayasası, ihtiyaçlara göre gözden geçirilen, geliştirilip güncellenebilen yaşayan bir mutabakat olarak kabul edilir.

Bunlar her aile şirketinde bulunması gereken değişmez maddeler değil, üzerinde düşünülmesi gereken örnek ilkelerdir.
Gerçek bir aile anayasası, onu kabul eden ailenin koşullarına göre hazırlanmalıdır.

Bir aile anayasası aileyi gerçekten koruyabilir mi?
Bir aile anayasası tek başına bir şirketi başarılı kılamaz.
Kötü yönetilen bir işletmenin yalnızca yazılı kurallar hazırlanarak kurtarılması mümkün değildir. Aynı şekilde aile üyeleri arasında güven tamamen ortadan kalkmışsa, bir metnin bu güveni kendiliğinden yeniden oluşturması beklenemez. Ancak doğru hazırlanmış bir aile anayasası, sorunların büyümesini önleyebilecek önemli bir zemin sunar. Örneğin yıllarca kardeşler arasında tartışma konusu olan ücretlendirme sistemi, objektif ilkelere bağlandığında kişisel anlaşmazlıkların önemli bir kısmı ortadan kalkabilir.
Şirketin gelecekteki yöneticilerinin hangi ölçütlere göre belirleneceği açık olduğunda genç kuşaklar kendilerini geliştirmek için daha sağlıklı hedefler oluşturabilir.

Kâr dağıtımının hangi esaslara dayandığı bilindiğinde ortaklar arasında güven artabilir.
Şeffaf bir karar ve denetim sistemi bulunduğunda, aile üyelerinin birbirlerine yönelik kuşkuları azalabilir.
Bütün bunlar aile anayasasının gerçek değerinin yalnızca hukuki veya ekonomik olmadığını da gösterir. Aile Anayasası aynı zamanda aile üyelerinin birbirleriyle konuşabilmesini, ortak gelecek üzerinde düşünmesini ve farklı beklentilerini karşılıklı saygı içerisinde değerlendirmesini sağlayan bir kültür oluşturabilir.

Aile şirketi büyürken aile küçülmemeli
Bir aile şirketinin ekonomik bakımdan büyümesi her zaman aile bağlarının da güçlendiği anlamına gelmez.
Bazen şirket büyüdükçe aile bireyleri birbirinden uzaklaşır. Birlikte geçirilen zaman azalır, görüşmeler yalnızca para ve yönetim meselelerine dönüşür.
Kardeşler birbirini ortak, kuzenler birbirini rakip, yeni kuşaklar ise aile büyüklerini aşılması gereken birer engel olarak görmeye başlayabilir.

Oysa ekonomik başarı, aile ilişkilerinin zayıflamasını zorunlu kılmaz.
Asıl mesele, aile bağlarıyla şirket ilişkileri arasında sağlıklı bir sınır kurabilmektir.
Aile Anayasası da bu sınırın oluşturulmasında kullanılabilecek önemli araçlardan biridir.
Aile bireyleri birbirlerine sevgi ve saygı duyabilir, birlikte vakit geçirebilir, dayanışma içerisinde olabilirler. Ancak şirketin yönetimi ve ekonomik kararları kişisel yakınlığa değil, açık ilkelere ve sorumluluklara dayanmalıdır.

Bir kardeş diğerini çok sevebilir ama bu sevgi, şirketin kaynaklarını denetimsiz kullanma hakkı vermez.
Bir baba evladına güvenebilir ama bu güven, evladın herhangi bir hazırlık yapmadan büyük bir işletmenin başına geçmesini haklı kılmaz.
Bir ortak şirketin geleceği için fedakârlık yapabilir ama bu fedakârlık, diğer ortakların haklarının görmezden gelinmesini gerektirmez.
Aile ilişkilerinde sevgi esastır; şirket yönetiminde ise sevginin yanına adalet, liyakat, sorumluluk ve hesap verebilirlik konulmalıdır.

“ekonomik başarı, aile ilişkilerinin zayıflamasını zorunlu kılmaz. Asıl mesele, aile bağlarıyla şirket ilişkileri arasında sağlıklı bir sınır kurabilmektir. Aile Anayasası da bu sınırın oluşturulmasında kullanılabilecek önemli araçlardan biridir.

Cevdet Tellioğlu

/Devam

Sonuç: Gelecek nesillere yalnızca servet değil, sistem bırakmak
Aile şirketlerinin önemli bir bölümü büyük emeklerle kurulur.
Kurucular çoğu zaman hayatlarının en verimli yıllarını işletmelerini geliştirmeye ayırırlar. Ekonomik krizlerle mücadele eder, üretimi sürdürür, çalışanlarına iş imkânı sağlar, ülke ekonomisine katkıda bulunurlar.

Ancak yıllarca biriktirilen ekonomik değerlerin sonraki kuşaklara sağlıklı biçimde aktarılabilmesi, yalnızca mal varlığının veya şirket hisselerinin devredilmesine bağlı değildir.
Bir işletmenin binaları, makineleri, markaları ve sermayesi miras bırakılabilir. Fakat o işletmeyi ayakta tutacak yönetim anlayışı, ortak çalışma kültürü ve sorumluluk bilinci kendiliğinden miras kalmaz.
Bunların ayrıca oluşturulması ve gelecek kuşaklara aktarılması gerekir.
İşte Aile Anayasası'nın asıl önemi burada ortaya çıkar.
Kurucunun kişisel otoritesine dayalı bir yapıyı, ortak ilkelerle yönetilebilen kurumsal bir sisteme dönüştürme imkânı sunar.

Aile bireylerinin haklarını korurken sorumluluklarını da belirginleştirir.
Geçmiş kuşakların emeğine saygıyı, gelecek kuşakların gelişme hakkıyla buluşturur.
Aile üyelerinin birbirini denetimsiz biçimde yönetmesinin değil, birlikte benimsedikleri ilkelere bağlı kalmasının yolunu açar.

Sonuçta aile anayasası, aileyi şirketin karşısına koyan ya da şirketi ailenin üstünde gören bir anlayış değildir.

Aile ile şirketin birbirini tüketmeden, birbirini güçlendirerek varlığını sürdürebilmesi için geliştirilmiş bir ortak akıl mekanizmasıdır.
Çünkü aile şirketlerinde gerçek kurumsallaşma, aile üyelerinin şirketten uzaklaştırılmasıyla değil, aileye mensup olmanın getirdiği haklarla şirket yönetiminin gerektirdiği sorumlulukların doğru ayrılmasıyla mümkündür.

Asıl miras, gelecek nesillere ne kadar servet bırakıldığı değil; o serveti adaletle yönetebilecek, geliştirebilecek ve kendilerinden sonraki kuşaklara aktarabilecek nasıl bir sistem bırakıldığıdır.
İşte Aile Anayasası, bu sistemin temelini oluşturma iradesidir.

“Aile bireylerinin haklarını korurken sorumlulukları nı da belirginleştirir. Geçmiş kuşakların emeğine saygıyı, gelecek kuşakların gelişme hakkıyla buluşturur.

Yarına Dair

Aynıvatan'dan

Fikri konuşacağız.
Küçük başlayacağız.
Deneyeceğiz.
Ölçeceğiz.
Öğreneceğiz.
Birlikte geliştireceğiz.

Geleceği yalnızca güçlü kurumlar ve büyük yatırımlar değil; değerlerini koruyan aileler, sorumluluklarını bilen nesiller ve adaletle yönetilen aile şirketleri şekillendirecek.

Yarın dediğimiz şey, bir gün ansızın karşımıza çıkmayacak. Bugün aile içinde kurduğumuz ilişkiler, çocuklarımıza kazandırdığımız değerler, kuşaklar arasında oluşturduğumuz bağlar ve aile şirketlerimizde aldığımız kararlar geleceğin nasıl şekilleneceğini belirliyor. Bu nedenle aile meselesi artık yalnızca evin sınırları içinde değerlendirilebilecek bir konu değildir. Ekonomiden eğitime, üretimden toplumsal dayanışmaya kadar hayatın her alanını etkileyen temel bir meseledir.

Bir toplumun geleceğini anlamak istiyorsak önce ailelerine bakmalıyız. Çünkü insan güveni, sorumluluğu, paylaşmayı, adaleti ve birlikte yaşamayı büyük ölçüde ailede öğrenir. Aile, yalnızca geçmişten devralınan değerlerin korunduğu bir yapı değil, geleceğin insanının yetiştiği ilk ortamdır. Burada oluşan karakter, yarın iş hayatında, kamu yönetiminde, siyasette ve toplumsal ilişkilerde kendisini gösterecektir.

Ancak aileyi korumak, yalnızca geçmişin alışkanlıklarını sürdürmek değildir. Değişen şartlar karşısında aile içindeki iletişimi güçlendirmek, farklı kuşakların birbirini anlamasını sağlamak ve bireylerin sorumluluklarını yeniden değerlendirmek gerekir. Çünkü birlikte yaşamak, yalnızca aynı geçmişe sahip olmak değil, ortak bir gelecek kurabilmektir.

Bugün ailelerin karşı karşıya bulunduğu önemli meselelerden biri de dijital dünyanın oluşturduğu yeni yaşam biçimidir. Çocuklarımızın ve gençlerimizin dikkatini, zamanını, alışkanlıklarını ve beklentilerini giderek daha fazla dijital sistemler etkiliyor. Bu şartlarda aileye düşen görev teknolojiyi bütünüyle reddetmek değil, çocuklarını bu dünyanın içinde rehbersiz bırakmamaktır. Güçlü aile, yalnızca sınır koyan değil; dinleyen, anlayan, birlikte öğrenen ve çocuklarına gerçek hayatta güçlü bağlar kurabilecekleri bir ortam sunan ailedir.

Ailenin geleceği kadar, ailelerin kurduğu ekonomik yapıların geleceği de önemlidir. Türkiye'de birçok işletme bir ailenin emeği, fedakârlığı ve cesaretiyle kuruluyor. Ancak şirketi kurmakla onu kuşaklar boyunca yaşatmak aynı şey değildir. Birinci kuşağın büyük emeklerle oluşturduğu işletme, sonraki kuşaklarda görevlerin belirsizleşmesi, yetki mücadeleleri, miras anlaşmazlıkları ve kişilere bağlı yönetim anlayışı nedeniyle ciddi sorunlarla karşılaşabiliyor. İşte aile anayasası burada önem kazanıyor.

Aile anayasası, bir ailenin gündelik yaşamını kurallara bağlayan metin değil; aile şirketinin değerlerini, mülkiyet ilişkilerini, yönetim ilkelerini ve nesiller arası devamlılığını düzenleyen ortak bir mutabakattır.

Kimin hangi görevi üstleneceği, yöneticilerin hangi yeterliliklere göre belirleneceği, aile üyelerinin şirkette çalışma şartları, ücretlendirme esasları, ortaklık hakları, karar alma yöntemleri ve anlaşmazlıkların nasıl çözüleceği önceden konuşulmalı ve açık ilkelere bağlanmalıdır.

Çünkü aile şirketlerinde en büyük tehlikelerden biri, aile bağlarının yönetim yetkisiyle karıştırılmasıdır. Aynı soyadını taşımak ortaklık hakkı doğurabilir; fakat tek başına yöneticilik yeterliliği anlamına gelmez. Şirketin geleceği, kişisel beklentilere değil; liyakate, sorumluluğa, şeffaflığa ve hesap verebilirliğe dayanmalıdır.

Bu yaklaşım aile birliğini zayıflatmaz. Tam tersine, belirsizlikten doğabilecek kırgınlıkları azaltır. Hakların, görevlerin ve karar süreçlerinin açık olması hem aile üyelerini hem de şirketin geleceğini korur. Aile anayasası, mirası yalnızca paylaşmanın değil, birlikte oluşturulan ekonomik değeri gelecek kuşaklara taşımanın da yolunu açar.

Burada unutulmaması gereken bir başka gerçek vardır: Bir aile şirketinin devamlılığı yalnızca o aileyi ilgilendirmez. Şirketin çalışanları, tedarikçileri, müşterileri ve faaliyet gösterdiği çevre de bu devamlılıktan etkilenir. Bu nedenle iyi yönetilen bir aile şirketi, kendi geleceğini korurken toplumsal ve ekonomik istikrara da katkıda bulunur.

Elbette yazılı bir aile anayasası tek başına bütün sorunları çözmez. Önemli olan, üzerinde uzlaşılan ilkelerin günlük yönetimde karşılık bulmasıdır. Kararların kişilere göre değişmediği, görevlerin ehil insanlara verildiği, mali ve idari süreçlerin denetlenebildiği, gerektiğinde yanlışlardan dönülebildiği bir yönetim anlayışı oluşturulmalıdır.

Gelecek kuşaklara bırakacağımız en değerli miras yalnızca mal varlığı, şirket hisseleri veya binalar olmayacaktır. Birlikte hareket edebilme kültürü, hakkaniyet duygusu, üretme becerisi, kurumsal hafıza ve sürdürülebilir yönetim anlayışı da bu mirasın ayrılmaz parçalarıdır.

Bu nedenle yarına dair hedefimiz yalnızca daha zengin aileler veya daha büyük şirketler olmamalıdır. Daha güçlü bağlar kuran, çocuklarını hayata hazırlayan, kuşakları arasında güven oluşturan, şirketlerinde adaleti ve liyakati esas alan, sahip olduğu değerleri geliştirerek geleceğe taşıyan aileler olmalıdır.

Ailelerimizde, şirketlerimizde ve toplumumuzda aynı soruyu sormaya başladığımızda değişim de başlayacaktır: Bizden sonrakilere yalnızca sahip olduklarımızı mı bırakacağız, yoksa onları daha ileriye taşıyacak değerleri ve düzeni de kurabilecek miyiz?

Geleceği inşa edecek olanlar, bugünün imkânlarını tüketmekle yetinmeyen; kendilerinden sonra geleceklerin de ayakta kalabileceği güçlü yapılar oluşturabilenler olacaktır. Yarına Dair Sözümüz Aile bağlarını güçlendireceğiz. Değerlerimizi yalnızca anlatmayacak, yaşayacağız. Çocuklarımızı ve gençlerimizi geleceğe hazırlayacağız. Aile şirketlerinde hakları, görevleri ve yetkileri netleştireceğiz.

Yönetimde liyakati, adaleti ve şeffaflığı esas alacağız. Nesil devrini tesadüflere bırakmayacağız. Birlikte üretecek, birlikte gelişecek ve geleceği birlikte inşa edeceğiz. Çünkü gelecek, yalnızca geçmişten devraldığımız mirasla değil; bizden sonrakilere hangi değerleri, hangi kurumları ve nasıl bir düzen bıraktığımızla şekillenecektir.

Güçlü aile, güçlü toplumun; güçlü kurumlar ise sürdürülebilir bir geleceğin temelidir.

GÖRSEL MEDYA VE AİLE TASAVVURU

Yazan: İhsan Kabil
Sinema Yazarı

Medya ve aile üyeleri olarak seyirci ilişkisinde, gerek tek tek birey anlamında gerekse medya ve toplum arasındaki ontolojik bağda bazı psikolojik etkenleri göz önüne almakta bir fayda olduğu açıktır. Sinema, başlangıcından itibaren yaş grubunu kestiremediği geniş bir seyirci kitlesinin önüne çıkmaya başlamış, içerdiği kültürel ve toplumsal normlarla bu kitlenin duygu ve zihniyet dünyasına görsel ve işitsel olarak tesir etmiş, onu nerdeyse yönlendirir bir algı yönetiminin halesine almıştır.

Başlangıçta çocukluktan ileri yaşlara kadar herhangi bir kıstas düşünmeksizin herkese hitap eder bir tutum sergileyen film içerik ve formları, sonraları insan ruhunda meydana getirdiği kaçınılmaz izdüşümlerle özellikle pedagojik olarak ele alınması gereken unsurlar olarak karşımıza çıkmıştır. Batıdaki haliyle ilk dönem film yönetmenleri önce Hristiyanlığın tarihinden değişik sayfaları beyazperdeye aktarmış ve böylece o günlerin toplumuna bazı moral değerleri hatırlatmayı hedeflemişlerdir. Aynı şekilde seküler tarzda film çeken diğer yönetmenler de bazı toplumsal sorunları işleyerek, o zamanki seyirciye bir arada yaşama kuralları anlamında kıssadan hisse cinsinden hikayeler anlatmışlardır. Ancak zamanla, göstermeci özelliklere sahip bir sanat dalı olan sinemanın manipülatif yanını keşfeden bazı yapımcılar, sinemanın maddi getirisini de hesaba katarak, adeta duygusal bir sömürü edasıyla elllerindeki bu çok insani ve yapıcı imkanı kötüye kullanma yoluna tevessül etmişlerdir.

Komediden melodrama daha çok bu manipülatif tarzda film yapımlarının artması sonucu, dünyada en fazla film dağıtımına sahip olan Amerikan sinemasının içinde bulunduğu hukuk sistemi bir düzenlemeye giderek, filmlerde nelerin tasvir edilip edilemeyeceğine dair biraz geç de olsa 1930'da bir Etik Kod çıkarmış, çocukluktan yetişkinliğe serbestçe sinemanın anlatımına maruz kalan geniş seyirci kitlelerini koruma yoluna gitmiş ve bu tutum ta 1970'e kadar devam etmiştir.

Ancak daha önce de yer yer kırılmaya başlayan bu etik tavır ve özellikle başta Avrupa sineması olmak üzere dünyanın diğer bölgelerinde yapılan filmlerde ortaya çıkan ve sinemanın göstermeci yanını bir duygusal sömürüye maruz bırakan yaklaşımlar, sinema seyircisini, özellikle de aile mefhumunu ifsad edecek şekilde film yapımına devam edegelmiştir. Seyirci neye alışırsa ve daha çok neyle beslenirse, ruhunun da her zaman onu talep edeceği açıktır ve sonrasında kendisine sunulacak olan yapımlarda ne kadar insanın varoluşsal ve ruhi gelişimi, manevi ve aşkın boyut üzerine değerli imgeler olursa olsun yadırgayacaktır. Dolayısıyla aslında film ve dizi yapımı, bir vicdan ve kişisel ve toplumsal sorumluluk meselesidir, nasıl bir sosyal çevre ve toplumsal yapı istiyorsak, gerçekte ürettiğimiz film ve dizilerde de onu tasvir ve temsil ediyoruzdur.

Önce mahalle dizileriyle makul ve mütevazı aile portreleri çizen diziler, sonrasında ne olduysa bu görünümleri karşısına alan ve tahrip eden bir tavra girmişler, sinemada da daha çok kişisel bunalım hallerini işleyen ve seyirci iştiyakını genelde karamsar ve kötümser bir tutumla olumsuza doğru yönelten bir yaklaşım çizmişlerdir. Diziler özelinde, kişiler arası veya aile içi çatışma üzerine kurulu olan bu anlatımlar, daha ziyade maddi beklenti üzerine temellenmiş, aklın zor kabul edeceği ilişkilerin sergilendiği ve bunların belli duygusal beklentiler içinde olan özellikle genç seyircide karşılık bulacağı ama toplumsal maliyetinin ne olacağının hesaba katılmadığı bir artniyetle sergilenme yoluna gidilmiştir. Bu tür anlatımlara maruz kalan yetişkinler ve geleceğin yetişkini olan gençlerin, belli bir algılama pratiğinin içine hapsolarak, kendilerini yönetemez hale geldikten sonra kuracakları aileyi nasıl yönetecekleri bir soru işareti olarak karşımızda durmaktadır.

Oysa insanın yeryüzündeki varlığını bir anlam dairesi içinde alan, kişinin dünyadaki yolculuğunu bir anlam arayışı ve değerler manzumesi üzerine kuran kimi pek merkez medyaya çıkmayan, kenarda kalan film ve diziler de mevcuttur. Daha çok Türkistan'daki bağımsız ülkelerde, Güneydoğu Asya'da Endonezya ve Malezya'da, İran sinemasında, Kuzey ve Batı Afrika'da ve müslüman olmayan coğrafyalarda da seçici bir algılamayla ulaşılabilecek ve insani değerleri öne çıkaran yapımlar önümüzde durmaktadır. Bunlara ulaşma konusunda bir gayret sarfedildiği takdirde, insan onuruna yakışır imgelerle donatılmış ve her yaştan seyirciye seslenebilecek çalışmalar ziyadesiyle bulunmaktadır. Medya organlarını elinde tutan güç ve çevrelerin, insanlığın geleceğini hangi yönde talep ettikleri, seyirci karşısına çıkardıkları yapımlarla ölçülebilir.

“ insanın yeryüzündeki varlığını bir anlam dairesi içinde alan, kişinin dünyadaki yolculuğunu bir anlam arayışı ve değerler manzumesi üzerine kuran kimi pek merkez medyaya çıkmayan, kenarda kalan film ve diziler de mevcuttur.

AYNI VATAN
FİKİR VE VİZYON DERGİSİ

SAYI 3 • EKİM 2026

KİTAP

Yaşamı yeniden yorumlamak, yaşamda değerleri yeniden kodları ile hakim kılmak için, yaşama yön vermek için, OKU

SAYI 3 • EKİM 2026

AYNIVATAN

FİKİR VE VİZYON DERGİSİ

Duyuru!

"Ocak sayımız, **Sosyoekonomik İnovasyon adı ile yayın hayatına devam edecektir."**

“Bu sayımızda aileyi,
yalnızca aynı çatı altında yaşamak
değil; güveni, sorumluluğu ve değerleri kuşaktan kuşağa taşımak olarak ele aldık. Değişen dünyada aile bağlarını güçlendirmenin ve çocuklara sağlam bir gelecek bırakmanın yollarını birlikte düşündük.
Aile anayasasını ise ev içi kurallar olarak değil; aile şirketlerinde ortaklık haklarını,
yönetim ilkelerini, liyakati ve
nesil devrini düzenleyen ortak bir mutabakat olarak değerlendirdik. Şirketin devamlılığının adil ve şeffaf bir yönetimle mümkün olduğunu gördük.
Sayfalar boyunca şunu bir kez daha hatırladık:
Güçlü yarınlar, yalnızca geçmişten devraldığımız imkânlarla değil;
bugün kurduğumuz güven, dayanışma ve sağlam kurumlarla şekillenir.
Şimdi bu sayıda paylaştığımız düşünceleri uygulamaya dönüştürme zamanı. Ailelerimizin ve kurumlarımızın geleceğini birlikte düşünmek üzere AynıVatan sayfalarında, yeni ismi olan
Sosyoekonomik İNOVASYON olarak,
yeniden buluşmak dileğiyle.
Sevginin, adaletin ve dayanışmanın çoğaldığı bir dönem dileriz.”

Editörün Notu: Bu yazıda ele alınan aile anayasası, aile şirketlerinin yönetimine ve kuşaklar arası sürekliliğine yöneliktir. Aile hayatını düzenleyen aile anayasası ise aile bireylerinin ortak değerlerini, haklarını ve sorumluluklarını esas alan daha geniş bir kavramdır.